

แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล
(พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔)

โดย สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

สรุปสาระสำคัญของแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔)

(๑) - (๑๓)

บทที่ ๑ บทนำ

๑. ความนำ	๑
๒. ความสำคัญของทะเล	๑
๓. การดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติทางทะเลในห้วงที่ผ่านมา	๒
๔. อภิธานศัพท์	๓

บทที่ ๒ สรุปสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล

๙

บทที่ ๓ วิสัยทัศน์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

๑๕

บทที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล

๑๘

บทที่ ๕ ยุทธศาสตร์การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล

๒๐

บทที่ ๖ ยุทธศาสตร์การสร้างความสะดวกสบายและการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล

๒๒

บทที่ ๗ ยุทธศาสตร์การสร้างสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๒๔

บทที่ ๘ ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล

๒๖

บทที่ ๙ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

๒๘

บทที่ ๑๐ แนวทางการขับเคลื่อนแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

๓๐

ภาคผนวก

ผนวก ก. การแบ่งมอบหน่วยงานรับผิดชอบตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

๓๒

ผนวก ข. ความเชื่อมโยงของแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลกับนโยบาย

๕๘

และยุทธศาสตร์อื่นที่สำคัญ

ผนวก ค. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล

๖๓

๑. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับโลก

๖๓

๒. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาค

๖๖

๓. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน

๗๓

๔. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

๗๙

๕. สถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย

๘๒

๖. ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในระดับโลก ภูมิภาค

๘๗

และอนุภูมิภาค

บทที่ ๑

บทนำ

แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔)

๑. ความนำ

ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล หมายถึง การที่ประเทศชาติมีสถานะแวดล้อมทางทะเลที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทางทะเลได้อย่างเสรี ปลอดภัย และเหมาะสม จนนำไปสู่การบรรลุผลประโยชน์ของชาติ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลฉบับนี้จึงเป็นเจตจำนงแห่งรัฐ ในการใช้และพัฒนาพลังอำนาจแห่งชาติทั้งหมด (National Power) และเป็นกรอบแนวทางการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกัน รักษา และเพิ่มพูนผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทั้งนี้ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ได้กำหนดขึ้นให้เป็นแผนหลักสำหรับรองรับการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวมพลังพิทักษ์ปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยมุ่งเน้นการสร้างเสถียรภาพ ความปลอดภัย เสรีภาพ และสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมทางทะเลของทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกันระหว่างมิติความมั่นคงทางทะเลกับมิติการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงได้มีการเชื่อมโยงประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล กับประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) เพื่อสนับสนุนการดำเนินการมุ่งสู่เป้าหมาย “ประเทศมั่นคง ประชาชนมั่งคั่ง” โดยอาศัย “ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล” เป็นปัจจัยขับเคลื่อนที่สำคัญ

๒. ความสำคัญของทะเล

ประเทศไทยมีแผ่นดินติดกับทะเล ๒ ด้าน คือ ด้านตะวันตกเป็นทะเลอันดามันและช่องแคบมะละกา ส่วนด้านตะวันออกเป็นอ่าวไทย มีพื้นที่เขตทางทะเลประมาณ ๓๒๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร มีความยาวชายฝั่งทะเลรวม ๓,๐๑๐ กิโลเมตร (ด้านอ่าวไทย ๑,๙๗๒.๕ กิโลเมตร และด้านอันดามัน ๑,๐๓๗.๕ กิโลเมตร) การแบ่งทะเลของไทยประกอบด้วย น่านน้ำภายใน (Internal Waters) ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea) เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) เขตไหล่ทวีป (Continental Shelf Zone) และเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone - EEZ) และเมื่อพิจารณาที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยแล้วจะเห็นได้ว่า น่านน้ำอ่าวไทยมีลักษณะเป็นกึ่งปิด (Semi Enclosed Sea) ที่ล้อมล้อมด้วยน่านน้ำที่เป็นเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศต่างๆ ถึง ๒ ชั้น ด้านอ่าวไทยชั้นในคือ ประเทศกัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย และชั้นนอกคือ ประเทศจีน อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ส่วนทางด้านตะวันตกในส่วนของพื้นที่ตอนเหนือของช่องแคบมะละกาถูกโอบล้อมด้วยน่านน้ำของประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซีย ส่วนพื้นที่ตอนบนในส่วนของทะเลอันดามันถูกโอบล้อมด้วยน่านน้ำของประเทศอินเดียและเมียนมา

มีการประเมินว่าผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยมีไม่ต่ำกว่า ๑๗.๙ ล้านล้านบาทต่อปี (ข้อมูลตัวเลข ณ ปี ๒๕๕๕ และในปี ๒๕๕๗ ประมาณ ๒๔ ล้านล้านบาทต่อปี ตามการประเมินยุทธศาสตร์ใน ๑๐ ปีข้างหน้าของกองทัพเรือ) ทั้งนี้ในจำนวนดังกล่าว มูลค่าที่ตกอยู่ในมือคนไทยไม่ถึงร้อยละ ๓๐ โดยกิจกรรม

ที่ทำให้เกิดมูลค่ามากที่สุด คือ การขนส่งทางทะเล และในห้วง ๑๐ ปีข้างหน้า ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย มีแนวโน้มมูลค่าเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทะเลยังเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของคนไทย โดยประเทศไทยสามารถทำการประมงได้เป็นมูลค่ามหาศาล จนกลายเป็นสินค้าออกที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ (กองเรือประมงไทยเคยติดอันดับ ๘ ของโลก) น่านน้ำไทย ยังมีทรัพยากรทั้งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแร่ธาตุ อีกทั้งทะเลยังเป็นเส้นทางลำเลียงขนส่งสินค้า ประมาณร้อยละ ๘๐ ของการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าพลังงานอันได้แก่ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ ที่ต้องนำเข้า จากต่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งประเทศไทยจะสามารถใช้เส้นทางคมนาคมทางทะเลได้อย่างสะดวกและปลอดภัย ก็ต่อเมื่อพื้นที่เขตทางทะเลของไทยและบริเวณใกล้เคียงปราศจากความขัดแย้งและภัยคุกคาม ตลอดจนทะเลไทย และบริเวณชายฝั่งยังมีภูมิประเทศที่สวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล นอกจากนี้ ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยไม่จำกัดอยู่เฉพาะภายในพื้นที่เขตทางทะเลของประเทศไทยเท่านั้น หากยังรวมถึงทะเลหลวง และเขตทางทะเลของประเทศอื่นทั่วโลกที่สามารถทำความตกลงกันได้ นับได้ว่าทะเล เป็นแหล่งที่มาของกำลังอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา ทหาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ที่ส่งเสริมความมั่นคงและความมั่งคั่งของชาติ ซึ่งในอนาคตพลังอำนาจของชาติที่มาจากทะเล จะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น

๓. การดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติทางทะเลในห้วงที่ผ่านมา

สรุปภาพรวมการดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติทางทะเลในห้วงนโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.๒๕๔๘ – ๒๕๕๒) มาถึงปัจจุบัน (ปี ๒๕๕๗) สรุปเรื่องที่สำคัญได้ ๖ เรื่อง และปัญหาการดำเนินงานที่สำคัญ ๒ ประการ ดังนี้

๓.๑ **การเสริมสร้างขีดความสามารถและพัฒนากำลังทางเรือ** แม้มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณ แต่กองทัพเรือได้พัฒนากำลังและขีดความสามารถให้สามารถรองรับภารกิจสำคัญได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาเห็นว่า กองทัพเรือมีภารกิจที่สำคัญในการอารักขาอธิปไตย และสิทธิอธิปไตย ของชาติทางทะเล รวมทั้งภารกิจที่เกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

๓.๒ **การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและส่งเสริมความร่วมมืออันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน** ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีและมีความร่วมมือที่เกี่ยวกับทะเลมากขึ้น โดยเฉพาะในกรอบของอาเซียน อย่างไรก็ตามยังมีความขัดแย้งในเรื่องเขตแดนอยู่ในหลายพื้นที่ แต่อยู่ในขอบเขตที่สามารถเจรจาและหาข้อยุติร่วมกัน ในทางสันติวิธีได้ สำหรับด้านเวียดนาม มีการตกลงแบ่งเขตทางทะเลร่วมกันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำหรับด้านเมียนมา ยังคงมีปัญหาการกำหนดเส้นเขตแดนบริเวณเหนือเกาะสุรินทร์ถึงปากแม่น้ำปากจั่น และสำหรับด้านกัมพูชา ปัญหาอ้างสิทธิทับซ้อนในทะเลยังไม่สามารถตกลงกันได้ จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัญหานี้อย่างยิ่งมากขึ้น

๓.๓ **การคมนาคมขนส่งทางทะเลและกิจการพาณิชย์นาวี** การคมนาคมขนส่งทางทะเล นับว่าเป็นผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่สำคัญ แม้เส้นทางคมนาคมในประเทศจะมีความปลอดภัยในระดับหนึ่ง แต่เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพให้มากขึ้น จึงจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเล

กับเส้นทางคมนาคมทางบก และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศให้ชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ กิจการพาณิชย์นาวี ยังคงขาดการส่งเสริมจากภาครัฐ

๓.๔ การดำเนินการเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ ส่วนราชการและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันผลักดันจนประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๔ ซึ่งนำไปสู่ความจำเป็นในการพัฒนากฎหมายเพื่อรองรับพันธกรณีตามอนุสัญญาฯ รวมถึงการรับมือกับผลกระทบที่ตามมาหลังการเข้าเป็นภาคีด้วย

๓.๕ การพัฒนาขีดความสามารถของศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เนื่องด้วยมีข้อจำกัดทั้งด้านภารกิจ งบประมาณ และทรัพยากรของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ทำให้ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องมีหน่วยงานเจ้าภาพเพื่อทำหน้าที่บูรณาการภารกิจและทรัพยากรเพื่อให้การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการพัฒนาเสริมสร้างขีดความสามารถของ ศรชล. อย่างเป็นรูปธรรม

๓.๖ การเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชน และการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนาระบบข้อมูลทางสมุทรศาสตร์ ธรณีวิทยา นโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับความมั่นคงทางทะเล สำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกันและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเลยังมีไม่มากพอและไม่ครอบคลุม ทั้งการสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของทะเลยังมีน้อย ไม่กว้างขวาง และการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องและรักษาความมั่นคงทางทะเลยังคงมีข้อจำกัดภาคประชาชนขาดการสนับสนุนดูแลจากภาครัฐ มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากทะเลอยู่ในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะปัญหาจากการแย่งชิงทรัพยากรและการทำลายสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการสร้างระบบหมู่บ้านเพื่อความมั่นคงทางทะเลยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงในทุกพื้นที่ รวมทั้งยังไม่มี การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อเสริมความมั่นคงที่เข้มแข็งและเพียงพอ

๓.๗ ปัญหาสำคัญของการดำเนินการตามนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๗.๑ งบประมาณและกำลังของหน่วยงานต่างๆ มีอยู่อย่างจำกัดไม่เพียงพอต่อปริมาณงานที่ต้องดำเนินการ ขาดการส่งเสริมและพัฒนา อันกระทบต่อประสิทธิภาพในการรักษาผลประโยชน์ของชาติและความมั่นคงทางทะเลอย่างมาก และเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานต่างๆ

๓.๗.๒ ภารกิจของหน่วยงานต่างๆ มีความซ้ำซ้อน และขาดการบูรณาการ ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมไปถึงความไม่ชัดเจนของขอบเขตอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานต่างๆ ยังคงเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการปฏิบัติงานและดำเนินการตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลอีกด้วย

๔. อภิธานศัพท์

๔.๑ กิจการพาณิชย์นาวี (Maritime Transport) หมายถึง การขนส่งทางทะเล การประกันภัยทางทะเล การเดินเรือ กิจการอู่เรือ และกิจการท่าเรือ และหมายความรวมถึงกิจกรรมอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงหรือเป็นส่วนประกอบกับกิจกรรมดังกล่าวตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๔.๒ **กิจกรรมทางทะเล (Maritime Activities)** หมายถึง การดำเนินการเพื่อใช้ประโยชน์จากทะเล รูปแบบต่างๆ อาทิ การขนส่งและพาณิชย์นาวี การประมง การท่องเที่ยวและสันหนนาการ การผลิตน้ำจืดจากทะเล อุตสาหกรรมชายฝั่ง การแสวงหาทรัพยากรที่ไม่มีชีวิต การสำรวจและวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การใช้ประโยชน์จากกระแสน้ำ และกระแสลม การวางสายเคเบิล ฯลฯ

๔.๓ **ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (Marine and Coastal Resources)** หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในทะเลและที่เกี่ยวข้องกับทะเล ทั้งที่อยู่ในและใต้พื้นท้องทะเล ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เพื่อการดำรงชีวิตของตนและเพื่อความเจริญของประเทศชาติ เช่น น้ำทะเล หาดทราย ชายฝั่งทะเล ปะการัง สิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในทะเลและชายฝั่ง แร่ธาตุ และพลังงาน

๔.๔ **โครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources)** หมายถึง โครงสร้างพื้นฐานทางทะเลอันประกอบด้วยสิ่งปลูกสร้างสำคัญอันใช้ในการอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย ต่อกิจกรรมทางทะเลทั้งปวงทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ท่าเรือ เรือ แหล่งผลิตพลังงาน ในทะเล ระบบเทคโนโลยี/สารสนเทศ ระบบสื่อสาร ระบบขนส่ง ระบบรักษาความปลอดภัย และระบบการให้บริการ ประเภทต่างๆ ในท่าเรือ แก่เรือ คนประจำเรือ และผู้ใช้บริการประเภทต่างๆ หากเมื่อสิ่งเหล่านี้ได้รับผลกระทบหรือความเสียหายกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม สาธารณสุข พลังงานและความมั่นคง ของชาติทางทะเลในภาพรวม โดยมีทรัพยากรทางทะเลหลัก ประกอบด้วย บุคลากร อากาศยาน เรือ ระบบสื่อสาร เครื่องมือเครื่องใช้ในการอำนวยความสะดวก ในการบริหาร การให้บริการ การให้ความช่วยเหลือต่อกิจกรรมทางทะเลทุกประเภทที่ส่งผลต่อการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติทางทะเล

๔.๕ **สภาพแวดล้อมทางทะเล (Marine Environment)** หมายถึง สิ่งต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทะเล ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่มองเห็นด้วยตาเปล่าและไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า ทั้งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นมา เพื่อตอบสนองความต้องการของตน รวมทั้งผลกระทบอันเกิดจากการใช้งานนั้น

๔.๖ **ผลประโยชน์ของชาติ (National Interests)** หมายถึง สิ่งที่เป็นความปรารถนา หรือแนวคิดสูงสุดของชาติอันเกี่ยวข้องกับความปลอดภัย (Survival) เอกราช (Independence) เกียรติและศักดิ์ศรี (National Integrity) ความเจริญรุ่งเรืองของชาติและประชาชน (Prosperity of State and People)

๔.๗ **ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (Maritime National Interests)** หมายถึง ผลประโยชน์ของประเทศ อันพึงได้รับโดยการแสวงหาและการใช้ทรัพยากรต่างๆ จากทะเล หรือใต้ดินท้องทะเล หรืออากาศเหนือท้องทะเลโดยตรง และโดยทางอ้อมในการดำเนินการใดๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แห่งชาติขึ้นมา เพื่อการดำรงคงอยู่ของประเทศที่จะใช้ทะเลได้อย่างอิสระ ปลอดภัย และสามารถสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืน

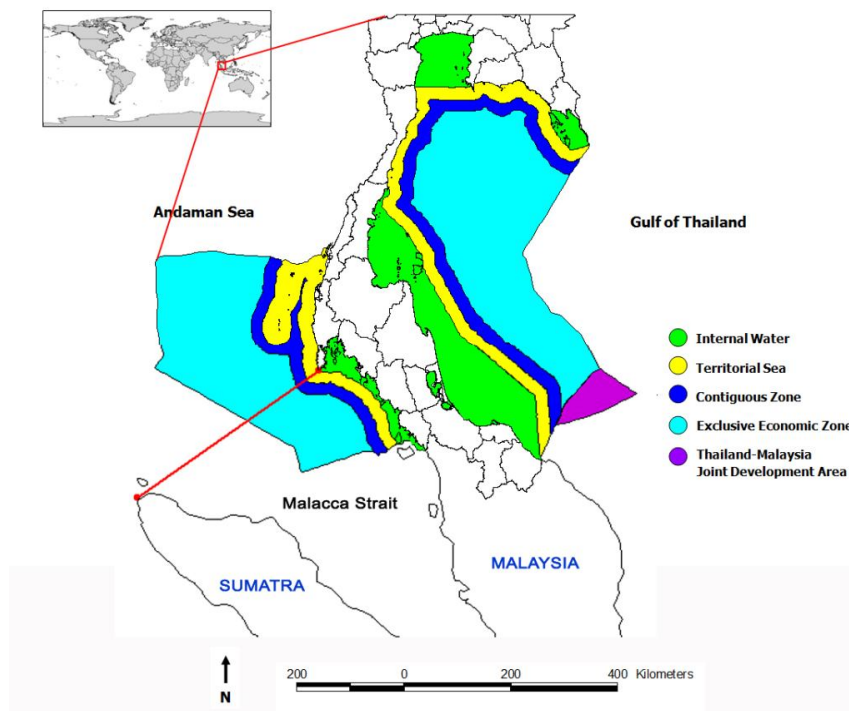
๔.๘ **แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (National Maritime Security Plan)** หมายถึง แนวทางในการพัฒนาและใช้พลังอำนาจของชาติทั้งหมด ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การทหาร สังคมจิตวิทยา และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เพื่อดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างยั่งยืน

๔.๙ **พลังอำนาจของชาติ (National Power)** หมายถึง ชีตความสามารถของชาติในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การพลังงาน สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ในการดำเนินการตามนโยบายของรัฐเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของชาติที่กำหนดไว้

๔.๑๐ **เขตอำนาจ (Jurisdiction)** หมายถึง อำนาจของรัฐชายฝั่งในการออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ทางทะเล ในเขตทางทะเลที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ อันได้แก่ น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีป

๔.๑๑ **อำนาจอธิปไตย (Sovereignty)** หมายถึง อำนาจสูงสุดของรัฐในการปกครองประเทศที่จะดำเนินกิจกรรมใดๆ ในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ภายในอาณาเขตแห่งรัฐ ซึ่งเป็นไปตามหลักของกฎหมายระหว่างประเทศ

๔.๑๒ **สิทธิอธิปไตย (Sovereign Rights)** หมายถึง สิทธิในการสำรวจและแสวงประโยชน์ การอนุรักษ์ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตในน้ำเหนือพื้นดินท้องทะเล และในพื้นที่ท้องทะเลกับใต้ดินท้องทะเลนั้น และมีสิทธิในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่นๆ เพื่อการแสวงประโยชน์และการสำรวจทางเศรษฐกิจ เช่น การผลิตพลังงานจากน้ำ กระแสน้ำและลมในเขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีป

๔.๑๓ **น่านน้ำภายใน (Internal Waters)** หมายถึง น่านน้ำทางด้านแผ่นดินของเส้นฐานแห่งทะเลอาณาเขต โดยรัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยเหนือน่านน้ำภายในของตนอย่างเต็มที่ (Full Sovereignty) เช่นเดียวกับที่รัฐชายฝั่งมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน (Territory) เว้นแต่การใช้สิทธิผ่านโดยสุจริตของเรือต่างชาติ สำหรับน่านน้ำภายในของประเทศไทย นอกจากน่านน้ำด้านแผ่นดินของเส้นฐานปกติแล้ว ประเทศไทยได้ประกาศให้อ่าวไทยตอนในเป็นอ่าวประวัติศาสตร์ ทำให้น่านน้ำในอ่าวประวัติศาสตร์มีสถานะเป็นน่านน้ำภายใน และได้ประกาศเส้นฐานตรงและน่านน้ำภายในของประเทศไทยรวม ๔ บริเวณ ได้แก่ บริเวณแหลมจนถึงหลักเขตแดนไทย - กัมพูชา

บริเวณตั้งแต่แหลมใหญ่ถึงแหลมหน้าถ้ำ บริเวณตั้งแต่เกาะภูเก็ตถึงพรมแดนไทย - มาเลเซีย และบริเวณเกาะกง ออกถึงพรมแดนไทย - มาเลเซีย (พื้นที่สีเขียวตามภาพ)

๔.๑๔ **อ่าวประวัติศาสตร์ (Historic Bay)** หมายถึง อ่าวที่ตั้งอยู่ในเขตรัฐเดี่ยว อีกทั้งรัฐนั้นได้ยึดถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐมาอย่างช้านานและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ สำหรับประเทศไทยได้ประกาศให้อ่าวไทยตอนในเหนือเส้นฐานจากจุดที่หนึ่ง ณ แหลมบ้านช่องแสมसान ละติจูด $12^{\circ} 35' 45''$ เหนือ ลองจิจูด $100^{\circ} 57' 45''$ ตะวันออก ตามเส้นขนานละติจูดไปทางทิศตะวันตกถึงจุดที่สอง ณ ฝั่งทะเลตรงข้าม ละติจูด $12^{\circ} 35' 45''$ เหนือ ลองจิจูด $99^{\circ} 57' 30''$ ตะวันออกเป็นอ่าวประวัติศาสตร์ และน่านน้ำเหนือเส้นฐานดังกล่าวนี้เป็นน่านน้ำภายในของประเทศไทย

๔.๑๕ **ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea)** หมายถึง แนวทะเลที่อยู่ถัดจากอาณาเขตทางบกและน่านน้ำภายในออกไปไม่เกิน ๑๒ ไมล์ทะเล โดยวัดจากเส้นฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ซึ่งอำนาจอธิปไตยของรัฐชายฝั่งขยายไปถึงห้วงอากาศ (Air Space) เหนือทะเลอาณาเขต ตลอดจนพื้นดินท้องทะเล (Sea - bed) กับดินใต้ผิวดิน (Subsoil) แห่งทะเลอาณาเขตด้วย (พื้นที่สีเหลืองตามภาพ)

๔.๑๖ **เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone)** หมายถึง ทะเลที่อยู่ถัดจากทะเลอาณาเขตออกไปไม่เกิน ๒๔ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต โดยรัฐชายฝั่งอาจดำเนินการควบคุมที่จำเป็นเพื่อป้องกันการฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับศุลกากร (Customs) การคลัง (Fiscal) การเข้าเมือง (Immigration) หรือการสุขาภิบาล (Sanitation) ภายในอาณาเขตหรือทะเลอาณาเขตของตน และลงโทษการฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับดังกล่าว ซึ่งได้กระทำภายในอาณาเขตหรือทะเลอาณาเขตของตน (พื้นที่สีน้ำเงินตามภาพ)

๔.๑๗ **เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone)** หมายถึง บริเวณที่ประชิดและอยู่เลยไปจากทะเลอาณาเขต โดยเขตเศรษฐกิจจำเพาะจะต้องไม่ขยายออกไปเลย ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะรัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจ (Exploration) และการแสวงประโยชน์ (Exploitation) การอนุรักษ์ (Conservation) และการจัดการ (Management) ทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิตในน้ำเหนือพื้นดิน ท้องทะเล (Water Superjacent to the Sea - bed) และในพื้นดินท้องทะเล (Sea - bed) กับดินใต้ผิวดิน (Subsoil) ของพื้นดินท้องทะเลนั้น และมีสิทธิอธิปไตยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่นๆ เพื่อการแสวงประโยชน์และการสำรวจทางเศรษฐกิจในเขต เช่น การผลิตพลังงานจากน้ำ (Water) กระแสน้ำ (Currents) และลม (Winds) และรัฐชายฝั่งมีสิทธิแต่ผู้เดียว (Exclusive Rights) ที่จะก่อสร้างตลอดจนอนุญาตและวางระเบียบการก่อสร้าง การปฏิบัติงานและการใช้เกาะเทียม (Artificial Islands) สิ่งติดตั้ง (Installations) และสิ่งก่อสร้าง (Structures) เพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีชีวิตในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือควบคุมการใช้สิ่งติดตั้งหรือสิ่งก่อสร้าง อันอาจรบกวนการใช้สิทธิของรัฐชายฝั่งในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รวมทั้งเขตอำนาจเกี่ยวกับกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ ที่ว่าด้วยศุลกากร การคลัง สาธารณสุข ความปลอดภัย และการเข้าเมือง ส่วนรัฐอื่น ๆ ยังคงมีเสรีภาพในการเดินเรือ (Freedom of Navigation) การบินผ่าน (Freedom of Overflight) การวางสายเคเบิลและท่อใต้ทะเล (Freedom of the Laying of Submarine Cables and Pipelines) (พื้นที่สีฟ้าและสีม่วงตามภาพ)

๔.๑๘ **เขตไหล่ทวีป (Continental Shelf Zone)** หมายถึง พื้นดินท้องทะเล (Sea - bed) และดินใต้ผิวดิน (Subsoil) ของบริเวณใต้ทะเล ซึ่งขยายเลยทะเลอาณาเขตของรัฐตลอดส่วนต่อออกไปตามธรรมชาติ (Natural Prolongation) ของดินแดนทางบกของตนจนถึงริมนอกของขอบทวีป (Continental Margin) หรือจนถึงระยะ ๒๐๐ ไมล์ทะเลจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตในกรณีที่มีริมนอกของขอบทวีปขยายไปไม่ถึงระยะนั้น

๔.๑๙ **ทะเลหลวง (High Sea)** หมายถึง ทุกส่วนของทะเลซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone) ในทะเลอาณาเขต (Territorial Sea) หรือในน่านน้ำภายใน (Internal Waters) ของรัฐ หรือในน่านน้ำหมู่เกาะ (Archipelagic Waters) ของรัฐหมู่เกาะ โดยทะเลหลวงเปิดให้แก่รัฐทั้งปวง ไม่ว่ารัฐชายฝั่ง (Coastal States) หรือ รัฐไร้ฝั่งทะเล (Landlocked States) เสรีภาพแห่งทะเลหลวงใช้ได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยอนุสัญญาฯ และหลักเกณฑ์อื่นๆ ของกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น เสรีภาพในการเดินเรือ (Freedom of Navigation) เสรีภาพในการบิน (Freedom of Overflight) เสรีภาพในการทำประมง (Freedom of Fishing) โดยหน้าที่สำคัญของรัฐต่างๆ ที่ทำการประมงในทะเลหลวง คือ ต้องร่วมมือกันกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรที่มีชีวิตในท้องทะเล

๔.๒๐ **บริเวณพื้นที่ (The Area)** หมายถึง พื้นดินท้องทะเลและพื้นมหาสมุทรและดินใต้ผิวดินที่อยู่พ้นขอบเขตของเขตอำนาจแห่งชาติ

๔.๒๑ **เส้นทางคมนาคมทางทะเล (Sea Line of Communication - SLOC)** หมายถึง เส้นทางระหว่างท่าเรือท่าที่ใช้ในการขนส่งทางทะเล การโลจิสติกส์ และการทหาร

๔.๒๒ **อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ (United Nations Convention on the Law of the Sea - UNCLOS)** เป็นอนุสัญญาที่รวมหัวข้อของกฎหมายทะเลไว้ทั้งหมด ประกอบด้วยบทบัญญัติทั้งสิ้น ๓๒๐ ข้อ กับอีก ๙ ผนวก บทบัญญัติเหล่านี้จะครอบคลุมเรื่องทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่องการเดินเรือ และช่องแคบรัฐหมู่เกาะ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไหล่ทวีป ทะเลหลวง การบริหารและอนุรักษ์สิ่งที่มีชีวิตในทะเลหลวง รัฐไร้ฝั่งทะเล การแสวงประโยชน์ในพื้นที่ก้นทะเลระหว่างประเทศ การสำรวจทางวิทยาศาสตร์ในทะเล และการระงับกรณีพิพาทระหว่างประเทศเกี่ยวกับทะเล เป็นต้น และการเข้าเป็นภาคีของรัฐจะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติทั้งหมด โดยไม่มีข้อสงวน

๔.๒๓ **ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)** หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิความปลอดภัย โดยมีเป้าหมาย ๒ ประการ คือ ๑) มนุษย์ทุกคนจะต้องปลอดภัยจากความกลัว (Freedom from fear) ๒) ปลอดภัยจากความขาดแคลนหรือความต้องการ (Freedom from want) และสามารถสนองต่อความจำเป็นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

๔.๒๔ **การประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing - IUU)**

การทำประมงที่ผิดกฎหมาย คือ การกระทำที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- การทำการประมงโดยเรือประมงไทยหรือเรือประมงต่างชาติในเขตอำนาจของรัฐใดๆ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือขัดต่อกฎหมายหรือระเบียบของรัฐนั้น
- การทำการประมงโดยเรือประมงของรัฐที่เป็นภาคีสมาชิกขององค์การจัดการประมงระดับภูมิภาค (Regional Fisheries Management Organization - RFMO) ที่ขัดกับมาตรการอนุรักษ์และจัดการขององค์การจัดการประมงระดับภูมิภาคซึ่งรัฐนั้นมีข้อผูกพัน หรือขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
- การกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายภายในของรัฐใดหรือพันธกรณีระหว่างประเทศที่รวมถึงการฝ่าฝืนกฎระเบียบขององค์การจัดการประมงระดับภูมิภาคที่เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยรัฐที่ให้ความร่วมมือ

การทำประมงที่ขาดการรายงาน คือ การกระทำที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- ไม่ได้แจ้งหรือรายงาน หรือการรายงานเท็จต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และระเบียบของรัฐนั้น
- ไม่ได้แจ้งหรือรายงาน หรือรายงานเท็จต่อองค์การจัดการประมงระดับภูมิภาคในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์กรนั้น ซึ่งขัดต่อวิธีปฏิบัติในการรายงานขององค์กรนั้น

การทำการประมงที่ไร้การควบคุม คือ การกระทำที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

- การทำการประมงในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การจัดการประมงระดับภูมิภาค โดยเรือที่ไม่มีสัญชาติหรือเรือสัญชาติของรัฐที่ไม่ได้เป็นภาคีสมาชิก หรือเรือของกลุ่มประเทศที่ไม่มีสถานะเป็นรัฐ ซึ่งขัดกับมาตรการอนุรักษ์และจัดการ และขัดต่อความรับผิดชอบของรัฐภายใต้การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

บทที่ ๒

สรุปสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล

จากการประเมินสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทยในภาพรวม สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และสิ่งท้าทายของประเทศไทยได้ดังต่อไปนี้ **จุดแข็ง** คือ การที่ประเทศไทยตั้งอยู่ในบริเวณเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่มีความสำคัญของโลก และเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก อีกทั้งประเทศไทยมีความเป็นกลางและไม่มีผลประโยชน์ขัดกับประเทศมหาอำนาจดังเช่นในกรณีทะเลจีนใต้ ตลอดจนการมีกองทัพเรือที่มีศักยภาพในการปฏิบัติการนอกน่านน้ำทั้งในภูมิภาคและนอกภูมิภาค เช่น กรณีที่ไทยเข้าร่วมการรักษาความปลอดภัยของเส้นทางเดินเรือที่บริเวณอ่าวเอเดน ประเทศโซมาเลีย นอกจากนี้ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับความมั่นคงของมนุษย์ และภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non - Traditional Threats) ที่เป็นมิติความมั่นคงที่สำคัญในโลกยุคปัจจุบันอีกด้วย ส่วนในเรื่อง**โอกาส** การพัฒนาความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและจัดการกับภัยคุกคามต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การตั้งศูนย์วิจัยร่วมในกรอบอาเซียน การใช้กรอบอาเซียน - จีนเป็นเวทีหารือในเรื่องทะเลจีนใต้ และนอกจากนี้ยังมีโอกาสในการเสริมสร้างองค์ความรู้ และบุคลากรด้านกฎหมายทะเล เพื่อช่วยในการผลักดันผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในเวทีระหว่างประเทศ ในขณะที่**จุดอ่อน** คือ การที่ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกับทางทะเลเป็นบริเวณกว้างและอยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลของโลก ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นพื้นที่ที่อ่อนไหวที่จะประสบภัยคุกคามทางทะเล สำหรับในเรื่อง**ความท้าทาย** สิ่งที่จะต้องได้รับการให้ความสำคัญ คือ การแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายและความขัดแย้งในเรื่องทรัพยากรที่มีความรุนแรงมากขึ้น จากความเสื่อมถอยของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ทั้งในประเด็นสิ่งแวดล้อมทางทะเลจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ภาคประชาสังคม และ NGOs ออกมาเคลื่อนไหวมากขึ้น ทำให้รัฐบาล และภาคประชาสังคมต้องหันมาดูแลอย่างจริงจังและให้ความสำคัญ ทั้งในเรื่องของการป้องกันความรุนแรงและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ความท้าทายที่สำคัญประการสุดท้าย คือ การกำหนดเป้าหมายแห่งชาติ หรือแผนชาติทางทะเลที่ต้องเร่งสร้างให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งต้องส่งเสริมการบูรณาการระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การขับเคลื่อนการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ในภาพรวม เพื่อสรุปสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล สามารถแบ่งได้เป็น ๕ หัวข้อ ได้แก่ ๑) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับโลก ๒) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาค ๓) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน ๔) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และ ๕) สถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย **ทั้งนี้ การวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลโดยละเอียด และความร่วมมือต่างๆ ทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และอนุภูมิภาค ได้บรรจุไว้ใน ภาคผนวก ค**

๑. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับโลก

ปัจจุบันนี้สังคมโลกได้เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่เทคโนโลยีอันเจริญก้าวหน้าได้เชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกัน ทำให้โลกมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น ความเป็นไปทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศต่างๆ ได้ถูกทำให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายตัวของระบบทุนนิยมที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของโลกนอกจากเชื่อมโยงกันแล้ว ยังทำให้มีการเกิดขึ้นของประเทศหรือกลุ่มประเทศที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นจีน อินเดีย รัสเซีย บราซิล เกาหลีใต้ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป กลุ่มประเทศอาเซียน เป็นต้น

ระบบโลกในปัจจุบันจึงเป็นระบบหลายขั้วอำนาจ (Multi – Polar System) ที่ประเทศที่มีศักยภาพต่างก็แข่งขัน ถ่วงดุล และร่วมมือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ โลกยุคโลกาภิวัตน์ยังส่งผลให้รูปแบบของภัยคุกคามได้เปลี่ยนแปลงไป ภัยคุกคามอันเกิดจากรัฐ กำลังทหาร หรือการเกิดสงครามขนาดใหญ่มีแนวโน้มลดลง ขณะที่การพัฒนาอย่างรวดเร็ว ของเทคโนโลยีการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร นอกจากทำให้รัฐต่างๆ มีศักยภาพลดลงในการบริหารจัดการ ด้านความมั่นคงแล้ว ยังทำให้เกิดภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ขึ้น ซึ่งครอบคลุมทั้งความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสังคม ความมั่นคงของมนุษย์ และความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม ที่เป็นภัยคุกคามที่มีลักษณะข้ามชาติ และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญ เช่น การก่อการร้าย การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ การลักลอบขนส่งอาวุธ โจรสลัด ภัยต่อการเดินเรือ ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลก ความมั่นคงทางด้านอาหาร ความมั่นคงทางพลังงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของโลกและของแต่ละประเทศอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ ยังอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศได้อีกด้วย ภัยคุกคามรูปแบบใหม่จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายและ ต้องอาศัยการบริหารจัดการของภาครัฐที่สามารถปรับตัว ให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงในระดับโลกพบว่า ภัยคุกคามความมั่นคงที่สำคัญที่ส่งผลกระทบ อย่างกว้างขวาง มีผลต่อแนวทางการบริหารจัดการของรัฐ และจะมีความเข้มข้นเพิ่มมากขึ้นในอนาคตก็คือ

- ๑) การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวขึ้น ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทั้งการเมือง เศรษฐกิจและสังคม กลุ่มก่อการร้ายจะยังคงเป็นตัวแสดง (Actors) ที่สำคัญในเวทีการเมืองระดับโลก ท่ามกลางสถานการณ์ของโลกที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วของอาวุธทำลายล้างสูง และการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาวุธ จึงทำให้ภัยคุกคามอันเกิดจากความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม มีความเข้มข้น รุนแรง และรวดเร็วมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ เมื่อผนวกกับลักษณะของการบริหารจัดการความมั่นคงทางทะเล ที่มีความยากลำบากในการควบคุมแล้ว ทะเลจึงเป็นได้ทั้งแหล่งช่องสุ่มของบรรดาเหล่าผู้ก่อการร้าย เป็นทั้งเส้นทางเดินเรือ เส้นทางขนส่งอาวุธและเป้าหมายในการปฏิบัติการ ทั้งการที่ไม่สามารถระบุรูปแบบของภัยคุกคามของการก่อการร้าย ที่ชัดเจนได้ว่าจะใช้อาวุธประเภทใด เวลา และสถานที่ใดในการปฏิบัติการ นอกจากนี้ กระแสโลกาภิวัตน์จะมีส่วนสนับสนุน สำคัญต่อปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ทำให้ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติเป็นภัยคุกคามหลัก ที่กระทบต่อความมั่นคงของโลกในปัจจุบัน
- ๒) ปัญหาสิ่งแวดล้อมโลก กระแสโลกาภิวัตน์ที่มาพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมในแบบทุนนิยมที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการมุ่งแสวงหากำไรสูงสุดเป็นหลักทำให้ธรรมชาติ ในฐานะที่เป็นทรัพยากร ถูกนำมาใช้อย่างมาก ขาดความรับผิดชอบ และไร้การควบคุม จนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว และส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก (Climate Change) ที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลก และที่สำคัญปัญหาสิ่งแวดล้อมยังส่งผลกระทบต่อชีวิต ของมนุษย์ในทุกด้านอีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของพื้นผิวโลก ความมั่นคงทางพลังงาน ความมั่นคงทางอาหาร รวมทั้งยังกระทบต่อภาคสังคม เช่น ปัญหาความยากจน การอพยพย้ายถิ่น และการแย่งชิงทรัพยากร
- ๓) ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของประชากรโลก การแสวงหากำไรสูงสุดของระบบทุนนิยม และปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจมีความเข้มข้นมากขึ้น เช่น ความขัดแย้ง จากการแย่งชิงตลาดและทรัพยากร ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ที่สำคัญปัญหาจากความขัดแย้งทางเศรษฐกิจที่ เพิ่มขึ้นนี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศและการเกิดขึ้นของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ๆ ได้ และยิ่งส่งผล ให้ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนต่างๆ ภายในแต่ละประเทศมีความรุนแรงยิ่งขึ้นอีกด้วย

๒. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาค

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก มีอาณาเขตติดต่อกับมหาสมุทรแปซิฟิก มหาสมุทรอินเดีย และช่องแคบมะละกา จึงนับได้ว่าประเทศไทยตั้งอยู่บนจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญใน ๒ แ่งมุม กล่าวคือ ๑) เป็นแหล่งทรัพยากร ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และ ๒) เป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้มหาอำนาจต่างๆ จึงมุ่งที่จะรักษาและแผ่ขยายอิทธิพลของตนเองในพื้นที่ดังกล่าว คุณภาพและพลวัตด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก จึงขึ้นอยู่กับบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคกับประเทศมหาอำนาจเป็นสำคัญ

ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิกมีเส้นทางยุทธศาสตร์ด้านการขนส่งทางทะเลที่สำคัญอย่างยิ่ง ได้แก่ ๑) **ช่องแคบฮอร์มุซ** เป็นเส้นทางผ่านเข้าออกช่องทางเดียวของรัฐในตะวันออกกลางที่ส่งน้ำมันเป็นสินค้าออก ความตึงเครียดใดๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณช่องแคบดังกล่าวจึงสร้างความอ่อนไหวต่อความมั่นคงและเศรษฐกิจของโลกอย่างมาก ๒) **ช่องแคบมะละกา** เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและพลังงานของหลายประเทศในทวีปเอเชียรวมทั้งประเทศไทย มหาอำนาจต่างๆ รวมทั้งประเทศชายฝั่งช่องแคบจึงให้ความสำคัญต่อสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว และ ๓) **ทะเลจีนใต้** มีความสำคัญต่อประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงและสหรัฐอเมริกาอย่างมาก เพราะเป็นแหล่งทรัพยากร และเส้นทางขนส่งพลังงานจากตะวันออกกลางไปจีน ญี่ปุ่น และภาคตะวันตกของสหรัฐอเมริกา ทะเลจีนใต้ จึงเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันและความขัดแย้งระหว่าง ๒ มหาอำนาจ คือ จีน และสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ การอ้างสิทธิเหนือหมู่เกาะสแปรตลีและพาราเซลซึ่งเป็นแหล่งสำรองน้ำมัน ยังเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศจีน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ บรูไน มาเลเซีย และไต้หวัน อีกด้วย

ในส่วบทบาทของมหาอำนาจ **สหรัฐอเมริกา** ยังคงให้ความสำคัญกับภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ในฐานะที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ทั้งในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ ขณะที่จีนมุ่งสร้างศักยภาพและเพิ่มบทบาทด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคให้มีเสถียรภาพและเป็นประโยชน์ต่อจีนมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งกระชับความสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก กลุ่มประเทศตะวันออกกลางและแอฟริกา ควบคู่ไปกับการส่งเสริมความร่วมมือกับนานาประเทศในระดับพหุภาคี ปัจจัยสำคัญที่ทำให้จีนสนใจภูมิภาคนี้อย่างมาก คือ การที่จีนต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบในการผลิตและพลังงานผ่านน่านน้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และช่องแคบมะละกา ทั้งนี้ เศรษฐกิจของจีนต้องพึ่งพาน้ำมันจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด โดยร้อยละ ๘๐ ของน้ำมันที่ถูกบริโภคในจีนขนส่งผ่านมหาสมุทรอินเดีย ส่งผลให้จีนมุ่งสู่มหาสมุทรอินเดียในทุกทางเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่เส้นทางขนส่งสินค้าและพลังงานของตน

การแข่งขันของมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ยังต้องคำนึงถึงบทบาทของอีก ๒ ประเทศที่สำคัญ คือ **ญี่ปุ่น** ซึ่งเป็นพันธมิตรใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกาได้เพิ่มบทบาทของตนเองในเวทีการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกมากขึ้น โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความสำคัญต่อญี่ปุ่น ทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง เป็นแหล่งทรัพยากร แหล่งลงทุน ฐานการผลิต และตลาดที่สำคัญ แต่ในปัจจุบัน อิทธิพลของจีนได้แผ่ขยายลงมาในภูมิภาคนี้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทำให้ญี่ปุ่นต้องแข่งขันอิทธิพลทางเศรษฐกิจและความมั่นคงกับจีนในภูมิภาคนี้มากขึ้น เช่นเดียวกับประเทศ **อินเดีย** ยังคงให้ความสำคัญกับนโยบายเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินเดียใช้นโยบายมุ่งตะวันออก (Look East) เพื่อโดดเดี่ยวพม่ากีสถานและถ่วงดุลอำนาจกับจีน โดยมองว่าการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคนี้เป็นการคุกคามอินเดียทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ อินเดียยังมีนโยบายเร่งเปิดความสัมพันธ์

กับมหาอำนาจอื่นๆ โดยไม่เลือกฝ่าย เพื่อเสริมสร้างระบบหลายขั้วอำนาจขึ้นในโลกและเป็นการแสดงอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียใต้และมหาสมุทรอินเดีย และอินเดียจะยังคงใช้นโยบาย มุ่งตะวันออกต่อไป ซึ่งให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติการทางทะเลเชิงรุกและเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรืออีกด้วย

๓. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน

ความมั่นคงทางทะเลจัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งในกรอบความร่วมมือของอาเซียนภายใต้เสาหลักประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน และได้มีการกำหนดแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political - Security Community Blueprint) ปัจจุบันมีการส่งเสริมความร่วมมือทางทะเลในอาเซียนดำเนินการผ่านกรอบและกลไกต่างๆ เช่น การประชุมหารืออาเซียนว่าด้วยประเด็นทางทะเล (ASEAN Maritime Forum - AMF) และการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defense Ministers' Meeting - ADMM) เป็นต้น ทั้งนี้ในระยะต่อไป สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียนที่ต้องเฝ้าระวัง ได้แก่ ๑) การอ้างสิทธิ์และแย่งชิงผลประโยชน์ ในพื้นที่ทางทะเล ๒) ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ และการขาดความไว้วางใจกันของประเทศในภูมิภาค อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้ประเทศในภูมิภาคมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างกำลังทางเรือของแต่ละประเทศ ๓) ความปลอดภัยทางทะเลของอาเซียน โดยเฉพาะจากการก่อเหตุของโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธ เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจอาเซียน อาจทำให้กลุ่มโจรสลัดเข้ามาก่อเหตุในพื้นที่โดยเฉพาะบริเวณอื่นที่มีการเฝ้าระวังไม่เข้มงวด ๔) การก่อการร้ายทางทะเล ขีดความสามารถของกลุ่มก่อการร้ายที่พัฒนาขึ้นและมีการเชื่อมโยงกัน อาจทำให้เสถียรภาพความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเป็นอีกเป้าหมายหนึ่งที่จะถูกโจมตี

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถประเมินได้ดังนี้ ๑) **สาธารณรัฐอินโดนีเซีย** แบ่งภารกิจเป็น ๒ ด้านคือ ด้านการป้องกัน และด้านการปราบปราม มีเป้าหมายสำคัญในการกำจัดความรุนแรงและการกระทำผิดทางทะเล ให้ความปลอดภัยและความช่วยเหลือในการเดินเรือ การดูแลอาณาเขตทางทะเล การปกป้องคุ้มครองและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเล การต่อต้านและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และการเสริมสร้างความเชื่อมั่นกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายฝั่งและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเสี่ยงในภูมิภาค และการฝึกและตรวจการณ์ร่วมกัน ๒) **สาธารณรัฐสิงคโปร์** แบ่งภารกิจออกเป็น ๓ ด้านคือ การติดตามภัยคุกคาม การป้องกัน และการตอบโต้ ซึ่งยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลจะมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรือให้ทันสมัย และสร้างความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาค รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อทั้งสหรัฐอเมริกาและจีน ๓) **ประเทศมาเลเซีย** มีเป้าหมายเพื่อเป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ทั้งด้านการผลิตอาวุธ การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพให้มีความสมดุลในทุกมิติ เช่น การคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล การถ่วงดุลอำนาจทางทหาร ๔) **สาธารณรัฐฟิลิปปินส์** ยังคงดำเนินยุทธศาสตร์ โดยให้ความสำคัญในการรักษาอธิปไตยเหนือดินแดนและเขตเศรษฐกิจจำเพาะซึ่งรวมถึงทะเลจีนใต้ การคุ้มครองทรัพยากรทางทะเล การรักษาความปลอดภัยและป้องกันภัยคุกคาม การปราบปรามอาชญากรรมทางทะเล ๕) **สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม** ดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลโดยมุ่งเน้นการพัฒนากองเรือให้ทันสมัยทั้งในเชิงป้องกันและเชิงรุก การต่อเรือได้เองภายในประเทศ การสร้างดุลอำนาจทางทะเลกับประเทศมหาอำนาจ การใช้แนวทางกฎหมาย

ระหว่างประเทศหรือการเจรจาวิภาคีเพื่อระงับปัญหาพิพาททางทะเล และการร่วมมือกับประเทศอาเซียนในการแก้ปัญหาทางทะเล ๖) **บรูไนดารุสซาลาม** บรูไนให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพให้ทันสมัยเพื่อรับมือกับภัยคุกคามต่างๆ เนื่องจากมีทรัพยากรน้ำมันบริเวณชายฝั่งทะเลอาณาเขต รวมทั้งทรัพยากรประมงมีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านความมั่นคงทางทะเล ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับภัยคุกคามทางทะเล และจัดตั้งกองกำลังเฉพาะกิจ (Special Force) ซึ่งเป็นชุดปฏิบัติการระหว่างเจ้าหน้าที่กองทัพเรือและกองทัพอากาศบรูไนไว้ปกป้องน่านน้ำ ๗) **สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา** ให้ความสำคัญกับการพัฒนากองทัพเรือให้ทันสมัยด้วยการพัฒนาขีดความสามารถในการต่อเรือไว้ใช้ภายในประเทศ ควบคู่กับการรับความช่วยเหลือจากมิตรประเทศ เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ซึ่งประกอบด้วยแหล่งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแหล่งประมง นอกจากนี้ กองทัพเรือเมียนมา ยังปรับปรุงโครงสร้างการส่งกำลังบำรุงทางทะเลด้วยการปรับปรุงสถานีทหารเรือตามเกาะต่างๆ ซึ่งปัจจุบันกองทัพเรือเมียนมายังคงพัฒนาขีดความสามารถอย่างต่อเนื่อง ๘) **ราชอาณาจักรกัมพูชา** ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของกัมพูชาเป็นไปในเชิงป้องกัน โดยมุ่งเน้นการจัดการประเด็นข้อพิพาททั้งทางบกและทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้ง คณะกรรมการความมั่นคงทางทะเลแห่งชาติ (National Committee on Maritime Security - NCMS) มีภารกิจหลักคือ ส่งเสริมอำนาจอธิปไตยทางทะเลและบังคับกฎหมายทางทะเล โดยมีหลักการทำงาน คือ การรักษาความมั่นคงทางทะเล การปกป้องผลประโยชน์ ในน่านน้ำของประเทศ การต่อต้านภัยคุกคามทางทะเล และการตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในน่านน้ำ

๔. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน

แนวโน้มในอนาคตอันใกล้ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะรวมตัวกันใกล้ชิดมากขึ้น และจะเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนใน พ.ศ.๒๕๕๘ ทั้งทางการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังคงมีความขัดแย้งในหลายด้าน รวมทั้งประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยสถานการณ์ความขัดแย้งที่สำคัญที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางทะเลของไทยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ ๑) **ด้านเมียนมา** ยังมีปัญหาเส้นเขตแดนทางทะเลที่ยังไม่สามารถตกลงกันได้ รวมไปถึงทะเลยังเป็นเส้นทางในการลักลอบขนส่งยาเสพติดและการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอีกด้วย และในปัจจุบันเมียนมาได้ควบคุมการประมงมากขึ้น ส่งผลให้เรือประมงต่างชาติไม่สามารถลักลอบเข้าไปทำการประมงในเขตเมียนมาได้เหมือนในอดีต ๒) **ด้านมาเลเซีย** ปัญหาเขตแดนทางทะเลระหว่างไทยและมาเลเซียคลี่คลายมากขึ้นหลังจากมีการตกลงให้พื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนเป็นเขตพัฒนาร่วม ๓) **ด้านกัมพูชา** ความขัดแย้งเรื่องพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนทางทะเลจะมีแนวโน้มเข้มข้นขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนดังกล่าวเป็นบริเวณที่คาดว่าจะมีทรัพยากรทางพลังงานที่อุดมสมบูรณ์ ๔) **ด้านเวียดนาม** เวียดนามอนุญาตให้เรือประมงไทยเข้าไปทำประมงในลักษณะการเช่าเรือเข้าไปทำการประมง แต่ยังคงมีการลักลอบเข้าไปทำประมงโดยไม่ถูกต้องอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามปัจจุบันพบว่าเรือประมงของเวียดนามรุกล้ำเข้ามาในพื้นที่ทางทะเลของไทยจำนวนมาก และ ๕) **ด้านอินโดนีเซีย** อินโดนีเซียประกาศห้ามเรือประมงต่างชาติเข้าไปทำการประมงในน่านน้ำอินโดนีเซียโดยเด็ดขาด ยกเว้นเรือประมงที่จดทะเบียนกับบริษัทของอินโดนีเซียหรือร่วมทุนกับอินโดนีเซียเท่านั้น

๕. สถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย

สถานการณ์ความมั่นคงและประเด็นปัญหาในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย อาจแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่มที่สำคัญและสัมพันธ์กันคือ ๑) กลุ่มปัญหาการบริหารจัดการของรัฐ ๒) กลุ่มปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และ ๓) กลุ่มปัญหาภัยคุกคามและอาชญากรรมข้ามชาติ

๕.๑ กลุ่มปัญหาการบริหารจัดการของรัฐ

การบริหารจัดการทางทะเลของหน่วยงานรัฐยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดมาจากหลายสาเหตุ ทั้งการขาดการประสานงานและบูรณาการระหว่างหน่วยงาน การขาดงบประมาณ กฎหมายหลายฉบับยังมีความล้าสมัย และมีความซ้ำซ้อน รวมไปถึงการขาดการตระหนักถึงความสำคัญของผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง การกำหนดนโยบายของชาติที่ผ่านมาจึงให้ความสำคัญกับทะเลน้อย ซึ่งปัญหาการบริหารจัดการของภาครัฐนี้ยังส่งผลต่อกลุ่มปัญหาอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้การขาดการให้ความสำคัญกับทะเลยังส่งผลให้เกิดการขาดการส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลและทรัพยากรทางทะเลหลัก (Maritime Critical Infrastructure and Key Resources) อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ท่าเรือ และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเล อาทิ การต่อเรือ การซ่อมเรือ การขนส่งทางทะเล ฯลฯ อีกด้วย

๕.๒ กลุ่มปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

จากการขาดประสิทธิภาพในการจัดการทางทะเลของภาครัฐ ประกอบกับการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจากทะเลอย่างขาดความรับผิดชอบและการควบคุม ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมทางทะเลได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวาง ความหลากหลายทางชีวภาพลดลงอย่างรวดเร็ว ทะเลกลายเป็นพื้นที่รับภาระต้นทุนทางสิ่งแวดล้อม ปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างรุนแรง อาทิ การก่อกมลพิษทางทะเล การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การทำประมงอย่างขาดความรับผิดชอบ การประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing - IUU) การขาดการควบคุมกิจการของภาคเอกชน ฯลฯ จึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ ความเสียหายทางสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลนั้น ยังส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมด้วย เช่น ความขัดแย้งระหว่างธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่ ธุรกิจเอกชนขนาดเล็ก และชุมชนท้องถิ่น ความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการประมง ทั้งยังบีบให้ผู้ประกอบการประมงออกไปแสวงหาผลประโยชน์ในเขตประมงของประเทศอื่น อันนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศอันเนื่องมาจากการประมงอีกด้วย

๕.๓ กลุ่มปัญหาภัยคุกคามและอาชญากรรมข้ามชาติ

จากการที่ทะเลเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเปิด ประกอบกับการขาดประสิทธิภาพในการควบคุมทะเล ทำให้ทะเลเป็นพื้นที่ที่มีการกระทำผิดกฎหมายมาก และหลายประเด็นปัญหามีลักษณะข้ามชาติ เช่น การลักลอบขนส่งสิ่งผิดกฎหมาย สินค้าหนีภาษี น้ำมันเถื่อน ยาเสพติด การค้ามนุษย์ การลักลอบขนส่งอาวุธ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การก่อการร้าย โจรสลัด จากสภาพการณ์ของปัญหาจึงจำเป็นต้องเร่งด่วนที่ภาครัฐจะต้องปรับตัว เพื่อให้การควบคุมทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ ๓

วิสัยทัศน์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

๑. กรอบแนวความคิดในการจัดทำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

ในการยกร่างแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ได้มีการปรับเปลี่ยนและเสริมกรอบแนวคิด สรุปลงได้ ๕ ประการ ดังนี้

๑.๑ การขยายกระบวนทัศน์เรื่องผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติทางทะเล ให้ครอบคลุม ทั้งในเรื่อง ความมั่นคงแห่งรัฐ (State Security) ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security) ความมั่นคงของสังคม (Social Security) ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) และความมั่นคงของสิ่งแวดล้อม (Environmental Security) และจากการมุ่งเน้นในเรื่องผลประโยชน์และความมั่นคงของทางทะเล (Maritime Interests and Security) ไปสู่เรื่องการบริหารกิจการทางทะเลที่ดี (Ocean Governance)

๑.๒ การใช้กระบวนการมีส่วนร่วม (Participation) จากทุกภาคส่วน ในการจัดทำแผนความมั่นคงฯ ได้เน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน นักวิชาการ สื่อมวลชน และโดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) เพื่อใช้กระบวนการมีส่วนร่วมสะท้อนสถานการณ์และประเด็นทางยุทธศาสตร์ต่างๆ อย่างรอบด้านและครอบคลุม และเพื่อสร้างความตื่นตัวหรือส่งสัญญาณความชัดเจน ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในอนาคต

๑.๓ การปรับเปลี่ยนรูปแบบและโครงสร้างของแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล โดยให้มีโครงสร้าง ครอบคลุมทั้งในเรื่องการประเมินภัยคุกคาม สถานการณ์ทางทะเลในทุกระดับ บทบาทของมหาอำนาจ วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ อภิธานศัพท์ และมีการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์ เพื่อให้การดำเนินการตามแผนความมั่นคงฯ เป็นไปอย่างชัดเจน มีทิศทาง และมีประสิทธิภาพ

๑.๔ การขยายฐานข้อมูลในการจัดทำแผนความมั่นคงฯ ให้ครอบคลุม ๔ กลุ่มหลัก คือ ๑) รายงานผลการปฏิบัติและการประเมินผลนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (พ.ศ.๒๕๔๘ - ๒๕๕๒) ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ๒) ข้อมูลจากประชาคมข่าวกรอง ๓) ข้อมูลเชิงลึกและข้อคิดเห็นของภาคประชาชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และ ๔) จากความรู้และกระบวนทัศน์ทางวิชาการ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่รอบด้าน เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และสามารถรับมือกับสถานการณ์ในอนาคตได้

๑.๕ การใช้แนวคิดในการมองไปข้างหน้าในลักษณะของอนาคตศึกษา (Future Studies) และอนาคตวิทยา (Futurology) มาใช้เพื่อเน้นการยกร่างแผนความมั่นคงฯ ใหม่ที่เปิดต่อทิศทางของอนาคตที่หลากหลาย การรับฟัง อย่างมีพลวัตและการมองหลายมิติอย่างองค์รวมทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ เพื่อสร้างเครือข่ายพัฒนาความสัมพันธ์ ทัวทั้งพื้นที่ การสร้างวิสัยทัศน์และการผูกมัดในการดำเนินการตามแผนความมั่นคงฯ

๒. วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยสามารถปกป้อง รักษา และแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้อย่างสมดุล และยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารจัดการ และการบูรณาการ การใช้พลังอำนาจของชาติในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ”

๓. ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับและการคำนึงถึงผลประโยชน์ของทุกภาคส่วนในประเทศ ดังนั้น การกำหนดผลประโยชน์ของชาติทางทะเลจึงอยู่บนพื้นฐานการรับรู้ของสังคม โดยทั่วไปว่าเป็นเป้าหมายสูงสุดร่วมกันของทุกฝ่ายภายในชาติ เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง ประชาชนมีความมั่งคั่ง และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเกียรติภูมิ และศักดิ์ศรีในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ สามารถกำหนดผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้ ดังนี้

๓.๑ อำนวยอริปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเล

๓.๒ ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และการมีสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ และการดำเนินกิจกรรมทางทะเล

๓.๓ ความเจริญรุ่งเรือง ความสมบูรณ์มั่งคั่งที่ยั่งยืนของชาติ และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน อันเนื่องมาจากกิจกรรมทางทะเลในทุกมิติ

๓.๔ ผลประโยชน์สูงสุดและยั่งยืนจากทะเลและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทะเลในทุกมิติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

๓.๕ การมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และเป็นที่ยอมรับในประชาคมระหว่างประเทศด้านกิจกรรมทางทะเล

๔. วัตถุประสงค์ของชาติทางทะเล

จากผลของการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงทางทะเล สามารถกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของชาติทางทะเลได้ ดังนี้

๔.๑ เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเลจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

๔.๒ เพื่อคุ้มครองและรักษาชีวิต สิทธิ และทรัพย์สินของประชาชนที่ดำเนินกิจกรรมหรือมีความเกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในและนอกร่านน้ำ

๔.๓ เพื่อจัดการและควบคุมการใช้ทะเลให้มีความสงบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมของทุกฝ่ายร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

๔.๔ เพื่อปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๔.๕ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างองค์ความรู้ ความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล และปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากร ตลอดจนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๔.๖ เพื่อจัดทำและพัฒนานโยบาย รวมทั้งการบริหารจัดการทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

๕. กรอบแนวคิดพื้นฐานสำหรับการดำเนินการภายใต้แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล เป็นแนวทางการใช้และการพัฒนาเครื่องมือตลอดจนพลังอำนาจของชาติทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของชาติทางทะเลที่ได้กำหนดไว้ ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เต็มไปด้วยปัญหาอุปสรรค และภัยคุกคามที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและมีแนวโน้ม ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการภายใต้แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลมีความสอดคล้องกับคุณค่าที่ประชาชนคนไทยยึดมั่น อีกทั้งยังมีความเป็นไปได้บนพื้นฐานของจุดแข็งและจุดอ่อนของชาติ การกำหนดแนวทางการดำเนินการภายใต้แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล จึงอยู่ในกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

๕.๑ การดำเนินการทั้งในเชิงรุก เชิงป้องกันและป้องปรามอย่างเหมาะสม ในสภาวะการณ์ที่ผลกระทบอันเกิดจากภัยคุกคามที่มีความหลากหลายและซับซ้อน จำเป็นต้องอาศัยการเตรียมพร้อม ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับอย่างยืดหยุ่น รอบคอบ และรอบด้าน ซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำเนินการภายใต้แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลที่มีเป้าหมายหลักในการป้องกันการเกิดขึ้นของปัญหาต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

๕.๒ การดำเนินการบนพื้นฐานของความร่วมมือ ประเทศไทยหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งของรัฐ ไม่อาจจัดการกับภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางทะเลแต่เพียงลำพังได้ การร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในประเทศ และการร่วมมือระหว่างประเทศโดยเฉพาะในระดับภูมิภาค จึงเป็นหลักการสำคัญในการดำเนินการภายใต้แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

๕.๓ การดำเนินการบนพื้นฐานของการดำรงเกียรติยศและศักดิ์ศรีของประเทศ ในฐานะของสมาชิกในสังคมโลก ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถดำรงและสร้างความมั่นคงของโลกให้เกิดขึ้น การดำเนินการภายใต้แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลจึงอยู่บนพื้นฐานของการตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะของสมาชิกที่ดีของประชาคมโลก ซึ่งหมายถึงเกียรติยศและศักดิ์ศรีของประเทศ

๕.๔ การดำเนินการบนพื้นฐานของการใช้พลังอำนาจของชาติอย่างสมดุลและเหมาะสม หมายถึง การใช้พลังอำนาจของชาติอย่างสมดุล และสอดคล้องกับสถานการณ์บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อให้การรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕.๕ การดำเนินการบนพื้นฐานของความสอดคล้องกับหลักการและพันธกรณีต่างๆ ได้แก่ กฎหมายภายในประเทศ กรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายระหว่างประเทศ และความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนหลักการอันเป็นสากล อาทิ หลักสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

บทที่ ๔

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล

ประเด็นปัญหาสำคัญ

ความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน การรุกราน และการแข่งขันในด้านการสะสมอาวุธ

วัตถุประสงค์

เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเล จากภัยคุกคามทุกรูปแบบ

เป้าหมายการดำเนินงาน

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการปกป้องภัยคุกคามทางทะเล
- การพัฒนากระบวนการกำลังทางเรือในการคลี่คลายสถานการณ์และรองรับการเปลี่ยนแปลงของดุลกำลังในภูมิภาค
- ประเทศไทยกับประเทศต่างๆ มีความร่วมมือที่ใกล้ชิดในการสนับสนุนการฝึกร่วมทางทะเล การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเลตลอดจนกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเกิดความไว้วางใจระหว่างกัน

แนวทางดำเนินการ

๑. ใช้พลังอำนาจของชาติทั้งหมดในการจัดการกับภัยคุกคามที่เป็นรัฐ ด้วยแนวคิดเชิงป้องกันและป้องปราม โดยมุ่งเน้นการเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจ ความไว้วางใจระหว่างประเทศ และความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ตลอดจนใช้และแสวงหากลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี เน้นการเจรจาทางการเมืองและการทูตเป็นหลัก ทั้งนี้ ในสถานการณ์ที่หลีกเลี่ยงการใช้กำลังไม่ได้ จะต้องมีความพร้อมและศักยภาพในการควบคุมและคลี่คลายสถานการณ์ไม่ให้นานปลายจนส่งผลกระทบต่อสิทธิและอธิปไตยของประเทศ (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลข้อที่ ๑ และ ๒)

๒. เสริมสร้างและพัฒนากำลังทางเรือให้สอดคล้องกับพลังอำนาจอื่นๆ ของชาติ โดยให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของดุลกำลังในภูมิภาค ทั้งให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติการกิจและหน้าที่ในการป้องกันประเทศ และการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้มีความมั่นคงยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติ (ผลประโยชน์ ข้อที่ ๑ ๒ ๓ และ ๔)

๓. พัฒนาความร่วมมือและความเข้าใจอันดีกับหน่วยงานทางทะเลของประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ ในทุกระดับ สนับสนุนให้มีการฝึกการลาดตระเวนร่วม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเล และกิจกรรมอื่นๆ ที่เอื้อให้เกิดช่องทางการติดต่อสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน รวมทั้งสนับสนุนการรักษาสันติภาพที่เหมาะสมทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก โดยเฉพาะภายใต้กรอบของอาเซียนและองค์การสหประชาชาติ (ผลประโยชน์ ข้อที่ ๑ ๒ และ ๕)

๔. ส่งเสริมความสัมพันธ์ ความเข้าใจ ความไว้วางใจระหว่างประเทศ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในและนอกภูมิภาค เพื่อลดความขัดแย้งและแรงกดดันต่อการใช้กำลังและขีดความสามารถทางทหารโดยไม่จำเป็น รวมถึงแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ในการยุติความขัดแย้งระหว่างประเทศ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๑ ๒ และ ๕)

๕. ผนึกพลังอำนาจแห่งชาติทั้งหมดในการเร่งรัดการแก้ไขปัญหาเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน ให้บรรลุผลโดยเร็ว โดยเน้นการเจรจาทางการเมืองและการทูต เพื่อให้สามารถตกลงแบ่งเขตแดนทางทะเล กันได้ทั้งหมดหรือให้เหลือพื้นที่ขัดแย้งน้อยที่สุด โดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการจัดทำ พื้นที่พัฒนาร่วมหรืออื่นๆ บนพื้นฐานของการดำรงบูรณภาพแห่งดินแดนและความสัมพันธ์อันดีที่ยั่งยืน ระหว่างประเทศ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๑ ๒ ๔ และ ๕)

บทที่ ๕

ยุทธศาสตร์การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล

ประเด็นปัญหาสำคัญ

ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะข้ามพรมแดน ทั้งอาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ ภัยธรรมชาติและภัยที่เกิดจากรัฐที่มีแนวคิดในการใช้ความรุนแรงในการบังคับใช้กฎหมาย

วัตถุประสงค์

เพื่อคุ้มครองและรักษาชีวิต สิทธิ และทรัพย์สินของประชาชนที่ดำเนินกิจกรรมหรือมีความเกี่ยวข้องกับทะเล ทั้งในและนอกน่านน้ำ

เป้าหมายการดำเนินงาน

- มีมาตรการและกลไกระหว่างประเทศในการระงับปัญหาโจรสลัดและการกระทำที่รุนแรงต่อเรือและประชาชนของประเทศไทย
- การพัฒนาระบบตรวจการณ์และพิสูจน์ทราบและเป้าหมายทางทะเล
- การพัฒนาระบบและความเชื่อมโยงของระบบฐานข้อมูลข่าวสาร
- การบูรณาการเกี่ยวกับการเตือนภัยทางทะเลและภัยคุกคามต่อความมั่นคง
- ประเทศไทย มิตรประเทศ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียนมีความร่วมมือที่ใกล้ชิดกัน โดยใช้เวทีระหว่างประเทศในการแก้ปัญหาความมั่นคงทางทะเล

แนวทางดำเนินการ

๑. เจรจา สร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจกับประเทศที่ใช้ความรุนแรงในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อสร้างมาตรการและกลไกระหว่างประเทศในการระงับการกระทำอันรุนแรงที่จะเกิดกับเรือและประชาชนของประเทศไทย ตลอดจนเพื่อเป็นช่องทางในการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลข้อที่ ๒ ๔ และ ๕)

๒. ดำเนินการทางการทูตและการทหารเพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการกับประเด็นปัญหาโจรสลัด พร้อมกับสนับสนุนเรือไทยและเรือที่ขนส่งสินค้าไทยที่ต้องผ่านพื้นที่เสี่ยงภัยให้มีมาตรการในการป้องกันตนเองและใช้ประโยชน์จากกองกำลังนาชาติที่อยู่ในพื้นที่ (ผลประโยชน์ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๕)

๓. เสริมสร้างและพัฒนาระบบตรวจการณ์ ฝ้าตรวจติดตาม ควบคุมเรือ และพิสูจน์ทราบเป้าหมายต่างๆทางทะเล ให้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน และสิทธิอธิปไตยทางทะเลจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมทั้งเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการควบคุมกิจกรรมทางทะเล การบังคับใช้กฎหมาย การให้ความคุ้มครอง และความปลอดภัย (ผลประโยชน์ ข้อที่ ๑ ๒ และ ๔)

๔. ในเรื่องภัยพิบัติ สาธารณภัย และภัยธรรมชาติ ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร กลไก เครื่องมือ ขีดความสามารถ ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจน การเชื่อมระบบฐานข้อมูลแบบบูรณาการ และการเตือนภัยล่วงหน้าในทุกกระดับ เพื่อให้มีการติดตาม ค้นหา ช่วยเหลือ บรรเทา ฟื้นฟู และเยียวยาผู้ประสบภัยทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล ตลอดจนสร้างและ แสวงหากลไกเพื่อประสานความร่วมมือกับนานาชาติ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๔)

๕. พัฒนาขีดความสามารถของประเทศในด้านการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การข่าวกรอง การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า การตรวจการณ์ การสกัดกั้น ควบคุมกับการแสวงหาและใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการรับมือ กับภัยคุกคามความมั่นคงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ และ ๕)

๖. นำประเด็นเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเลเข้าสู่เวทีระหว่างประเทศต่างๆ โดยเฉพาะความร่วมมือในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อสนับสนุนการสร้างมาตรการ เครื่องมือ และความร่วมมือด้านอื่นๆ ในการให้ความช่วยเหลือทางทะเลร่วมกัน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานของไทยในการเข้าไปมีส่วนร่วม ในความร่วมมือนี้ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๕)

บทที่ ๖

ยุทธศาสตร์การสร้างความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล

ประเด็นปัญหาสำคัญ

๑. ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ
๒. การกระทำที่ผิดกฎหมาย
๓. การบังคับใช้กฎหมายและการบริหารจัดการทะเลที่ขาดประสิทธิภาพ
๔. การขาดการสนับสนุนและการบูรณาการในการใช้ประโยชน์จากทะเล

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดการและควบคุมการใช้ทะเลให้มีความสงบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

เป้าหมายการดำเนินงาน

๑. การพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ
๒. พัฒนาคือมือและสร้างเครือข่ายการขนส่ง การประมง การท่องเที่ยวทางทะเลรวมถึงกิจการพาณิชย์
๓. มีการดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างเป็นธรรม เคารพสิทธิและวัฒนธรรมของชุมชนที่แสวงหาผลประโยชน์จากทะเล
๔. มีมาตรการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรทางทะเล
๕. มีแนวทางการกำหนดพื้นที่ปกครองทางทะเล

แนวทางดำเนินการ

๑. ส่งเสริมให้มีการพัฒนา การอำนวยความสะดวก และการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเลให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและความร่วมมือทั้งในและระหว่างประเทศ (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ข้อที่ ๓ ๔ และ ๕)
๒. ส่งเสริมความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายคมนาคมขนส่ง การประมง และการท่องเที่ยวทางทะเล รวมถึงให้มีการบริหารจัดการ และใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างมีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัย (ผลประโยชน์ ข้อที่ ๓ และ ๔)
๓. ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการพาณิชย์ เพื่อเป็นการสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคงในภาวะไม่ปกติ โดยกำหนดให้มีกรอบมาตรฐานและการสร้างแรงจูงใจที่ชัดเจนและเหมาะสม อาทิ การส่งเสริมการลงทุน การลดภาษี เป็นต้น ตลอดจนมีการส่งเสริมการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจทั้งในและนอกน่านน้ำที่มีทิศทาง ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ (ผลประโยชน์ ข้อที่ ๓ และ ๔)

๔. การดำเนินกิจกรรมเพื่อแสวงหาประโยชน์จากทะเล ทั้งกิจกรรมของภาครัฐและกิจกรรมของภาคเอกชน จะต้องคำนึงถึงสิทธิ ความเป็นธรรม และวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งการให้ความสำคัญในเรื่องผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๓ และ ๔)

๕. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลต้องจัดให้มีมาตรการเชิงป้องกัน และมาตรการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอันเกิดจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างสันติวิธีและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๔)

๖. จัดระเบียบการบริหารจัดการประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินการหรือกิจกรรมของทุกภาคส่วนในการแสวงหาประโยชน์จากทะเล เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บนพื้นฐานของการเคารพสิทธิ ความเป็นธรรมต่อชุมชนในพื้นที่ และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๔)

๗. ให้มีการกำหนดเขตพื้นที่ปกครองทางทะเล เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๔)

บทที่ ๗

ยุทธศาสตร์การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

ประเด็นปัญหาสำคัญ

๑. สิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างหนัก รุนแรง และมีผลกระทบในวงกว้าง
๒. การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออย่างร้ายแรงในอนาคต
๓. การแสวงหาผลประโยชน์จากทะเลอย่างขาดความรับผิดชอบ
๔. ขาดนโยบาย/ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการกำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเล
๕. การบังคับใช้กฎหมายและการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ จนทำให้สิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์

เพื่อปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

เป้าหมายการดำเนินงาน

๑. มีมาตรการในการสร้างความสมดุลและความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์จากทะเล โดยคำนึงถึงประเด็นสิ่งแวดล้อม
๒. มีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล
๓. หน่วยงานภาครัฐมีธรรมาภิบาลในการจัดการด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล
๔. มีมาตรการและกฎหมายในการควบคุมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล
๕. มีการใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

แนวทางดำเนินการ

๑. ผลักดันเรื่องการค้าจนถึงสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับทะเล รวมทั้งมีมาตรการเชิงรุกในการสร้างความสมดุลและความยั่งยืน (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลข้อที่ ๓ และ ๔)
๒. สนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบายและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของภาครัฐตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๓ และ ๔)
๓. สนับสนุนสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากร และส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน ตลอดจนสร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบจากการทำลายทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๓ และ ๔)

๔. หน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจหน้าที่ จะต้องดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โปร่งใส และมีความเป็นธรรม เพื่อหยุดยั้งการสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งสร้างขีดความสามารถในการจัดการกับมลพิษที่เกิดขึ้นได้อย่างทัน่วงที (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๔)

๕. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีมาตรการในการควบคุมการแสวงหาประโยชน์จากทะเลอย่างเข้มงวด ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะธุรกิจที่แสวงหาผลประโยชน์จากทะเลต้องมีการจัดระเบียบและสร้างจิตสำนึก รวมถึงส่งเสริมให้มีการดำเนินการในลักษณะที่สมดุลต่อทั้งชุมชนและสิ่งแวดล้อม (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๓ และ ๔)

๖. หน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลสิ่งแวดล้อมทางทะเลต้องเร่งรัดดำเนินการให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่ชัดเจนและมีลักษณะบูรณาการ ตลอดจนมีมาตรการที่เด็ดขาดและเป็นธรรม (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๓ และ ๔)

๗. สร้างและใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรอบความร่วมมือของกลุ่มประเทศอาเซียน เอเปค และความร่วมมือภายใต้อนุสัญญาต่างๆ ซึ่งไทยเป็นรัฐภาคี เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๓ ๔ และ ๕)

บทที่ ๘

ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล

ประเด็นปัญหาสำคัญ

๑. ขาดองค์กรและระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทะเลทั้งด้านความมั่นคงและด้านอื่นๆ
๒. ภาคประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดมิติทางความคิดที่เกี่ยวข้องกับทะเล
๓. ภาครัฐขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ และความชำนาญในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทะเล
๔. ขาดการส่งเสริมการเข้ามามีบทบาทของภาคประชาชนอย่างเพียงพอ

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างองค์ความรู้ ความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเลและปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากร ตลอดจนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

เป้าหมายการดำเนินงาน

๑. การจัดตั้งสถาบันหรือองค์กรทางวิชาการ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในการบริหารจัดการทางทะเล
๒. ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจการใช้ประโยชน์จากทะเล
๓. บุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางทะเลในทุกมิติ
๔. มีการสร้างเครือข่ายและศักยภาพของชุมชนในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานภาครัฐ
๕. เพิ่มองค์ความรู้ การศึกษา งานวิจัยทางวิชาการด้านความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

แนวทางดำเนินการ

๑. ให้จัดตั้งองค์กรหรือสถาบันที่ทำหน้าที่ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และจัดการความรู้เกี่ยวกับทะเลในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลเชิงวิชาการทางทะเล สมุทรศาสตร์ ธรณีวิทยา ชีววิทยาทางทะเล และอุทกนิยวิทยาทางทะเล รวมทั้งวิศวกรรมชายฝั่งและสิ่งแวดล้อม สำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกันในการปกป้องและรักษาความมั่นคงของชาติ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความยั่งยืน (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลข้อที่ ๒ ๓ ๔ และ ๕)

๒. รณรงค์ให้ความรู้ การศึกษา และประชาสัมพันธ์กับประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้ตระหนักถึงความสำคัญและการใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างยั่งยืนและเหมาะสม รวมทั้งเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องและรักษาความมั่นคงทางทะเล (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๔)

๓. เร่งรัดการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทางทะเล ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางทะเล ด้านกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทางทะเล ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางทะเลให้เพียงพอ รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงทางทะเลให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางทะเล (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๑ ๒ ๓ ๔ และ ๕)

๔. เสริมสร้างศักยภาพของคน ชุมชน พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลและเกาะแก่ง รวมทั้งพัฒนาและจัดตั้งอาสาสมัครในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตลอดจนสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสารภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานราชการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และเป็นเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็งในการร่วมมือกันปกป้องดูแลสิทธิของคนและชุมชนในพื้นที่ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๔)

๕. ให้มีการศึกษาวิจัยทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในมิติด้านความมั่นคงทางทะเล เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปสู่การปฏิบัติในทุกๆ ระดับ ทั้งนโยบายและในระดับปฏิบัติ โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภูมิภาคประเทศบริเวณชายฝั่ง รวมถึงผลกระทบจากการพัฒนาบริเวณชายฝั่งทะเล และเสนอมาตรการแก้ไขและปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๔)

บทที่ ๙

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

ประเด็นปัญหาสำคัญ

๑. องค์กรของรัฐขาดประสิทธิภาพในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล
๒. กฎหมายไม่ทันสมัยและไม่มีมาตรการที่เข้ากับสถานการณ์
๓. ผลกระทบจากการเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำและพัฒนากฎหมาย รวมทั้งการบริหารจัดการทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

เป้าหมายการดำเนินงาน

๑. มีกฎหมาย ระเบียบ แผน เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทะเลโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติ
๒. มีการเร่งรัดการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ทางทะเลและพินทธรณีระหว่างประเทศ
๓. การนำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปปฏิบัติและการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
๔. มีหน่วยงานในการบูรณาการปฏิบัติและการสนธิกำลังเพื่อบังคับใช้กฎหมาย
๕. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่มีการบูรณาการแผนงานโครงการรองรับแผนความมั่นคงให้ไปในทิศทางเดียวกันรวมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ

แนวทางดำเนินการ

๑. ให้มีการดำเนินการเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ รวมถึงให้มีการพิจารณาเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับทะเลโดยเร็ว โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติอย่างรอบคอบทุกด้าน (ผลประโยชน์ของชาติทางทะเลข้อที่ ๑ ๒ ๓ ๔ และ ๕)
๒. ติดตามและเร่งรัดการพัฒนา กฎ ระเบียบ แผน หรือกฎหมายภายในอื่นๆ เพื่อรองรับและสนับสนุนสิทธิประโยชน์ของรัฐ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ทางทะเล โดยให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายและพินทธรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๑ ๒ ๓ ๔ และ ๕)
๓. ให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเร่งดำเนินการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณรองรับ รวมทั้งกำหนดมาตรการที่สำคัญ โดยประสานการดำเนินงาน และบูรณาการร่วมกันระหว่างส่วนราชการและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นเอกภาพ รวมทั้งให้มีการกำหนดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ ในแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการ

บริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) และแผนพัฒนาจังหวัดภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) ตลอดจนให้มีการเชื่อมโยงแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๑ ๒ ๓ และ ๔)

๔. ให้จัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีอำนาจตามกฎหมายในการสั่งการและการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ ๔ และ ๕)

๕. ให้หน่วยงานหรือองค์กรในระดับท้องถิ่น สนับสนุนด้วยการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๑ ๒ ๓ ๔ และ ๕)

๖. ให้มีภาคีเครือข่ายสนับสนุนการนำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปปฏิบัติ โดยให้ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการขยายผลแผนความมั่นคงฯ (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๔)

๗. ให้มีกลไกและระบบการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยการสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จ เพื่อติดตามประสานงาน ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม (ผลประโยชน์ฯ ข้อที่ ๒ ๓ และ ๔)

บทที่ ๑๐

แนวทางการขับเคลื่อนแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

๑. การขับเคลื่อนแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปสู่การปฏิบัติ ภายใต้กลไกระดับต่างๆ

๑.๑ ระดับนโยบาย

คณะกรรมการนโยบายและอำนวยการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล (นอปท.)

โดยมี รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน มีหน้าที่จัดทำนโยบาย/ยุทธศาสตร์ แผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล และอำนวยการ ประสานงาน และกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานของส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้อง ตามความจำเป็น

๑.๒ ระดับปฏิบัติทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่เป้าหมาย

๑.๒.๑ คณะอนุกรรมการประสานแผนงาน โครงการและงบประมาณ รวมทั้งติดตาม

และประเมินผลการดำเนินงาน เป็นกลไกหลักรับผิดชอบการประสานแผน งบประมาณ และการติดตามประเมินผล ในส่วนกลางระดับกระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมี รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ที่เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติมอบหมาย เป็นประธาน มีหน้าที่ประสานส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดทำ แผนปฏิบัติการ และแผนการใช้จ่ายงบประมาณรองรับแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล ตลอดจนการติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติของส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๒ ศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.)

ขึ้นในกองทัพเรือ โดยมีขอบเขตรับผิดชอบการดำเนินงานทั้งในส่วนกลาง และในพื้นที่เป้าหมาย ประกอบด้วย ๖ หน่วยปฏิบัติหลัก ได้แก่ กองทัพเรือ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า กรมประมง และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยมีกองทัพเรือเป็นเจ้าภาพในการบริหารจัดการ มีเสนาธิการทหารเรือ เป็นผู้อำนวยการ ศรชล. ทำหน้าที่ประสานงาน และอำนวยการช่วยเหลือ สนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ที่ปฏิบัติงานในทะเล รวมทั้งการจัดตั้งหน่วยย่อยของ ศรชล. ได้แก่ ศรชล.เขต ๑ – ๓ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการประสานการปฏิบัติ ในระดับพื้นที่เป้าหมาย

๒. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การขับเคลื่อนแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลให้สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ อันจะนำไปสู่การความสำเร็จตามเป้าหมายของแผน ดังนี้

๒.๑ มีระบบการบริหารจัดการแผนความมั่นคงฯ ที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ มีการแบ่งมอบความรับผิดชอบภารกิจของส่วนราชการที่เป็นหน่วยเจ้าภาพและหน่วยที่มีส่วนร่วม ในการปฏิบัติตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลที่ชัดเจน และมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการจัดทำ แผนงานโครงการ รวมทั้งมีงบประมาณรองรับอย่างพอเพียง

๒.๒ มีกลไกในการนำแผนความมั่นคงฯ ไปปฏิบัติและระบบการประเมินผล ทั้งในระดับนโยบายและอำนวยการปฏิบัติ เพื่อติดตาม ประสานงาน ประเมินผลการปฏิบัติตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลที่ต่อเนื่อง และสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จ

๒.๓ มีการสร้างความสมดุลและความสอดคล้องทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการสร้างหลักของการใช้ทะเลที่มองทะเลเป็นภาพเดียวกันทั้งหมด และมีตัวชี้วัดที่จะเป็นตัวประเมินผลหรือตัดสินร่วมกัน ด้วยการตระหนักถึงความซับซ้อนของกิจกรรมทางทะเลที่มีความหลากหลาย เช่น ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การอยู่ดีมีสุขของคนในสังคม และความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๒.๔ มีการศึกษาวิจัยทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในมิติทางด้านความมั่นคงทางทะเล โดยการจัดตั้งองค์กรที่มีสถานะ อำนวยการหน้าที่ และกฎหมายรองรับชัดเจนในการรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เพื่อศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้ และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปสู่การปฏิบัติในทุกระดับ ทั้งนโยบายและในระดับปฏิบัติ รวมทั้งเพื่อให้มีงบประมาณดำเนินงานเป็นของตนเองและสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัว

๒.๕ มีภาคีเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์แผนความมั่นคงฯ โดยการให้ภาคการเมือง ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน โดยเฉพาะบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายการขยายผลไปสู่การปฏิบัติที่สามารถนำไปเชื่อมโยงกันได้

๒.๖ มีการรณรงค์ให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางทะเล โดยผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการผนึกกำลังของคนในชาติ เป็นภูมิคุ้มกันและพลังในการเผชิญกับภัยคุกคามได้อย่างมั่นคง

๒.๗ มีการปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านความมั่นคงทางทะเล โดยเฉพาะในส่วนที่เอื้ออำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล การแก้ไขปัญหาภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ความมั่นคงทางพลังงาน ทางสิ่งแวดล้อมและทางอาหาร ฯลฯ ดำเนินไปด้วยความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๘ มีการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์/นโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการบริหารราชการแผ่นดินอย่างชัดเจน เพื่อจะได้มีการผลักดันงบประมาณในการดำเนินการตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

ภาคผนวก ก

ตารางการแบ่งมอบหน่วยงานรับผิดชอบ
ตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล
(พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาศักยภาพความมั่นคงของชาติทางทะเล

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
<p>๑. เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน สิทธิอธิปไตย และเขตอำนาจของชาติทางทะเลจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ</p>	<p>๑.๑ ใช้พลังอำนาจของชาติทั้งหมดในการจัดการกับภัยคุกคามที่เป็นรัฐด้วยแนวคิดเชิงป้องกันและป้องปราม โดยมุ่งเน้นการเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์ ความเข้าใจ ความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างประเทศและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ตลอดจนใช้และแสวงหากลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยสันติวิธี เน้นการเจรจาทางการเมืองและการทูตเป็นหลัก ทั้งนี้ ในสถานการณ์ที่หลีกเลี่ยงการใช้กำลังไม่ได้ จะต้องมีความพร้อมและศักยภาพในควบคุมและคลี่คลายสถานการณ์ไม่ให้อาณาเขตของตนส่งผลกระทบต่อสิทธิและอธิปไตยของประเทศ</p>	<p>กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ)</p>	<p>๑. กระทรวงการต่างประเทศ ๒. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๓. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ๔. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ) ๕. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>๑.๒ เสริมสร้างและพัฒนากำลังทางเรือให้สอดคล้องกับกำลังอำนาจอื่นๆของชาติ โดยให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพียงพอและต่อการเปลี่ยนแปลงของดุลกำลังในภูมิภาค ทั้งให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติการกิจและหน้าที่ในการป้องกันประเทศ และการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้มีความมั่นคงยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของชาติ</p>	<p>กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ)</p>	<p>๑. กระทรวงการต่างประเทศ ๒. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๓. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๑.๓ พัฒนาความร่วมมือและความเข้าใจอันดีกับหน่วยงานทางทะเลของประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศในทุกระดับ สนับสนุนให้มีการฝึก การลาดตระเวนร่วม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางทะเล และกิจกรรมอื่นๆ ที่เอื้อให้เกิดช่องทางการติดต่อสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน รวมทั้ง สนับสนุนภารกิจการรักษา สันติภาพที่เหมาะสมทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก โดยเฉพาะ ภายใต้กรอบของอาเซียนและองค์การสหประชาชาติ</p>	<p>กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ)</p>	<p>๑. กระทรวงการต่างประเทศ ๒. กระทรวงคมนาคม ๓. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ๔. กระทรวงพลังงาน ๕. สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ๖. ศรชล. ๗. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ) ๘. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๑.๔ ส่งเสริมความสัมพันธ์ ความเข้าใจ ความไว้วางใจระหว่างประเทศ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในและนอกภูมิภาค เพื่อลดความขัดแย้งและแรงกดดันต่อการใช้กำลังและขีดความสามารถทางทหารโดยไม่จำเป็น รวมถึงแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ในการยุติความขัดแย้งระหว่างประเทศ</p>	<p>กระทรวงการต่างประเทศ</p>	<p>๑. กระทรวงมหาดไทย ๒. กระทรวงกลาโหม ๓. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ๔. ศรชล. ๕. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๑.๕ ผนึกกำลังอำนาจแห่งชาติทั้งหมดในการเร่งรัดการแก้ไข ปัญหาเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผลโดยเร็ว โดยเน้นการเจรจาทางการเมืองและการทูต เพื่อให้สามารถตกลง แบ่งเขตแดนทางทะเลกันได้ทั้งหมด หรือให้เหลือพื้นที่ขัดแย้งน้อยที่สุด โดยพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการจัดทำพื้นที่ พัฒนาร่วมหรืออื่นๆ บนพื้นฐานของการดำรงบูรณภาพแห่งดินแดน และความสัมพันธ์อันดีที่ยั่งยืนระหว่างประเทศ</p>	<p>กระทรวงการต่างประเทศ</p>	<p>๑. กระทรวงมหาดไทย ๒. กระทรวงกลาโหม ๓. กระทรวงพลังงาน ๔. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๕. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๕.๒ กรมทรัพยากรธรณี ๕.๓ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ๖. สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ๗. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล			
วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
๒. เพื่อคุ้มครองและรักษาสีชีวิต สัตว์ และทรัพยากรของประชาชน ที่ดำเนินกิจกรรมหรือมีความเกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในและนอกน่านน้ำ	๒.๑ เจรจา สร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจกับประเทศที่ใช้ความรุนแรง ในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อสร้างมาตรการและกลไกระหว่างประเทศ ในการระงับการกระทำอันรุนแรงที่จะเกิดกับเรือและประชาชนของ ประเทศไทย ตลอดจนเพื่อเป็นช่องทางในการคุ้มครองและช่วยเหลือ ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน	กระทรวงการต่างประเทศ	๑. กระทรวงมหาดไทย ๒. กระทรวงกลาโหม ๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๔. กระทรวงคมนาคม ๕. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๕.๒ กรมทรัพยากรธรณี ๕.๓ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ๖. กระทรวงยุติธรรม ๗. ศรชล. ๘. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
	๒.๒ ดำเนินการทางการทูตและการทหารเพื่อสนับสนุนความร่วมมือ ระหว่างประเทศในการจัดการกับประเด็นปัญหาโจรสลัด พร้อมกับ สนับสนุนเรือไทยและเรือที่ขนส่งสินค้าไทยที่ต้องผ่านพื้นที่เสี่ยงภัย ให้มีมาตรการในการป้องกันตนเองและใช้ประโยชน์จากกองกำลัง นานาชาติที่อยู่ในพื้นที่ หมายเหตุ แบ่งหน่วยงานรับผิดชอบหลักเป็น ๒ หน่วย ๑. ด้านการทูต - กระทรวงการต่างประเทศ ๒. ด้านการทหาร - กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ)	๑. กระทรวงการต่างประเทศ ๒. กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ)	๑. ด้านการทูต ๑.๑ กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) ๑.๒ กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า) ๑.๓ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ๑.๔ ศรชล. ๑.๕ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ๒. ด้านการทหาร ๒.๑ กระทรวงการต่างประเทศ ๒.๒ กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า) ๒.๓ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ๒.๔ ศรชล. ๒.๕ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๒.๓ เสริมสร้างและพัฒนาระบบตรวจการณ์ เฝ้าตรวจติดตามควบคุมเรือ และพิสูจน์ทราบเป้าหมายต่างๆ ทางทะเลให้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อปกป้องและรักษาอำนาจอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน และสิทธิอธิปไตยทางทะเลจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ รวมทั้ง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการควบคุมกิจกรรมทางทะเล การบังคับใช้กฎหมาย การให้ความคุ้มครอง และความปลอดภัย</p>	<p>ศรชล.</p>	<ol style="list-style-type: none">๑. กระทรวงมหาดไทย๒. กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ)๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง)๔. กระทรวงพลังงาน (กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ)๕. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม<ol style="list-style-type: none">๕.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง๕.๒ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช๖. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร๗. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี๘. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า)๙. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ<ol style="list-style-type: none">๙.๑ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง๙.๒ กองบังคับการตำรวจน้ำ๑๐. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศ๑๑. สำนักงานกฤษฎีกา๑๒. สำนักงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๒.๔ ในเรื่องภัยพิบัติ สาธารณภัย และภัยธรรมชาติ ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร กลไก เครื่องมือ ชีตความสามารถ ความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน และความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนการเชื่อมระบบฐานข้อมูลแบบบูรณาการ และการเตือนภัยล่วงหน้าในทุกกระดับ เพื่อให้มีการติดตาม ค้นหา ช่วยเหลือ บรรเทาฟื้นฟู และเยียวยาผู้ประสบภัยทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานสากล ตลอดจนสร้างและแสวงหากลไกเพื่อประสานความร่วมมือกับนานาประเทศ</p>	<p>กระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)</p>	<ol style="list-style-type: none">๑. กระทรวงการต่างประเทศ๒. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า)๓. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ)๔. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ)๕. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม<ol style="list-style-type: none">๕.๑ กรมควบคุมมลพิษ๕.๒ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง๕.๓ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช๕.๔ กรมทรัพยากรธรณี๖. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง)๗. กระทรวงกลาโหม๘. กระทรวงพลังงาน๙. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ)๑๐. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๒.๕ พัฒนาขีดความสามารถของประเทศในด้านการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การข่าวกรอง การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า การตรวจการณ์ การสกัดกั้น ควบคุม กำกับ การแสวงหาและใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ทันท่วงทีต่อสถานการณ์</p>	<p>ศรชล.</p>	<p>๑. กระทรวงการต่างประเทศ ๒. กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) ๓. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า) ๔. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ๕. กระทรวงพลังงาน ๖. สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ๗. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>๒.๖ นำประเด็นเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเลเข้าสู่เวทีระหว่างประเทศต่างๆ โดยเฉพาะความร่วมมือในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อสนับสนุนการสร้างมาตรการ เครื่องมือ และความร่วมมือด้านอื่นๆ ในการให้ความช่วยเหลือทางทะเลร่วมกัน ตลอดจนการเตรียมความพร้อม ของหน่วยงานของไทยในการเข้าไปมีส่วนร่วมในความร่วมมือนี้</p>	<p>กระทรวงการต่างประเทศ</p>	<p>๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๑.๑ กรมควบคุมมลพิษ ๑.๒ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๑.๓ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ๑.๔ กรมทรัพยากรธรณี ๒. กระทรวงกลาโหม ๓. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า) ๔. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๕. กระทรวงพลังงาน ๖. สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ๗. ศรชล. ๘. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความสงบเรียบร้อย และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
๓. เพื่อจัดการและควบคุมการใช้ทะเลให้มีความสงบเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างสมดุลและยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมศักยภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล	๓.๑ ส่งเสริมให้มีการพัฒนา การอำนวยความสะดวก และการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเล ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และความร่วมมือทั้งในและระหว่างประเทศ	กระทรวงคมนาคม	๑. กระทรวงการต่างประเทศ ๒. กระทรวงกลาโหม ๓. กระทรวงการคลัง ๔. กระทรวงพลังงาน ๕. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๖. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๗. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
	๓.๒ ส่งเสริมความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายคมนาคมขนส่ง การประมง และการท่องเที่ยวทางทะเล รวมถึงให้มีการบริหารจัดการ และใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างมีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัย	ศรชล.	ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๓.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการพาณิชย์นาวี เพื่อเป็นการสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนภารกิจด้านความมั่นคงในภาวะไม่ปกติ โดยกำหนดให้มีกรอบมาตรฐานและการสร้างแรงจูงใจที่ชัดเจนและเหมาะสม อาทิ การส่งเสริมการลงทุน การลดภาษี เป็นต้น ตลอดจนมีการส่งเสริมการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทั้งในและนอกน่านน้ำที่มีทิศทาง ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ</p>	<p>กระทรวงคมนาคม</p>	<p>๑. กระทรวงอุตสาหกรรม ๒. กระทรวงการคลัง ๓. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ๔. กระทรวงพาณิชย์ ๕. กระทรวงการต่างประเทศ ๖. กระทรวงกลาโหม ๗. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๘. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๙. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ๑๐. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>๓.๔ การดำเนินกิจกรรมเพื่อแสวงหาประโยชน์จากทะเล ทั้งกิจกรรมของภาครัฐ และกิจกรรมของภาคเอกชน จะต้องคำนึงถึงสิทธิ ความเป็นธรรม และวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งการให้ความสำคัญในเรื่องผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล</p>	<p>ศรชล.</p>	<p>๑. กระทรวงพลังงาน ๒. กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) ๓. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๔. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๓.๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ต้องจัดให้มีมาตรการเชิงป้องกัน และมาตรการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง อันเกิดจากการใช้ทรัพยากรทางทะเลอย่างสันติวิธีและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย</p>	<p>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๑. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</p> <p>๒. กรมทรัพยากรธรณี</p> <p>๓. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม</p>	<p>๑. กระทรวงมหาดไทย</p> <p>๒. กระทรวงกลาโหม</p> <p>๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง)</p> <p>๔. กระทรวงพลังงาน</p> <p>๕. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ(กองบังคับการตำรวจน้ำ)</p> <p>๖. ศรชล.</p> <p>๗. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>๓.๖ จัดระเบียบการบริหารจัดการประโยชน์และการดำเนินกิจกรรมทางทะเลอย่างโปร่งใส มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินการหรือกิจกรรมของทุกภาคส่วนในการแสวงหาประโยชน์จากทะเล เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บนพื้นฐานของการเคารพสิทธิ มีความเป็นธรรมต่อชุมชนในพื้นที่ และส่งผลกระทบเชิงลบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล</p>	<p>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๑. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</p> <p>๒. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. กรมทรัพยากรธรณี</p>	<p>ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	๓.๗ ให้มีการกำหนดเขตพื้นที่ปกครองทางทะเล เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	กระทรวงมหาดไทย	๑. กระทรวงกลาโหม (กองทัพเรือ) ๒. กระทรวงยุติธรรม ๓. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๔. สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ๕. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๖. ศรชล. ๗. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
๔ เพื่อปกป้องรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล	๔.๑ ผลักดันเรื่องการค้าจนถึงสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับทะเล รวมทั้งมีมาตรการเชิงรุกในการสร้างความสมดุลและความยั่งยืน	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทุกหน่วยงาน)	๑. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๒. กระทรวงการต่างประเทศ ๓. กระทรวงมหาดไทย ๔. กระทรวงกลาโหม ๕. กระทรวงพลังงาน ๖. ศรชล. ๗. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
	๔.๒ สนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบายและการดำเนินกิจกรรมต่างๆของภาครัฐตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทุกหน่วยงาน)	๑. กระทรวงกลาโหม ๒. กระทรวงมหาดไทย ๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๔. กระทรวงพลังงาน ๕. ศรชล. ๖. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
	๔.๓ สนับสนุนสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากร และส่งเสริมให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน ตลอดจนสร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบจากการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทุกหน่วยงาน)	๑. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๒. กระทรวงกลาโหม ๓. กระทรวงมหาดไทย ๔. กระทรวงพลังงาน ๕. ศรชล. ๖. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๔.๔ หน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้องและมีอำนาจหน้าที่จะต้องดำเนินการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โปร่งใส และมีความเป็นธรรม เพื่อหยุดยั้งการสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล รวมทั้งสร้างขีดความสามารถในการจัดการกับมลพิษที่เกิดขึ้นได้อย่างทัน่วงที่</p>	<p>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๑. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช</p> <p>๒. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</p> <p>๓. กรมทรัพยากรธรณี</p> <p>๔. กรมควบคุมมลพิษ</p> <p>๕. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>๑. กระทรวงมหาดไทย</p> <p>๒. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง)</p> <p>๓. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า)</p> <p>๔. กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม)</p> <p>๕. กระทรวงพลังงาน</p> <p>๖. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ)</p> <p>๗. ศรชล.</p> <p>๘. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>๔.๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีมาตรการในการควบคุมการแสวงหาประโยชน์จากทะเลอย่างเข้มงวด ทั้งจากหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะธุรกิจที่แสวงหาผลประโยชน์จากทะเลต้องมีการจัดระเบียบและสร้างจิตสำนึก รวมถึงส่งเสริมให้มีการดำเนินการในลักษณะที่สมดุลต่อทั้งชุมชนและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๑. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช</p> <p>๒. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</p> <p>๓. กรมทรัพยากรธรณี</p>	<p>๑. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง)</p> <p>๒. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า)</p> <p>๓. กระทรวงมหาดไทย</p> <p>๔. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา</p> <p>๕. กระทรวงกลาโหม</p> <p>๖. กระทรวงพลังงาน (กรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ)</p> <p>๗. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ)</p> <p>๘. ศรชล.</p> <p>๙. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๔.๖ หน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลสิ่งแวดล้อมทางทะเล ต้องเร่งรัดดำเนินการให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่ชัดเจนและมีลักษณะบูรณาการ ตลอดจนมีมาตรการที่เด็ดขาด และเป็นธรรม</p>	<p>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๑. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</p> <p>๒. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช</p> <p>๓. กรมทรัพยากรธรณี</p> <p>๔. กรมควบคุมมลพิษ</p>	<p>๑. กระทรวงมหาดไทย</p> <p>๒. กระทรวงพลังงาน</p> <p>๓. ศรชล.</p> <p>๔. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>๔.๗ สร้างและใช้ประโยชน์จากความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรอบความร่วมมือของกลุ่มประเทศอาเซียน เอเปค และความร่วมมือภายใต้อนุสัญญาต่างๆ ซึ่งไทยเป็นภาคี เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการปกป้อง รักษา และฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล</p>	<p>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>(ทุกหน่วยงาน)</p>	<p>๑. กระทรวงการต่างประเทศ</p> <p>๒. กระทรวงกลาโหม</p> <p>๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง)</p> <p>๔. กระทรวงคมนาคม</p> <p>๕. กระทรวงพลังงาน</p> <p>๖. ศรชล.</p> <p>๗. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
<p>๕. เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างองค์ความรู้ ความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล และปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรตลอดจนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน</p>	<p>๕.๑ ให้จัดตั้งองค์กรหรือสถาบันที่ทำหน้าที่ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และจัดการความรู้เกี่ยวกับทะเลในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลเชิงวิชาการทางทะเล สมุทรศาสตร์ ธรณีวิทยา ชีววิทยาทางทะเล และอุตุนิยมวิทยาทางทะเล รวมทั้งวิศวกรรมชายฝั่ง และสิ่งแวดล้อม สำหรับใช้ประโยชน์ร่วมกันในการปกป้องและรักษาความมั่นคงของชาติ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความยั่งยืน</p>	<p>สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ</p>	<p>๑. กระทรวงศึกษาธิการ ๑.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย - สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ ๑.๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑.๓ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ๑.๔ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒.๒ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ๒.๓ กรมทรัพยากรธรณี ๒.๔ กรมควบคุมมลพิษ ๒.๕ องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก ๒.๖ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๔. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ๕. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๖. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ๗. กระทรวงกลาโหม ๘. กระทรวงมหาดไทย ๙. กระทรวงคมนาคม ๑๐. กระทรวงพลังงาน ๑๑. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๕.๒ รณรงค์ ให้ความรู้ การศึกษา และประชาสัมพันธ์กับประชาชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้ตระหนักถึงความสำคัญและการใช้ประโยชน์จากทะเลอย่างยั่งยืนและเหมาะสม รวมทั้งเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกป้องและรักษาความมั่นคงทางทะเล</p>	<p>สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศ</p>	<p>๑. กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>๑.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย - สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ <p>๑.๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>๑.๓ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา</p> <p>๑.๔ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา</p> <p>๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</p> <p>๒.๒ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช</p> <p>๒.๓ กรมทรัพยากรธรณี</p> <p>๒.๔ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. กระทรวงกลาโหม</p> <p>๔. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง)</p> <p>๕. กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร)</p> <p>๖. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า)</p> <p>๗. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ)</p> <p>๘. กรมประชาสัมพันธ์</p> <p>๙. ศรชล.</p> <p>๑๐. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๕.๓ เร่งรัดการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทางทะเล ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ทางทะเล ด้านกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทางทะเล ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล และสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับทางทะเลให้เพียงพอ รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้อง กับการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงทางทะเลให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางทะเล</p>	<p>สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน</p>	<p>๑. กระทรวงกลาโหม ๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒.๒ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒.๓ กรมควบคุมมลพิษ ๒.๔ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ๒.๕ กรมทรัพยากรธรณี ๒.๖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๔. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า) ๕. กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) ๖. กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่) ๗. กระทรวงมหาดไทย ๘. กระทรวงศึกษาธิการ ๘.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย - สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ ๘.๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๘.๓ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ๘.๔ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ๙. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๑๐. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ๑๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ) ๑๒. ศรชล. ๑๓. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๕.๔ เสริมสร้างศักยภาพของคน ชุมชน พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเล และเกาะแก่ง รวมทั้งพัฒนาและจัดตั้งอาสาสมัครในการปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ตลอดจนสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสารภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของหน่วยงานราชการในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และเป็นเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็งในการร่วมมือกันปกป้องดูแลสิทธิของคนและชุมชนในพื้นที่</p>	<p>กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>๑. กระทรวงกลาโหม ๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒.๒ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๔. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า) ๕. กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) ๖. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๗. สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ๘. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ) ๙. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ๑๐. ศรชล. ๑๑. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๕.๕ ให้มีการศึกษาวิจัยทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในมิติด้านความมั่นคงทางทะเล เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปสู่การปฏิบัติในทุกกระดับ ทั้งนโยบายและในระดับปฏิบัติ โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศบริเวณชายฝั่ง รวมถึงผลกระทบจากการพัฒนาบริเวณชายฝั่งทะเล และเสนอมาตรการแก้ไขและปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์</p>	<p>สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายแห่งชาติ</p>	<p>๑. กระทรวงศึกษาธิการ</p> <p>๑.๑ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย - สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ <p>๑.๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>๑.๓ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา</p> <p>๑.๔ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา</p> <p>๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</p> <p>๒.๒ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช</p> <p>๒.๓ กรมทรัพยากรธรณี</p> <p>๒.๔ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒.๕ กรมควบคุมมลพิษ</p> <p>๒.๖ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง)</p> <p>๔. กระทรวงกลาโหม</p> <p>๕. กระทรวงมหาดไทย</p> <p>๖. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา</p> <p>๗. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า)</p> <p>๘. กระทรวงพลังงาน</p> <p>๙. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p> <p>๑๐. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p> <p>๑๑. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ</p> <p>๑๒. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ</p> <p>๑๓. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์กรของรัฐ

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
๖. เพื่อจัดทำและพัฒนา กฎหมาย และการบริหาร จัดการทางทะเลโดยองค์กร ของรัฐ	๖.๑ ให้มีการดำเนินการเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ รวมถึงให้มีการ พิจารณาเข้าเป็นภาคีสันธิสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับทะเลโดยเร็ว โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติอย่าง รอบคอบทุกด้าน	กระทรวงการต่างประเทศ	๑. กระทรวงพลังงาน ๒. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า) ๓. กระทรวงยุติธรรม ๔. กระทรวงกลาโหม ๕. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๕.๒ กรมควบคุมมลพิษ ๕.๓ กรมทรัพยากรธรณี ๕.๔ องค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก ๖. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๗. กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) ๘. สำนักงานอัยการสูงสุด ๙. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๑๐. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ) ๑๑. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๖.๒ ติดตามและเร่งรัดการพัฒนากฎ ระเบียบ แผน หรือกฎหมาย ภายในอื่นๆ เพื่อรองรับและสนับสนุนสิทธิประโยชน์ของรัฐ และการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ทางทะเล โดยให้สอดคล้องกับหลัก กฎหมายและพันธกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป</p>	<p>กระทรวงการต่างประเทศ</p>	<p>๑. กระทรวงพลังงาน ๒. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า) ๓. กระทรวงยุติธรรม ๔. กระทรวงกลาโหม ๕. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๕.๒ กรมควบคุมมลพิษ ๕.๓ กรมทรัพยากรธรณี ๕.๔ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ๖. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๗. กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) ๘. สำนักงานอัยการสูงสุด ๙. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๑๐. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ) ๑๑. ศรชล. ๑๒. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ๑๓. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๖.๓ ให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเร่งดำเนินการจัดทำแผนงานโครงการ และงบประมาณรองรับ รวมทั้งกำหนดมาตรการที่สำคัญ โดยประสานการดำเนินงาน และบูรณาการร่วมกันระหว่างส่วนราชการ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นเอกภาพ รวมทั้งให้มีการกำหนดการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ ในแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.ก.) และแผนพัฒนาจังหวัดภายใต้การบริหารจัดการของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) ตลอดจนให้มีการเชื่อมโยงแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p>	<p>สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p>	<p>๑. กระทรวงกลาโหม ๒. กระทรวงมหาดไทย ๓. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ๔. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๕. สำนักงานปรมาณ ๖. ศรชล. ๗. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ๘. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๖.๔ ให้จัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ที่มีอำนาจตามกฎหมายในการสั่งการและการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. กระทรวงกลาโหม ๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม <ol style="list-style-type: none"> ๒.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒.๒ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๔. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า) ๕. กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) ๖. กระทรวงพลังงาน ๗. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ) ๘. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ๙. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ๑๐. สำนักงานประมง ๑๑. ศรชล. ๑๒. กองทัพเรือ ๑๓. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
	<p>๖.๕ ให้หน่วยงานหรือองค์กรในระดับท้องถิ่น สนับสนุนด้วยการจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณ เพื่อดำเนินการตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล</p>	<p>กระทรวงมหาดไทย</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. กระทรวงกลาโหม ๒. กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม <ol style="list-style-type: none"> ๒.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒.๒ กรมควบคุมมลพิษ ๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๔. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๕. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๖. สำนักงานประมง ๗. ศรชล. ๘. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์	แนวทางในการดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานรับผิดชอบร่วม
	<p>๖.๖ ให้มีภาคีเครือข่ายสนับสนุนการนำแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลไปปฏิบัติ โดยให้ภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการขยายผลแผนความมั่นคงฯ</p>	<p>สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p>	<p>ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>
	<p>๖.๗ ให้มีกลไกและระบบการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โดยการสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จ เพื่อติดตาม ประสานงาน ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติตามแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม</p>	<p>สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ</p>	<p>๑. กระทรวงกลาโหม ๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒.๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๒.๒ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๓. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) ๔. กระทรวงคมนาคม (กรมเจ้าท่า) ๕. กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) ๖. กระทรวงการต่างประเทศ ๗. กระทรวงมหาดไทย ๘. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการตำรวจน้ำ) ๙. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๑๐. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ๑๑. ศรชล. ๑๒. หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง</p>

ภาคผนวก ข
ความเชื่อมโยงของแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลกับนโยบายและ
ยุทธศาสตร์อื่นที่สำคัญ

๑. การเชื่อมโยงกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔)

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔) ได้ให้ความสำคัญกับความมั่นคงและการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยได้กำหนดไว้ในส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ในประเด็นนโยบายที่ ๖ ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

๑.๑ **พัฒนาศักยภาพความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล** ในการเสริมสร้างและพัฒนากำลังทางเรือให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพียงพอในการจัดการกับภัยคุกคามด้วยแนวคิดเชิงป้องกันและป้องปราม รวมทั้งส่งเสริมความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ เชื่อใจระหว่างประเทศ และพัฒนาความร่วมมือและความเข้าใจอันดีกับหน่วยงานทางทะเลในทุกระดับ

๑.๒ **คุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล** ในการพัฒนาขีดความสามารถเชิงป้องกันการรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงและเสริมสร้างระบบตรวจการณ์ และพิสูจน์ทราบเป้าหมายทางทะเล การแลกเปลี่ยนด้านการข่าว รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการเตือนภัย ป้องกัน และจัดการกับปัญหาภัยพิบัติ สาธารณภัย และภัยธรรมชาติ ตลอดจนเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ สนับสนุนประเด็นด้านความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเลในเวทีระหว่างประเทศ

๑.๓ **สร้างความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล** ในการส่งเสริมการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางทะเล และสนับสนุนกิจการพาณิชย์นาวี รวมทั้งจัดให้มีมาตรการเชิงป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งจากการแสวงหาประโยชน์ทางทะเลอย่างสันติวิธี ตลอดจนจัดระเบียบการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมทางทะเลให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน รวมทั้งให้มีการกำหนดพื้นที่ปกครองทางทะเล เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔ **สร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล** โดยผลักดันประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเล สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และสนับสนุนสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน และพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการกับมลพิษที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างเคร่งครัด

๑.๕ **พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์กรความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล** โดยให้มีองค์กรที่มีหน้าที่ศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับทะเล และเผยแพร่ ให้ความรู้และการศึกษากับภาคส่วนต่างๆ และเร่งรัดการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการทางทะเล

๑.๖ พัฒนาการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลโดยองค์ของรัฐ โดยจัดตั้งหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายในการสั่งการและบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการดูแล และรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งมีการพัฒนากฎ ระเบียบ แผน หรือกฎหมายภายในอื่นๆ เพื่อให้มีความทันสมัยต่อสถานการณ์ทางทะเลและสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพของเครือข่ายภาคประชาสังคมในการสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานรัฐในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

๒. สาระการเชื่อมโยงกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน

๒.๑ นโยบายในภาพรวม

- ๑) ส่งเสริมการพัฒนาความร่วมมือกันในทุกด้านและทุกระดับ
- ๒) ร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคงและการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ อาทิ การหลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมาย การค้าอาวุธ ยาเสพติด เป็นต้น
- ๓) ส่งเสริมความร่วมมือด้านพลังงาน โดยมุ่งเน้นการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม การป้องกันผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และความมั่นคงทางพลังงานในระดับภูมิภาคร่วมกัน
- ๔) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมสร้างความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้าน ในทุกมิติให้มากขึ้น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๓. สาระการเชื่อมโยงกับนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย พ.ศ.๒๕๕๕

๓.๑ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายเป็นไปอย่างมีระบบ มีเอกภาพ มีประสิทธิภาพ และทันต่อเหตุการณ์
- ๒) เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งประชาคมระหว่างประเทศในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย
- ๓) เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย

๓.๒ นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย พ.ศ.๒๕๕๕ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางทะเล

- ๑) ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกในการป้องกันปัญหาการก่อการร้าย รวมทั้งจัดระบบและกลไกในการแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายให้พร้อมเผชิญเหตุการณ์
- ๒) พัฒนาประสิทธิภาพการข่าวกรองและจัดระบบการประสานงานการข่าว ให้สามารถวิเคราะห์ข่าวเชิงลึก และติดตามความเคลื่อนไหวการก่อการร้ายได้อย่างทันเหตุการณ์
- ๓) ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและสถานการณ์ เพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหาการก่อการร้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์
- ๔) พัฒนาบุคลากร ระบบข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ เพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) ให้ความรู้ ความเข้าใจ และปลูกจิตสำนึกของภาคประชาชนให้ตระหนักถึงภัยจากการก่อการร้าย และให้มีส่วนร่วมกับภาครัฐในด้านการข่าว รวมทั้งเป็นเครือข่ายในระดับชุมชนเพื่อป้องกันปัญหาการก่อการร้าย

๖) ลดปัจจัยและเงื่อนไขที่เกื้อกูลต่อการก่อการร้าย โดยดำเนินการปราบปรามขบวนการข้ามชาติ ที่เป็นที่มาของการลักลอบค้าอาวุธ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การปลอมแปลงเอกสาร และการสนับสนุนทางการเงิน รวมทั้งลดเงื่อนไขที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อบุคคลบางกลุ่มที่ถูกชักจูงให้เข้าร่วมกับกลุ่มก่อการร้าย

๗) กระชับและขยายความร่วมมือในระดับภูมิภาค เพื่อสร้างเครือข่ายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย และจัดตั้งกลไกประสานงานและช่องทางการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและทันเวลา รวมทั้งแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกัน

๘) ร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศ ทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคีเพื่อสร้างเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ภายใต้กรอบสหประชาชาติ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติเป็นสำคัญ

๙) ประสานแผนเตรียมความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสนธิทรัพยากรอย่างใกล้ชิดระหว่างภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และประชาชน รวมทั้งจัดให้มีระบบการประสานงานที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และฝึกซ้อมการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความพร้อมในการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์ และฟื้นฟูบูรณะภายหลังเกิดเหตุการณ์

๑๐) ในกรณีการก่อการร้ายในลักษณะการก่อวินาศกรรมที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง ให้สภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นองค์กรรับผิดชอบและอำนวยความสะดวกให้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนดไว้ ตามแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ ในส่วนของการป้องกันและระงับการก่อวินาศกรรมที่กำหนดขึ้น โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐

๑๑) ในกรณีการก่อการร้ายสากล ให้คณะกรรมการนโยบายและอำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายสากล (นอก.) เป็นองค์กรระดับนโยบายและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนดไว้ และให้คณะอนุกรรมการอำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายสากล (อกรส.) รวมทั้งคณะอนุกรรมการที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงาน โดยให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล (ศตค.) เป็นองค์กรประสานการปฏิบัติและกำกับดูแลหน่วยปฏิบัติการพิเศษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายสากล ในกรณีที่น่าจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการควบคุมสถานการณ์ รัฐบาลอาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเฉพาะพื้นที่ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘

๔. **สาระการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ (พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๕๖๐)**

๔.๑ **ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ** เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดน ผังชายทะเล และเกาะแก่งต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์สอดคล้อง มีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญในด้านการเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพของคนและชุมชน ด้วยการเสริมสร้างให้คนและชุมชนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคงและมีศักยภาพตลอดจนภูมิคุ้มกันที่ยั่งยืน และสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่กระทบต่อความมั่นคง

ตลอดจนนำมิติด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชนท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงและสนับสนุนการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ รวมทั้งได้เน้นการจัดระบบป้องกัน เพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนให้ครอบคลุมทั้งทางบกและทางทะเล การพัฒนาฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความมั่นคงตลอดจนให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความร่วมมือที่ใกล้ชิดระหว่างชุมชนชายแดนไทยกับชุมชนชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน และการมีระบบการบริหารจัดการอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๔.๒ **วิสัยทัศน์** “คน ชุมชน มีภูมิคุ้มกัน และพื้นที่ที่มีความพร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรวมทั้งสามารถพัฒนาร่วมกับประเทศรอบบ้านอย่างยั่งยืน”

๔.๓ **วัตถุประสงค์**

- ๑) เพื่อให้คนและชุมชนมีจิตสำนึกด้านความมั่นคงและมีภูมิคุ้มกันอย่างยั่งยืน
- ๒) เพื่อผนึกกำลังจัดระบบป้องกันชายแดนให้สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง
- ๓) เพื่อนำวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชุมชน การจัดการโดยสันติวิธี สนับสนุนงานความมั่นคง
- ๔) เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความมั่นคง
- ๕) เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน
- ๖) เพื่อให้การบริหารจัดการมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

๔.๔ **ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชายทะเล ดังนี้**

- ๑) ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ๑๖ จังหวัด คือ จังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)
- ๒) ชายฝั่งทะเลอันดามัน ๖ จังหวัด คือ จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต ตรัง ภูเก็ต และสตูล

๔.๕ **ยุทธศาสตร์รองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ**

- ๑) ยุทธศาสตร์ผนึกกำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และ พื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน
- ๒) ยุทธศาสตร์การจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน
- ๓) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงในมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี
- ๔) ยุทธศาสตร์พัฒนาฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความมั่นคง
- ๕) ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน
- ๖) ยุทธศาสตร์บริหารจัดการอย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

๕. สารระดมความคิดเชื่อมโยงระหว่างแผนความมั่นคงแห่งชาติทางทะเลกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ได้สนับสนุนการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลไว้ในยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในบทต่างๆ ดังนี้

๕.๑ บทที่ ๗ ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

แนวทางการพัฒนาที่ ๕ ข้อ ๕.๑ การมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัย ที่ส่งผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจในระยะยาวจากผลกระทบในด้านความมั่นคงแห่งชีวิต เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภูมิภาคโดย

๕.๑.๑ พัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการป้องกันและแก้ปัญหาข้ามชาติ ด้านการก่อการร้าย ยาเสพติด และการหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ เพื่อลดผลกระทบจากการเปิดเสรีและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการปรับปรุงระบบการเข้าเมือง การจัดระเบียบชายแดน การจัดระบบแรงงานต่างด้าว และการแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลที่ชัดเจน ตลอดจนการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทั้งทางบกและทางทะเล

๕.๒ บทที่ ๘ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
แนวทางการพัฒนาที่ ๕ ข้อ ๕.๑ การอนุรักษ์ ป่าไม้ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีแนวทางหลัก ดังนี้

๕.๑.๕ วางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยพัฒนาระบบการจัดการร่วมในการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ทั้งด้านการอนุรักษ์ การท่องเที่ยว และการประมง ผลักดันยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล บรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติที่รุนแรงและการกัดเซาะชายฝั่ง โดยส่งเสริมการปลูกป่าชายเลน ป่าชายหาด อนุรักษ์แหล่งหญ้าทะเล และสาหร่ายทะเล ส่งเสริมการจัดการพื้นที่ชายฝั่งโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและการทำประมงชายฝั่งอย่างยั่งยืน ปรับปรุงการออกแบบและมาตรฐานการก่อสร้างเขตชุมชน อุตสาหกรรม และโครงสร้างพื้นฐานบริเวณชายฝั่ง โดยคำนึงถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสมุทรศาสตร์และปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในภาพรวม รวมทั้งให้มีการวางแผนระยะยาวเพื่อรองรับการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลที่จะส่งผลกระทบต่อเมืองและพื้นที่ชายฝั่ง

ผนวก ค

สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล

จากการประเมินสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศไทยในภาพรวม สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และสิ่งท้าทายของประเทศไทยได้ดังต่อไปนี้ **จุดแข็ง** คือ การที่ประเทศไทยตั้งอยู่ในบริเวณเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่มีความสำคัญของโลก และเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก อีกทั้งประเทศไทยมีความเป็นกลางและไม่มีผลประโยชน์ขัดกับประเทศมหาอำนาจ ดังเช่นในกรณีทะเลจีนใต้ ตลอดจนการมีกองทัพเรือที่มีศักยภาพในการปฏิบัติการนอกน่านน้ำทั้งในภูมิภาคและนอกภูมิภาค เช่น กรณีที่ไทยเข้าร่วมการรักษาความปลอดภัยของเส้นทางเดินเรือที่บริเวณอ่าวเอเดน ประเทศโซมาเลีย นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นที่ยอมรับในเวทีระหว่างประเทศด้วยว่า ไทยให้ความสำคัญกับความมั่นคงของมนุษย์ และภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non - Traditional Threats) ที่เป็นมิติความมั่นคงที่สำคัญในโลกยุคปัจจุบันอีกด้วย ส่วนในเรื่อง**โอกาส** การพัฒนาความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและจัดการกับภัยคุกคามต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การตั้งศูนย์วิจัยร่วมในกรอบอาเซียน การใช้กรอบอาเซียน - จีนเป็นเวทีหารือในเรื่องทะเลจีนใต้ และนอกจากนี้ยังมีโอกาสในการเสริมสร้างองค์ความรู้ และบุคลากรด้านกฎหมายทะเล เพื่อช่วยในการผลักดันผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในเวทีระหว่างประเทศ ในขณะที่**จุดอ่อน** คือ การที่ประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับทางทะเลเป็นบริเวณกว้างและอยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่งทางทะเลของโลก ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นพื้นที่อ่อนไหวที่จะประสบภัยคุกคามทางทะเล สำหรับในเรื่อง**ความท้าทาย** สิ่งที่จะต้องได้รับการให้ความสำคัญ คือ การแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายและความขัดแย้งในเรื่องทรัพยากรที่มีความรุนแรงมากขึ้น จากความเสื่อมถอยของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ทั้งในประเด็นสิ่งแวดล้อมทางทะเลจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ภาคประชาสังคม และ NGOs ออกมาเคลื่อนไหวมากขึ้น ทำให้รัฐบาลและภาคประชาสังคมต้องหันมาดูแลอย่างจริงจังและให้ความสำคัญ ทั้งในเรื่องของการป้องกันความรุนแรงและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ความท้าทายที่สำคัญประการสุดท้าย คือ การกำหนดเป้าหมายแห่งชาติหรือแผนความมั่นคงของชาติทางทะเลที่ต้องเร่งสร้างให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น รวมทั้งต้องส่งเสริมการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การขับเคลื่อนผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ในภาพรวม เพื่อสรุปสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล สามารถแบ่งได้เป็น ๕ หัวข้อ ได้แก่ ๑) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับโลก ๒) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาค ๓) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน ๔) สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และ ๕) สถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย และ ๖) ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และอนุภูมิภาคโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับโลก

๑.๑ **กระแสโลกาภิวัตน์** ทำให้โลกมีการเชื่อมโยงกันทั้งในเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมมากขึ้น เหตุการณ์อันเกิดขึ้นในสถานที่ไกลออกไปสามารถส่งผลกระทบต่อคน ชุมชน สังคมทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว จนโลกเปรียบเสมือนเป็น “หมู่บ้าน” ที่มีลักษณะไร้พรมแดนและโยงใยกัน ซึ่งพัฒนามาตั้งแต่หลังการสิ้นสุด

ของสงครามเย็นใน พ.ศ.๒๕๓๔ ระบบโลกในปัจจุบันจึงเป็นระบบหลายขั้วอำนาจ (Multi - Polar System) ที่มีประเทศมหาอำนาจหลายประเทศทั้ง สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น รัสเซีย กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป อินเดีย เป็นต้น ที่ต่างแข่งขัน ถ่วงดุล และร่วมมือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้สภาวะโลกไร้พรมแดนดังกล่าว ยังได้ส่งผลให้เกิดการครอบงำของกระแสทุนนิยมกระจายไปทั่วโลก เอื้อประโยชน์ให้ประเทศที่มีศักยภาพเหนือกว่าตักตวง และดูดซับทรัพยากรธรรมชาติจากประเทศที่อ่อนแอกว่า และยังเกิดการรุกรานทางวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนและความมั่นคงของมนุษย์อีกด้วย ทำให้การบริหารจัดการความมั่นคงทางทะเล เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเล กระทั่งต่อมิตีความมั่นคงของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ประเทศไทยต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการรับมืออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

๑.๒ ภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเล ในโลกยุคปัจจุบันภัยคุกคามรูปแบบเดิม โดยเฉพาะการคุกคามจากกำลังทหารและการเกิดสงครามขนาดใหญ่มีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตามปัญหาความขัดแย้งด้านเศรษฐกิจที่ทุกประเทศต่างต้องการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดมาหล่อเลี้ยงการเติบโตทางเศรษฐกิจของตนเพื่อแข่งขันกับประเทศอื่น ทำให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรในทะเลจนอาจนำไปสู่การกระทบกระทั่งกันระหว่างรัฐและเกิดสถานการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงในบางพื้นที่ได้ เช่น ข้อพิพาทเกี่ยวกับเขตแดนทางทะเล การอ้างสิทธิเหนือเกาะและพื้นที่ทางทะเล ขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีการเดินทางและการติดต่อสื่อสาร ทำให้รัฐต่างๆ มีศักยภาพลดลงในการบริหารจัดการความมั่นคงของประเทศ รวมไปถึงการเกิดขึ้นของปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่หรือที่เรียกว่า ปัญหาความมั่นคงของสังคม ความมั่นคงของมนุษย์ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางสิ่งแวดล้อมที่เป็นภัยคุกคามใหม่ที่มีลักษณะข้ามชาติ เช่น การก่อการร้าย การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ การลักลอบขนส่งอาวุธ สินค้าเถื่อน ยาเสพติด โจรสลัด ภัยต่อการเดินเรือ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ (Cyber Threat) โดยเฉพาะการโจมตีทางไซเบอร์ต่อระบบการสื่อสารและการเดินเรือทั้งที่ดำเนินการโดยรัฐและตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ (Non State Actors) ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ภัยพิบัติ ปัญหาล้างแควล้น การแย่งชิงทรัพยากร ความมั่นคงทางด้านอาหาร ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของโลกโดยรวมมากยิ่งขึ้นในยุคปัจจุบัน รวมทั้งจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองภายในของหลายประเทศ และอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศได้ในอนาคตอีกด้วย ภัยคุกคามรูปแบบใหม่จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายและต้องอาศัยการบริหารจัดการของภาครัฐที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้

๑.๓ สถานการณ์ความขัดแย้งด้านอาชญกรรม การก่อการร้าย และการแพร่กระจายของเทคโนโลยีด้านอาวุธ สถานการณ์ความมั่นคงของโลกเปลี่ยนไปอย่างชัดเจนภายหลังเกิดเหตุการณ์วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๔ โลกได้เข้าสู่ยุคสงครามต่อต้านการก่อการร้ายที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำ กลุ่มก่อการร้ายได้ขึ้นมาเป็นตัวแสดง (Actors) ที่สำคัญในเวทีการเมืองระดับโลก และได้กลายเป็นภัยคุกคามความมั่นคงของรัฐต่างๆ สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการปะทะกันทางอารยธรรม (Clash of Civilizations) โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างอารยธรรมอิสลามกับอารยธรรมตะวันตก ท่ามกลางสถานการณ์ของโลกที่มีการพัฒนาอาวุธทำลายล้างสูง (Weapons of Mass Destruction - WMD) และการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาวุธอย่างรวดเร็ว อาวุธและการผลิตอาวุธ จึงไม่ได้ถูกผูกขาดด้วยองค์กรที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐอีกต่อไป หากแต่ได้แพร่กระจายไปยังกลุ่มคนต่างๆ ทั่วโลก

จึงทำให้ภัยคุกคามอันเกิดจากความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมมีความเข้มข้น รุนแรง และรวดเร็วมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ เมื่อผนวกกับลักษณะของการบริหารจัดการความมั่นคงทางทะเลที่มีความยากลำบาก ในการควบคุมแล้ว ทะเลจึงเป็นได้ทั้งแหล่งช่องสุ่มของบรรดาเหล่าผู้ก่อการร้าย เป็นทั้งเส้นทางเดินเรือ เส้นทางขนส่งอาวุธ และเป้าหมายในการปฏิบัติการ ในขณะที่กลุ่มก่อการร้ายได้พยายามปฏิบัติการในรูปแบบใหม่ๆ ทั้งยังได้ขยายพื้นที่ปฏิบัติการไปยังภูมิภาคต่างๆ รวมทั้งมีการวางแผนที่สลับซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งการที่ไม่สามารถระบุ รูปแบบของภัยคุกคามของการก่อการร้ายที่ชัดเจนได้ว่าจะใช้อาวุธประเภทใด เวลา และสถานที่ใด ในการปฏิบัติการ ทำให้ภัยคุกคามจากการก่อการร้ายกลายเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงที่สำคัญของโลกในปัจจุบัน

๑.๔ สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม กระแสโลกาภิวัตน์มาพร้อมกับกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจในแบบทุนนิยม ซึ่งได้กลายเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาประเทศที่เน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยขาด การคำนึงถึงผลกระทบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้สิ่งแวดล้อมต้องเผชิญกับการเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ สภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของโลก (Climate Change) มีแนวโน้มเป็นภัยคุกคาม ต่อ ความมั่นคงมากยิ่งขึ้น ดังปรากฏการณ์ร้ายแรงทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทั่วโลกในระยะ ๔ - ๕ ปีที่ผ่านมา สะท้อนว่าโลกกำลังเผชิญความท้าทายที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารและความมั่นคงทางพลังงาน ในอนาคตอีกด้วย ทำให้หลายประเทศพิจารณาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือ สภาวะโลกร้อน (Global Warming) ในฐานะภัยคุกคามหลักต่อความมั่นคง ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีแผนรับมือต่อสถานการณ์ดังกล่าว อย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

๑.๕ ปัญหาความขัดแย้งด้านเศรษฐกิจ กระแสการพัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยม นอกจากจะส่งผล ให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างกว้างขวางแล้ว ยังทำให้รัฐต่างๆ เกิดการแข่งขันกันจนเกิดเป็นความขัดแย้ง ทางเศรษฐกิจ และอาจนำไปสู่ปัญหาด้านความมั่นคง อาทิ การอ้างสิทธิเหนือทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ทับซ้อน การลักลอบแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยผิดกฎหมาย การละเมิดน่านน้ำ ฯลฯ ทั้งนี้ ผลจาก ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เสริมให้ปัญหาหรือความขัดแย้ง มีความเข้มข้นขึ้นอีกด้วย

๑.๖ การกลับมาเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของโลกของมหาสมุทรอินเดีย มหาสมุทรอินเดีย เป็นเส้นทางการค้าทางทะเลของโลกในสัดส่วนถึงครึ่งหนึ่งของการค้าทางทะเลทั้งหมด ทำให้มหาสมุทรอินเดีย มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจโลกอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงข้อมูลที่ว่า ร้อยละ ๙๐ ของมูลค่าการค้าของโลก เป็นการค้าทางทะเล ในจำนวนนี้ร้อยละ ๔๐ ของการค้าโลกทั้งหมดเป็นการค้าผ่านช่องแคบมะละกา ในขณะที่ร้อยละ ๗๐ ของการขนส่งน้ำมันทั้งโลกเป็นการขนส่งผ่านมหาสมุทรอินเดีย ในด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคง ประชากร ที่นับถือศาสนาอิสลามแทบทั้งหมดอาศัยอยู่ในพื้นที่โดยรอบมหาสมุทรอินเดีย และภายหลังยุคสงครามเย็น มหาสมุทรแห่งนี้เป็นแหล่งรวมของปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาโจรสลัด และที่สำคัญการก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจ ของจีนและอินเดีย ทำให้มหาสมุทรอินเดียยิ่งทวีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์ความมั่นคงของโลกยิ่งขึ้น และ อาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ เป็นทั้งจุดเชื่อมต่อระหว่างคาบสมุทรอินโดจีนกับคาบสมุทรมาลายู และเป็นจุดเชื่อมระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้ไทยกลายเป็นสะพานทางเศรษฐกิจที่สำคัญของโลก ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อไปในอนาคตหากได้รับการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

๒ สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในระดับภูมิภาค

๒.๑ สถานการณ์ความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก โดยเป็นประเทศหนึ่งที่มีอาณาเขตติดต่อกับมหาสมุทรแปซิฟิก มหาสมุทรอินเดีย ทะเลจีนใต้ และช่องแคบมะละกา จึงนับได้ว่าประเทศไทยตั้งอยู่บนจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญใน ๒ แ่งมุม กล่าวคือ ๑) เป็นแหล่งทรัพยากรทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และ ๒) เป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญ มหาอำนาจต่างๆ ยังคงมุ่งที่รักษาและแผ่ขยายอิทธิพลของตนเองในพื้นที่ภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ด้วยเหตุนี้ดุลยภาพและพลวัต ด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคนี้ จึงขึ้นอยู่กับบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคกับประเทศมหาอำนาจเป็นสำคัญ

ภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิกมี ๓ เส้นทางยุทธศาสตร์ด้านการขนส่งทางทะเลที่สำคัญมาก ได้แก่ ๑) **ช่องแคบฮอร์มุซ** อยู่ระหว่างประเทศอิหร่านกับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เป็นเส้นทางผ่านเข้าออกช่องทางเดียวของรัฐอาหรับต่างๆ ในตะวันออกกลางที่ส่งน้ำมันเป็นสินค้าออก ความตึงเครียดใดๆ ที่เกิดขึ้นบริเวณช่องแคบจึงสร้างความอ่อนไหวต่อเศรษฐกิจของโลกอย่างมาก ๒) **ช่องแคบมะละกา** อยู่บริเวณปลายแหลมมลายูและเป็นช่องแคบที่เชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นช่องแคบที่มีความคับคั่งมากที่สุดแห่งหนึ่ง รวมถึงเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและน้ำมันของหลายประเทศในทวีปเอเชียรวมทั้งประเทศไทย มหาอำนาจต่างๆ และประเทศชายฝั่ง จึงให้ความสำคัญต่อสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ดังกล่าวมาก นอกจากนี้ ความหนาแน่นของเรือการลักลอบขนส่งอาวุธและยาเสพติด การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โจรสลัด และการแข่งขันกันขยายอิทธิพลของมหาอำนาจ ยังเป็นความเสี่ยงต่อความมั่นคงในช่องแคบมะละกาด้วย ปัจจุบันมีความเป็นไปได้ที่จะมีการดำเนินการของขบวนการก่อการร้ายต่อเป้าหมายในพื้นที่บริเวณนี้ และ ๓) **ทะเลจีนใต้** เชื่อมต่อระหว่างเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความสำคัญต่อประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสหรัฐอเมริกาอย่างมาก เพราะเป็นแหล่งทรัพยากรและเส้นทางขนส่งพลังงานจากตะวันออกกลางไปจีน ญี่ปุ่น และภาคตะวันตกของสหรัฐอเมริกา ทะเลจีนใต้จึงเป็นพื้นที่ที่มีการแข่งขันระหว่าง ๒ มหาอำนาจ คือ จีนและสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้การอ้างสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีและพาราเซลซึ่งเป็นแหล่งสำรองน้ำมัน ยังเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศจีน เวียดนาม ฟิลิปปินส์ บรูไน มาเลเซียและไต้หวันอีกด้วย

สำหรับสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ในระยะต่อไปจะยังอยู่ในภาวะไม่แน่นอน มีความซับซ้อนของประเด็นปัญหาทางทะเลมากขึ้น ตลอดจนมีโอกาสในการเผชิญหน้าระหว่างคู่ขัดแย้งและอาจเกิดความตึงเครียดจนส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงของภูมิภาคโดยรวม โดยประเด็นภัยคุกคามที่สำคัญต่อความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ในอนาคตอันใกล้ ได้แก่

๑) การแข่งขันอิทธิพลอย่างเข้มข้นของประเทศมหาอำนาจสหรัฐฯ - จีน - ญี่ปุ่น ในระยะต่อไป ภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก จะเป็นพื้นที่ที่มีผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ การเมือง พลังงาน การทหารและความมั่นคงของประเทศมหาอำนาจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ประเทศมหาอำนาจต่างดำเนินยุทธศาสตร์และนโยบายเพื่อปกป้องผลประโยชน์และรักษาความมั่นคงของตนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา จีน และญี่ปุ่น แต่เนื่องจากประเทศมหาอำนาจทั้งสามยังมีแนวโน้มที่จะไม่เปลี่ยนแปลงนโยบายในการรักษาผลประโยชน์ในภูมิภาคของตนด้วยการแข่งขันบทบาทและอิทธิพลเพิ่มขึ้น รวมถึงการสร้างกลุ่มพันธมิตรด้านความมั่นคง การมุ่งถ่วงดุลอำนาจและการขยายศักยภาพของกองทัพ เช่น การดำเนินนโยบาย Rebalancing ของสหรัฐอเมริกา

ความพยายามในการขยายบทบาททางทหารของญี่ปุ่น และการประกาศจะเป็นมหาอำนาจทางทะเล จึงทำให้ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันโดยเฉพาะด้านการทหารมีแนวโน้มมากขึ้น

๒) สถานการณ์ตึงเครียดในคาบสมุทรเกาหลีอันเนื่องมาจากปัญหานิวเคลียร์เกาหลีเหนือประเด็นการพัฒนานิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือจะยังเป็นประเด็นอ่อนไหว มีโอกาสที่จะก่อความตึงเครียดให้แก่ภูมิภาคและประชาคมโลกหลังจากการรื้อฟื้นการเจรจา ๖ ฝ่าย เพื่อแก้ไขปัญหายังไม่ประสบผล จีนมีบทบาทในการกดดันเกาหลีเหนือให้น้อยลง ส่วนเกาหลีเหนือก็อาจช่วยสหรัฐฯ ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ โดยการทดลองยิงขีปนาวุธต่อไป

๓) ปัญหาความขัดแย้งทางทะเลในทะเลจีนตะวันออก และทะเลจีนใต้ ปัญหาขัดแย้งทางทะเลในทะเลจีนตะวันออกไม่มีแนวโน้มจะยุติโดยง่าย และจะยังคงเป็นปัญหาที่ทำลายต่อเสถียรภาพและความมั่นคงทางทะเลโดยรวมมากขึ้น จากความขัดแย้งระหว่าง จีน - ญี่ปุ่น ที่อาจรุนแรงยิ่งขึ้นโดยเฉพาะจากปัญหากรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะเซนกากุ/เตียวหยู ขณะที่ปัญหาขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ระหว่างจีนกับประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศมีความซับซ้อนมากขึ้นจากการแทรกแซงของประเทศนอกภูมิภาค และส่งผลต่อการเสริมสร้างศักยภาพทางทหารและกำลังอาวุธของบางประเทศโดยเฉพาะประเทศที่เป็นคู่ขัดแย้งกับจีน ซึ่งอาจกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอาเซียน

๔) แนวโน้มการขยายตัวของกองกำลังและการร้ายและปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ น่านน้ำในภูมิภาคอาเซียน มีโอกาสจะตกเป็นเป้าหมายของการก่อการร้าย โดยเฉพาะการโจมตีเรือขนาดใหญ่ ได้แก่ เรือบรรทุกน้ำมัน การจี้จับเรือขนวัตถุอันตราย และการโจมตีท่าเรือ เป็นต้น ด้านภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติทางทะเลที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่น ปัญหาโจรสลัด การลักลอบค้ายาเสพติด ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้พัฒนาอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง รวมทั้งแนวโน้มที่สถานการณ์การลักลอบนำคนเข้าเมืองและค้ามนุษย์จะเพิ่มขึ้นโดยใช้เส้นทางขนส่งทางทะเล

อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อไปมีประเด็นทางการเมืองที่อาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ความมั่นคงทางทะเล และต้องติดตามเพื่อประเมินสถานการณ์ภัยคุกคามที่อาจเพิ่มขึ้นหรือลดลง อาทิ การเปลี่ยนผู้นำของสหรัฐอเมริกา ใน พ.ศ.๒๕๖๐ รวมทั้งหากมีการปรับเปลี่ยนนโยบายด้านความมั่นคงที่สำคัญต่อเอเชียของประเศมหาอำนาจทั้งญี่ปุ่น อินเดีย และรัสเซีย ตลอดจนบทบาทของอาเซียน ในการส่งเสริมความร่วมมือทางทะเล และการแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมทั้งปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้

๒.๒ บทบาทของมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก

๒.๒.๑ บทบาทของประเทศสหรัฐอเมริกา

สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อาทิ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และระบบของโลกที่เปลี่ยนแปลงเป็นหลายชั่วอายุคน ทำให้สหรัฐอเมริกาต้องปรับการร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามควบคู่ไปกับการแสวงหาโอกาสอย่างต่อเนื่อง ซึ่งยุคปัจจุบันสหรัฐอเมริกายังคงเป็นผู้นำและเป็นศูนย์กลางของประชาคมระหว่างประเทศ ดังนั้นการดำเนินนโยบายต่างๆ ของสหรัฐอเมริกา ย่อมมีผลกระทบต่อทุกภูมิภาคทั่วโลก นอกจากนี้ ภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ยังเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ที่สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจโดยเฉพาะปัญหาการก่อการร้าย ทำให้สหรัฐอเมริกายังคงรักษาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศต่างๆ และคงอิทธิพลอยู่ในภูมิภาคนี้ให้มากที่สุด อีกทั้งสหรัฐอเมริกายังค้าประกัน

เสรีภาพในการเดินเรือ ในภูมิภาคนี้ด้วย โดยเฉพาะบริเวณช่องแคบมะละกา เนื่องจากสหรัฐอเมริกากังวลว่า กลุ่มผู้ก่อการร้ายอาจโจมตีบริเวณดังกล่าวด้วยอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง หรืออาจบุกยึดเรือบรรทุกน้ำมัน และบังคับให้พุ่มชนเป้าหมายบริเวณนี้ ซึ่งจะทำให้การคมนาคมหยุดชะงัก และส่งผลกระทบต่อเป็นลูกโซ่ต่อระบบเศรษฐกิจ สหรัฐอเมริกา และเศรษฐกิจโลก ดังนั้นสหรัฐอเมริกาจึงสนับสนุนในทุกๆ ด้าน เพื่อให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนร่วมมือกัน ในการต่อต้านกลุ่มก่อการร้าย โดยเฉพาะสนับสนุนให้มีการติดตั้งระบบการเฝ้าระวังในการเดินเรือและ กิจกรรมต่างๆ ในทะเล ซึ่งปัจจุบันมีสิงคโปร์เป็นพันธมิตรหลักในการดำเนินการเรื่องนี้ ทั้งยังสนับสนุนให้ประเทศ ในภูมิภาคร่วมมือกันลาดตระเวนที่ช่องแคบมะละกาอีกด้วย นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกายังพยายามผลักดันให้ประเทศ ในภูมิภาคเข้าร่วมโครงการป้องกันและสกัดกั้นการแพร่ขยายของอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ระบบเครื่องส่ง และวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง (Proliferation Security Initiative - PSI) ซึ่งในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิกมีประเทศที่เป็นสมาชิก เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มองโกเลีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ศรีลังกา กัมพูชาและประเทศไทย เป็นต้น โดยสำหรับ ประเทศไทยจำเป็นต้องมีแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมเพื่อให้สามารถร่วมปฏิบัติการกับกลุ่มประเทศสมาชิก ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ อนึ่ง ภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิกนอกจากจะเป็นพื้นที่ทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาแล้วยังเป็นที่ตั้ง ของประเทศพันธมิตรที่ใกล้ชิดสหรัฐอเมริกาอย่างญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกาจึงให้ความสำคัญอย่างมากต่อความมั่นคง ในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้สหรัฐอเมริกายังมีเป้าหมายอื่นที่สำคัญก็คือการสกัดกั้นการขยายตัวของอิทธิพลของประเทศจีน ในเอเชียแปซิฟิก

ในการป้องกันการก่อการร้ายสหรัฐอเมริกาได้ผลักดันมาตรการต่างๆ ในด้านความปลอดภัย ที่เกี่ยวข้องกับทะเล เช่น มาตรการรักษาความปลอดภัยเรือและท่าเรือ (International Ship and Port Facility Security - ISPS Code) มาตรการความปลอดภัยของตู้ขนส่งสินค้า (Container Security Initiative - CSI) โครงการตรวจสอบกัมมันตรังสี (Megaports Initiative - MI) การตรวจสอบตู้สินค้าทุกตู้ (100% Scanning ใน ค.ศ.๒๐๑๒) มาตรการความร่วมมือกับศุลกากรของสหรัฐอเมริกาเพื่อป้องกันการก่อการร้าย (Customs Trade Partnerships Against Terrorism - C - TPAT) มาตรการป้องกันการแพร่ขยายของอาวุธทำลายล้างสูง (Proliferation Security Initiative - PSI) รวมถึงการจัดทำแผนสนับสนุน (Support Plans) ได้แก่ Maritime Domain Awareness (MDA) และ Global Maritime Intelligence Integration และเสนอแนวคิดด้านการรักษาความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาค (Regional Maritime Security Initiative - RMSI) นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกายังให้ความสำคัญในด้านความร่วมมือ ทางทหารกับประชาคมระหว่างประเทศ โดยมียุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (Rebalancing Asia) ที่ให้ความสำคัญต่อความมั่นคงทางทะเลมากขึ้น โดยเฉพาะการฝึกซ้อมทางทะเล (Southeast Asian Cooperation Afloat Training - SEACAT) ร่วมกับกองทัพเรือ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ในการป้องกันของกองทัพเรือไทยด้วย ปัจจุบันสหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายในการแสวงหาความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ตามแนวทาง “Smart Power” ที่พยายามใช้วิถีทางการทูตควบคู่กับการให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาประเทศ

ทั้งนี้สหรัฐอเมริกาได้ให้ความสนใจเรื่องทะเลจีนใต้มากขึ้น สาเหตุส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจาก ความห่วงกังวลต่อการขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคเอเชีย โดยประกาศจุดยืนไม่เข้ามาข้องเกี่ยวในประเด็นอธิปไตย ทางทะเลของประเทศใดแต่ต้องการปกป้องเสรีภาพในการเดินเรือตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศและคงไว้ซึ่งเสถียรภาพ ในภูมิภาค อันถือเป็นผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา โดยสหรัฐอเมริกาสันับสนุนกระบวนการทางการทูต เพื่อแก้ไขปัญหาการอ้างสิทธิในพื้นที่ดังกล่าว และพร้อมจะช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในเรื่องมาตรการเสริมสร้าง

ความเชื่อมั่นที่จะนำไปสู่การช่วยลดความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ทั้งนี้สหรัฐอเมริกาจะยังคงให้ความสำคัญกับนโยบายการกลับเข้ามารักษาสันติภาพของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชีย (Rebalancing to Asia) และการปกป้องเส้นทางเดินเรือซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งพลังงานและยุทธโศปกรณ์ทำให้ความร่วมมือทางทะเลระหว่างสหรัฐอเมริกากับอาเซียนและประเทศในภูมิภาคมีความสำคัญมากขึ้นในการถ่วงดุลอำนาจระหว่างประเทศกับมหาอำนาจอื่นในภูมิภาค

๒.๒.๒ บทบาทของสาธารณรัฐประชาชนจีน

จีนมุ่งเสริมสร้างศักยภาพและบทบาทด้านความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาค ให้มีเสถียรภาพ โดยมุ่งพัฒนาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเป็นมหาอำนาจทางทะเล (Maritime Power) มีแผนพัฒนาการฝึกซ้อมและยุทธโศปกรณ์ให้มีขีดความสามารถทันสมัยและหลากหลายมากขึ้น ในการปกป้องสิทธิทางทะเลและการขยายขอบเขตอำนาจทางทะเล เพื่อให้สมดุลกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเติบโตอย่างรวดเร็วของจีน โดยจีนวางบทบาทของตนในฐานะที่เป็นมหาอำนาจที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Power) มุ่งกระชับความสัมพันธ์อันดีกับประเทศ ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก และกลุ่มประเทศตะวันออกกลางและแอฟริกา โดยใช้เครื่องมือทางการทูตหรือความช่วยเหลือในลักษณะต่างๆ ทั้งในระดับทวิภาคี ควบคู่ไปกับการส่งเสริมความร่วมมือกับนานาประเทศในระดับพหุภาคี ซึ่งนอกจากมีการกระชับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจแล้ว จีนยังเน้นความร่วมมือด้านความมั่นคงมากขึ้นด้วย โดยชูแนวคิดความมั่นคงใหม่ ที่เน้นการสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจของประเทศต่างๆ รวมทั้งมุ่งให้นานาชาติค้ำประกันถึงความมั่นคงร่วมกัน (Collective Security) เพื่อไม่ให้เกิดความหวาดระแวงจีนในการเพิ่มพูนอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและทางทหาร

ยุทธศาสตร์ทางทะเลของจีนให้ความสำคัญกับการแสวงหาประโยชน์จากเศรษฐกิจทะเล (Marine Economy) และบรรจุให้เป็นภารกิจสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ นอกจากนี้ทางการจีนได้นำดัชนีเศรษฐกิจที่เรียกว่า Gross Ocean Product - GOP เพื่อนำมาใช้วัดมูลค่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมในทะเลมหาสมุทร โดยจีนหันมาแสวงหาและใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากทรัพยากรทางทะเลและห้วงมหาสมุทร และตั้งเป้าเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมทางทะเลของจีนให้เติบโตเฉลี่ยร้อยละ ๒๐ ต่อปีในช่วงปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๘ ตลอดจนการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจทะเล (Marine Economic Development Zone) ขึ้นมาเป็นการเฉพาะ เพื่อส่งเสริมการผลิตและการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากทะเล รวมถึงล่าสุดยังมีแนวนโยบายสร้าง “New Maritime Silk Road” ซึ่งจะตั้งต้นที่มณฑลฝูเจี้ยน - กว่างตง - ไต้หวัน - ชองแคบมะละกา - มาเลเซีย - อินเดีย - เกาหลี - ติมอร์ - ตะวันออก - ทะเลแดง - ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน - กรีซ นอกจากนี้ จีนได้ปรับโครงสร้างองค์กรบริหารจัดการทางทะเลให้มีเอกภาพ โดยบูรณาการภารกิจทางทะเลในทุกมิติให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของทบวงกิจการมหาสมุทร (State Oceanic Administration - SOA) ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความมุ่งมั่นที่จะปกป้องและคุ้มครองสิทธิและการใช้ทรัพยากรทางทะเลของจีนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ เศรษฐกิจของจีนต้องพึ่งพาน้ำมันจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด โดยร้อยละ ๘๐ ของน้ำมันที่ใช้ในจีนขนส่งผ่านมหาสมุทรอินเดีย ส่งผลให้จีนมุ่งสู่มหาสมุทรอินเดียในทุกทางเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่เส้นทางขนส่งน้ำมันและสินค้าของตน โดยมีทิศทางที่สำคัญ ได้แก่ ๑) การมุ่งเปิดความสัมพันธ์กับประเทศมุสลิมในเอเชียกลาง โดยมีโครงการสร้างทั้งเส้นทางรถไฟและท่อน้ำมัน ๒) การสร้างท่าเรือและพยายามควบคุมการเดินเรือในจุดยุทธศาสตร์บริเวณเอเชียใต้ เช่น สร้างท่าเรือกวาดาร์บริเวณช่องแคบฮอร์มุซ สร้างท่าเรือ

ในศรีลังกาและบังคลาเทศ โครงการวางท่อน้ำมันจากปากีสถานสู่จีน ตลอดจนเส้นทางรถไฟเชื่อมท่าเรือในเมียนมา และ ๓) การสร้างมณฑลยูนนานให้เป็นจุดเชื่อมต่อกับประเทศอาเซียนและกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง

สำหรับสถานการณ์ความขัดแย้งในภูมิภาค จีนยังคงสนับสนุนแนวทางสันติในการแก้ไขปัญหาขัดแย้งต่อไป โดยคัดค้านการแทรกแซง (Intervention) และเน้นย้ำถึงความสำคัญในการปกป้องสิทธิอธิปไตยของตน ขณะเดียวกันก็ไม่ต้องการให้มหาอำนาจใดมีอิทธิพลครอบงำเส้นทางเดินเรือที่สำคัญพร้อมให้ความร่วมมือในการต่อต้านภัยคุกคามทางทะเล และในระยะ ๓ - ๔ ปีที่ผ่านมา จีนเน้นการฝึกร่วมทางทะเลกับประเทศต่างๆ มากขึ้น จีนยังมีนโยบายมุ่งพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพเรือให้สูงขึ้นเพื่อคุ้มครองการรักษาระบบสิทธิเหนือทะเลในทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก การคุ้มครองเส้นทางขนส่งทางทะเล การคุ้มครองและอพยพชาวจีนที่อาศัยและทำงานในต่างประเทศ การมีอิทธิพลในแปซิฟิกแทนที่สหรัฐอเมริกา และการยกระดับสถานะของจีนให้เป็นมหาอำนาจระดับโลก รวมทั้งปฏิบัติการป้องกันประเทศทางทะเลในระยะไกล (far - sea defense) ทั้งนี้ การพัฒนากองทัพเรือของจีนส่งผลให้หลายประเทศในภูมิภาคเกิดความกังวลและพยายามพัฒนาศักยภาพกองทัพเรือของตนด้วย

๒.๒.๓ บทบาทของประเทศญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นในฐานะประเทศที่พึ่งพาความมั่นคงทางทะเลทั้งด้านการทหารและเศรษฐกิจ เป็นหลักตระหนักถึงสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงโดยรวม ได้เพิ่มบทบาทของตนเองในเวทีการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกมากขึ้นหลังจากในอดีตที่หลีกเลี่ยงการมีบทบาทในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากเกรงว่าจะทำให้ประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียมีความหวาดระแวงการครอบงำของญี่ปุ่น ปัจจุบันญี่ปุ่นยังคงดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เป็นพันธมิตรใกล้ชิดและสอดคล้องกับสหรัฐอเมริกา โดยคงความสัมพันธ์และรักษาผลประโยชน์ร่วมกันอย่างแน่นแฟ้นต่อไป ประกอบกับญี่ปุ่นต้องการแสดงบทบาทให้สมกับเป็นประเทศมหาอำนาจเพื่อรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของตนเอง การเข้าร่วมในองค์การหรือสถาบันระหว่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติ (UN) ธนาคารโลก (World Bank) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (APEC) จึงเป็นช่องทางที่ญี่ปุ่นใช้ในการแสดงบทบาทได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องเกรงว่าจะถูกหวาดระแวงจากประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียเหมือนในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในด้านการรักษาสันติภาพร่วมกับสหประชาชาติ ยิ่งกว่านั้นสถานการณ์ความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อาทิ การเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจในภูมิภาคของจีนและสหรัฐอเมริกา ปัญหาการก่อการร้าย ผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก ความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการขัดแย้งด้านผลประโยชน์ ความเคลื่อนไหวทางทหารของเกาหลีเหนือ การดำเนินกิจกรรมทางทหารของจีนซึ่งแสดงถึงโอกาสความเป็นไปได้ในการเกิดสถานการณ์ที่ไม่สงบในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (Gray - zone) จากการที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นแหล่งที่ตั้งของประเทศที่มีศักยภาพทางทหารสูงจึงเป็นข้ออ้างให้ญี่ปุ่นเร่งพัฒนากองทัพและขยายความร่วมมือด้านการทหารกับต่างประเทศ และเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ญี่ปุ่นปรับการตีความตามมาตรา ๙ ของรัฐธรรมนูญ ทำให้ญี่ปุ่นสามารถใช้สิทธิป้องกันตนเองร่วม (Collective Self - Defense) ทั้งนี้ความเคลื่อนไหวด้านการทหาร และการต่างประเทศของญี่ปุ่นส่งผลกระทบต่อความตึงเครียดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น จากปัญหาการอ้างสิทธิ์เหนือหมู่เกาะเซนกากุซึ่งเป็นพื้นที่ที่ขัดแย้งกับจีนจึงเป็นสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความมั่นคงของญี่ปุ่นฉบับแรก เมื่อธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๖ โดยใช้พื้นฐานของการดำเนิน

นโยบายความมั่นคง โดยญี่ปุ่นระบุถึงเป้าหมายของการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศแวดล้อมในลักษณะ “ทะเลเปิดและมีเสถียรภาพ” (open and stable sea)

สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดได้ว่ามีความสำคัญต่อญี่ปุ่นทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง ในด้านเศรษฐกิจ ภูมิภาคนี้เป็นแหล่งทรัพยากร แหล่งลงทุน ฐานการผลิต และตลาดที่สำคัญ โดยญี่ปุ่นต้องพึ่งพาวัตถุดิบหลายชนิดจากภูมิภาคนี้ แต่ในปัจจุบันอิทธิพลของจีนได้แผ่ขยายลงมาในภูมิภาคนี้อย่างรวดเร็ว ทำให้ญี่ปุ่นต้องแข่งขันอิทธิพลทางเศรษฐกิจกับจีนมากขึ้น นอกจากนี้ พื้นที่นี้ยังเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของญี่ปุ่นที่จะต้องรักษาไว้ให้ได้ ญี่ปุ่นต้องพึ่งพาทะเลในภูมิภาคนี้อย่างมากในฐานะที่เป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญ ทั้งในการลำเลียงวัตถุดิบและสินค้าส่งออก ญี่ปุ่นต้องอาศัยพลังงานด้านน้ำมันที่มาจากตะวันออกกลาง และสินค้าประมาณร้อยละ ๔๐ ของปริมาณการค้าขายกับต่างประเทศทั้งหมดของญี่ปุ่นต้องลำเลียงผ่านพื้นที่นี้ หากเกิดความไม่ปลอดภัยหรือมีอุปสรรคในการขนส่งแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อญี่ปุ่น ดังนั้นญี่ปุ่นจึงพยายามสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียนทั้งในแบบทวิภาคีและพหุภาคี ในฐานะหุ้นส่วนด้านความมั่นคง (Security Partner) เพื่อให้เกิดสันติภาพและความมั่นคงด้วยการช่วยเหลือสนับสนุนทั้งทางการเงิน การศึกษา และเครื่องมือที่ใช้ในการรักษาความปลอดภัยในทะเลแก่หลายประเทศ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ระบบโลกเป็นระบบหลายขั้วอำนาจ ดังนั้นการแข่งขันกันแสวงหาพันธมิตร เพื่อถ่วงดุลอำนาจระหว่างประเทศมหาอำนาจจึงเป็นเรื่องสำคัญ เช่น การที่ญี่ปุ่นพยายามผลักดันแนวคิดเรื่องประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีญี่ปุ่นเป็นแกนนำร่วมกับประเทศกลุ่มอาเซียนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว การผลักดันให้อาเซียนร่วมกันจัดการปัญหาทะเลจีนใต้อย่างเป็นทางการ รวมไปถึงกระชับความสัมพันธ์ทางการทหารกับประเทศอินเดียและกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อสกัดกั้นอิทธิพลของจีนที่กำลังแผ่ขยายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาเซียนจึงกลายเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญที่เต็มไปด้วยการแข่งขันกันของชาติมหาอำนาจต่างๆ

๒.๒.๔ บทบาทของสาธารณรัฐอินเดีย

อินเดียให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางทะเลอย่างมาก เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจของอินเดียต้องพึ่งพาการค้าทางทะเล ซึ่งมีการเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศต่างๆ มากขึ้นเรื่อยๆ รวมไปถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่มีค่ายังคงอยู่ในทะเล ส่งผลให้อินเดียให้ความสำคัญอย่างมากต่อมหาสมุทรอินเดีย เพราะถือเป็นเขตอิทธิพลของอินเดีย ทั้งนี้อินเดียได้ให้ความสำคัญกับนโยบายเสริมสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านและ ประเทศในภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อินเดียใช้นโยบายมุ่งตะวันออก (Look East) เพื่อโดดเดี่ยวปากีสถานและถ่วงดุลอำนาจกับจีน โดยมองว่า การขยายอิทธิพลของจีนในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก โดยเฉพาะมหาสมุทรอินเดีย เป็นการคุกคามอินเดียทั้งทางตรงและทางอ้อม ในส่วนของทะเลจีนใต้และทะเลจีนตะวันออก อินเดียยืนยันนโยบายเสรีภาพในการเดินเรือและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล โดยผลประโยชน์ของอินเดียในทะเลจีนใต้ คือ การเข้าร่วมพัฒนาพลังงานนอกชายฝั่งเวียดนาม โดยเริ่มสำรวจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติร่วมกับเวียดนามตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๕ ดังนั้น อินเดียจึงกังวลว่า ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้จะกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของอินเดียที่เชื่อมโยงกับความมั่นคงทางทะเล อินเดียจึงต้องรักษาความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเวียดนามต่อไป เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในทะเลจีนใต้ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของเวียดนามที่มุ่งดึงประเทศต่าง ๆ เข้าร่วมแก้ปัญหาในทะเลจีนใต้ เพื่อถ่วงดุลจีนและลดความเสี่ยงที่จะเกิดความไม่มั่นคงกับเวียดนาม

นอกจากนี้อินเดียยังมีนโยบายส่งเสริมความร่วมมือที่ใกล้ชิดกับประเทศมหาอำนาจ โดยไม่เลือกฝ่าย เพื่อเสริมสร้างระบบหลายขั้วอำนาจขึ้นในโลกและเป็นการแสดงอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียใต้ และมหาสมุทรอินเดีย โดยอาศัยกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศที่สำคัญ เช่น การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) การประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit - EAS) และการประชุมสุดยอดผู้นำประเทศอาเซียน + ๓ และอาเซียน + ๖ รวมทั้งในระยะ ๕ ปีข้างหน้า อินเดียจะยังใช้นโยบายมุ่งตะวันออกซึ่งให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติการทางทะเลเชิงรุก และเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรือ ทั้งนี้ อินเดียได้กลายเป็นชาติที่ ๖ ต่อจากสหรัฐอเมริกา รัสเซีย สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส และจีน ที่สามารถพัฒนาเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ ซึ่งสามารถบรรทุกขีปนาวุธวิถีโค้ง ติดหัวรบนิวเคลียร์ได้ ทำให้ความตึงเครียดในมหาสมุทรอินเดียมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อจีนพยายามขยายอิทธิพลเข้ามาในมหาสมุทรดังกล่าวมากขึ้น

๒.๒.๕ บทบาทของสหพันธรัฐรัสเซีย

รัสเซียกำลังฟื้นฟูบทบาทการเป็นมหาอำนาจอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทำให้รัสเซียต้องดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มุ่งสู่หลายทิศ (Multi - Vektored Policy) โดยการสร้างระบบหลายขั้วอำนาจในเวทีการเมืองโลกเพื่อถ่วงดุลกับสหรัฐอเมริกาที่กำลังมีบทบาทลดถอยลง โดยรัสเซียแสวงหาความร่วมมือกับมหาอำนาจนอกค่ายตะวันตก รวมไปถึงความพยายามเข้าไปมีอิทธิพลในตะวันออกกลาง มีการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ โดยเฉพาะกับจีนและอินเดียในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partner) ถึงแม้ความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียกับสหรัฐอเมริกาคจะพัฒนาไปด้วยดี แต่ยังมีหลายประเด็นที่เป็นความขัดแย้ง อาทิ การซ้อมรบของนาโต้กับจอร์เจีย การติดตั้งระบบป้องกันขีปนาวุธ (Missile Defense) ของสหรัฐอเมริกาในยุโรปตะวันออก สำหรับการสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเอเชียตะวันออกของรัสเซียมุ่งเน้นในเรื่องของเศรษฐกิจ โดยมองว่าในอนาคตเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้มีแนวโน้มที่จะเติบโตเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงพยายามรวมเศรษฐกิจของรัสเซียมาผูกไว้เป็นหนึ่งเดียวกับเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้มากขึ้น โดยเฉพาะศักยภาพในการเป็นตลาดรองรับสินค้าอาวุธยุทโธปกรณ์ เทคโนโลยีด้านการทหาร และพลังงานของรัสเซีย มากกว่าที่จะเข้ามาขยายอิทธิพลโดยตรง

ปัจจุบันรัสเซียกำลังขยายอำนาจทางการทหารและทางทะเลมากขึ้นเป็นลำดับ แต่ยังให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางทะเลฝั่งภูมิภาคยุโรป ได้แก่ ทะเลดำ ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และมหาสมุทรอาร์กติกต่อต้านภัยคุกคามจากกลุ่มนาโต้เป็นสำคัญ มากกว่าฝั่งเอเชีย - แปซิฟิกซึ่งสหรัฐฯ และจีนมีอิทธิพลมากกว่าในภูมิภาคยุโรป รัสเซียให้ความสำคัญภูมิภาคอาร์กติกเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านพลังงานซึ่งเชื่อว่ามีสำรองอยู่มาก และอาร์กติกยังเป็นเส้นทางเดินเรือสำคัญที่เชื่อมระหว่างยุโรปกับภูมิภาคแปซิฟิก โดยในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก รัสเซียเน้นเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารและพลังงานกับมิตรประเทศ เช่น มีการซ้อมรบทางทะเลร่วมกับจีนในชื่อปฏิบัติการ “Joint sea” ซึ่งเริ่มจัดครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๖ รวมทั้งรัสเซียได้พัฒนาความสัมพันธ์ด้านพลังงานรวมทั้งการร่วมสำรวจพลังงานกับจีนและเวียดนามอย่างกว้างขวาง อีกทั้งมีการกลับมาใช้ฐานทัพเรืออ่าวคัมรานท์ของเวียดนามเพื่อใช้เป็นฐานในการซ่อมและส่งกำลังบำรุงให้แก่กองเรือรัสเซียที่ปฏิบัติการในทะเลจีนใต้ ตลอดจนช่วยเหลือเวียดนามในการซ่อมบำรุงเรือดำน้ำ โดยรัสเซียพร้อมจะกลับมาขยายอิทธิพลทางทะเลในภูมิภาคนี้อีก ซึ่งปัจจุบันหากรัสเซียมีปัญหาขัดแย้งอยู่ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก อาทิ กรณีพิพาทการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะคูริลกับญี่ปุ่น

ในขณะที่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัสเซียแผ่อิทธิพลในแง่ของการขายอาวุธยุทโธปกรณ์มากกว่าจะเข้ามามีอิทธิพลโดยตรง ส่งผลให้การแข่งขันเพื่อสะสมอาวุธของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทวีความรุนแรงมากขึ้นได้ แม้ไทยจะไม่ได้มีประเด็นขัดแย้งกับรัสเซียแต่หากเกิดข้อพิพาทกับประเทศเพื่อนบ้านขึ้นอาจทำให้รัสเซียเอนเอียงช่วยประเทศที่เป็นลูกค้าของรัสเซียได้ อย่างไรก็ตาม รัสเซียยังคงมีความสำคัญต่อไทยในด้านตัวเลือกทางอาวุธและพลังงานเพื่อลดการพึ่งพาด้านอาวุธและพลังงานจากบางประเทศลงได้

๒.๒.๖ บทบาทของเครือรัฐออสเตรเลีย

ออสเตรเลียมีลักษณะเป็นเกาะที่มีทะเลล้อมรอบ โดยมีพื้นที่เขตเศรษฐกิจจำเพาะรวมกันกว่า ๖.๗ ล้านตารางกิโลเมตร ทำให้ออสเตรเลียให้ความสำคัญกับภัยคุกคามและปัญหาทางทะเลเป็นอย่างมาก เพราะสามารถเข้าถึงออสเตรเลียได้รอบด้านและยากต่อการตรวจพบ รวมทั้งการที่ออสเตรเลียเป็นพันธมิตรที่เหนียวแน่นของสหรัฐอเมริกาจึงล่อแหลมต่อการตกเป็นเป้าหมายโจมตีของกลุ่มก่อการร้าย ออสเตรเลียจึงให้ความสำคัญต่อความมั่นคงทางทะเลโดยเฉพาะภัยจากการก่อการร้ายทางทะเล ในระดับนโยบาย รัฐบาลออสเตรเลียได้ยึดถือยุทธศาสตร์การเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกาในด้านความมั่นคงในทุกประเด็นมาโดยตลอด และให้กระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงกลาโหม มีบทบาทอย่างสำคัญในการดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงทางทะเลและการผลักดันมาตรการหรือความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิกตามแนวทางและความคิดริเริ่มของสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก รวมทั้งลักษณะที่ตั้งของประเทศออสเตรเลียที่มีความใกล้ชิดกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคนี้ส่งผลกระทบต่อออสเตรเลียอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ออสเตรเลียจึงให้ความสนใจเกี่ยวกับความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องภัยคุกคามและอาชญากรรมข้ามชาติ อาทิ การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การโยกย้ายถิ่นฐานที่ไม่ปกติ (Irregular Movement) และยาเสพติด ฯลฯ ออสเตรเลียจึงพยายามเข้ามามีบทบาทในภูมิภาคนี้ โดยการสร้างความสัมพันธ์และให้การสนับสนุนช่วยเหลือประเทศต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาก่อนที่จะลุกลามไปถึงประเทศตน ทั้งนี้ในประเด็นเรื่องการหลบหนีเข้าเมืองทางทะเล โดยเฉพาะการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวศรีลังกาและอัฟกานิสถานที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน ได้กลายเป็นกระแสกดดันรัฐบาลให้ดำเนินการอย่างเข้มงวดต่อประเด็นปัญหาดังกล่าว

๓. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียน

๓.๑ ความมั่นคงทางทะเลในกรอบความร่วมมือของอาเซียน

ความมั่นคงทางทะเลจัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งในกรอบความร่วมมือของอาเซียนภายใต้เสาหลักประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน โดยแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political – Security Community Blueprint) ได้กำหนดให้มีการส่งเสริมความร่วมมือทางทะเลอาเซียน โดยกำหนดกิจกรรม ดังนี้ ๑) จัดการประชุมเวทีหารืออาเซียนเรื่องความร่วมมือทางทะเล ๒) ประยุกต์ใช้แนวทางการต่อต้านที่ให้ความสำคัญต่อความปลอดภัยในการเดินเรือและประเด็นความมั่นคงในระดับภูมิภาค ซึ่งเป็นข้อห่วงกังวลร่วมกันของประชาคมอาเซียน ๓) รวบรวมประเด็นความมั่นคงทางทะเลและระบุความร่วมมือทางทะเลร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และ ๔) ส่งเสริมความร่วมมือด้านความปลอดภัยทางทะเล การค้นหาและการช่วยชีวิตผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความร่วมมือด้านเทคโนโลยีและการเยือนระหว่างกันของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นภัยความมั่นคงทางทะเลของอาเซียนที่ประเทศสมาชิกเห็นว่าเป็นภัยคุกคามร่วม (Common Concerns/Common Threats) ได้แก่ ๑) ความปลอดภัยของเส้นทางคมนาคมทางทะเล โดยเฉพาะเส้นทางเดินเรือสินค้าที่ผ่านช่องแคบมะละกา ช่องแคบซุนดา (ระหว่างเกาะสุมาตราและเกาะชวา) ช่องแคบลอมบอก (ปลายเกาะชวาทางตะวันออกของอินโดนีเซีย) รวมทั้งน่านน้ำในทะเลจีนใต้ ๒) อาชญากรรมข้ามชาติทางทะเล ได้แก่ การกระทำอันเป็นโจรสลัด การปล้นสะดมด้วยอาวุธ การลักลอบขนอาวุธ การลักลอบขนยาเสพติด การลักลอบค้ามนุษย์ และการก่อการร้ายทางทะเล ๓) ความมั่นคงของทรัพยากรทางทะเล และ ๔) ความมั่นคงของสิ่งแวดล้อมทางทะเล

การส่งเสริมความร่วมมือทางทะเลในอาเซียนดำเนินการผ่านกรอบและกลไกต่างๆ เช่น การประชุมหารืออาเซียนว่าด้วยประเด็นทางทะเล (ASEAN Maritime Forum – AMF) การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในเอเชีย - แปซิฟิก ด้านความมั่นคงทางทะเล (ARF Inter - Session Meeting on Maritime Security – ARF ISM) และการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defense Ministers’ Meeting – ADMM) เป็นต้น ซึ่งอาเซียนให้ความสำคัญกับการแบ่งปันแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการแก้ไขและป้องกันภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียน ส่งเสริมความร่วมมือด้านทรัพยากรทางทะเล การเพิ่มขีดความสามารถด้านการจัดการประมง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงทางอาหาร การส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายศูนย์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสนับสนุนแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อพิพาททางทะเลโดยการเคารพกฎหมายระหว่างประเทศและกลไกในกรอบอาเซียน

ทั้งนี้ สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลของอาเซียนที่ต้องเฝ้าระวัง ได้แก่

๑) การแย่งชิงผลประโยชน์และอ้างสิทธิ์ในพื้นที่ทางทะเล โดยเฉพาะบริเวณทะเลจีนใต้ อาจทำให้สถานการณ์ด้านความมั่นคงในทะเลจีนใต้มีความไม่แน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากอาเซียนและจีนหรือประเทศคู่กรณีและจีน ไม่สามารถยอมรับและตกลงกันได้ผลประโยชน์หรือความร่วมมือ ใดๆ ก็ดี แม้ว่ากรทบกระทบกระทั่งและการแสดงออกในเชิงขั้วกันไปมามีโอกาสที่จะเกิดขึ้นก็ตาม แต่ด้วยความสัมพันธ์อันดีระหว่างภูมิภาคอาเซียนในฐานะองค์กรระดับภูมิภาคก็ยังคงจะสามารถประคับประคองสถานการณ์มิให้ลุกลามเป็นการปะทะกันด้วยกำลังทหาร

๒) ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ และการขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกันของประเทศในภูมิภาค อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้ประเทศในภูมิภาคมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างกำลังอาวุธของแต่ละประเทศ รวมทั้งมีการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านยุทธภัณฑ์ทางทหารเพิ่มมากขึ้น โดยอ้างความจำเป็นเพื่อปกป้องผลประโยชน์และอธิปไตย โดยเฉพาะเป็นการป้องกันภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นขณะที่อาเซียนจะเปิดประชาคมตั้งแต่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นต้นไป อาจเป็นการสร้างความหวาดระแวงซึ่งกันและกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มมากขึ้น

๓) ความปลอดภัยทางทะเลของอาเซียน โดยเฉพาะจากการก่อเหตุของโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธ มีความเป็นไปได้ว่าอาจมีการก่อเหตุขึ้นในบริเวณอื่นที่มีใช้เส้นทางคมนาคมทางทะเลหลัก เช่น ช่องแคบมะละกาเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความร่วมมือและการเฝ้าระวังสูง การขยายตัวของเศรษฐกิจอาเซียน

ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวอาจดึงดูดกลุ่มโจรสลัดและผู้ก่อเหตุทางทะเลในพื้นที่อื่นๆ ที่มีการเฝ้าระวังไม่เข้มงวดมากนัก นอกจากนี้ รูปแบบของผู้กระทำผิดได้มีการพัฒนาขึ้น รวมทั้งมีการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เช่น การสื่อสาร หรือการจัดหาอาวุธ ที่ทันสมัยมากขึ้นจะทำให้การเฝ้าระวังและปราบปรามมีความยุ่งยากมากขึ้น

๔) การก่อการร้ายทางทะเล การที่ประเทศตะวันตกยังเป็นเป้าหมายสำคัญของการโจมตีจากการก่อการร้าย ขณะที่ภูมิภาคมีความสัมพันธ์มากขึ้นกับประเทศตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ในหลากหลายมิติ รวมทั้งความสามารถของกลุ่มก่อการร้ายที่พัฒนาขึ้นและมีการเชื่อมโยงกัน อาจทำให้เสถียรภาพความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาคเป็นอีกเป้าหมายหนึ่งที่จะถูกโจมตี

๓.๒ การประเมินยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียน

๓.๒.๑ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียเป็นประเทศหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลกและเป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญของโลก ทำให้อินโดนีเซียให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเล โดยการเสริมสร้างกองกำลังทางเรือ ให้มีขีดความสามารถเพียงพอต่อการปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และทั่วถึงมากยิ่งขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองของอินโดนีเซียในประชาคมระหว่างประเทศ แต่ทั้งนี้มิได้มีเป้าหมายในการคุกคามหรือเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นการคุกคามแต่อย่างใด เพราะอินโดนีเซียจะยังคงให้ความสำคัญกับการเพิ่มความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งและความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาค เพื่อให้เกิดความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเล ดังนั้น อินโดนีเซียจึงน่าจะยังคงใช้ Maritime Diplomacy ในฐานะที่เป็นวิธีในการสร้างความสัมพันธ์ในภูมิภาคที่จะนำไปสู่ความร่วมมือ เพื่อเป็นการค้าประกันความมั่นคงของอินโดนีเซียเอง และเพื่อลดปัญหาความไม่มั่นคงต่างๆ เช่น ปัญหาขัดแย้งเรื่องเขตแดนทางทะเล โดยอินโดนีเซียจะแสวงประโยชน์จากการใช้นโยบายดังกล่าวเพื่อให้ตนมีสถานะและบทบาทสำคัญที่จะเข้าไปแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

เป้าหมายสำคัญในการดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของอินโดนีเซีย คือ ๑) กำจัดความรุนแรงและการกระทำผิดทางทะเล ๒) คุ้มครองความปลอดภัยในการเดินเรือและความช่วยเหลือในการเดินเรือ รวมทั้งทำให้การเดินเรือปลอดภัยจากการรบกวนต่างๆ ๓) ดูแลเขตแดน/อาณาเขตทางทะเล ปกป้องคุ้มครองและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางทะเล ๔) ต่อด่านและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ และ ๕) ส่งเสริมให้มีความเชื่อมั่นไว้วางใจ ความร่วมมือและความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายฝั่ง ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ด้วยรวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเสี่ยงในภูมิภาค การฝึกซ้อมและการตรวจการณ์ร่วมกัน ในขณะที่ยุทธศาสตร์ของกองทัพเรืออินโดนีเซีย แบ่งเป็น ๒ ด้าน คือ ๑) ด้านการป้องกัน เน้นการประจำการ/ปรากฏตัวในพื้นที่เสี่ยง (มีภัย) ปรับปรุงขีดความสามารถของฐานทัพเรือ ปรับปรุงการตรวจจับและตรวจหาทางทะเล เพิ่มขีดความสามารถการปฏิบัติการข่าวกรองทางทะเล และทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และ ๒) ด้านการปราบปราม จะจัดการกับการกระทำผิดในทะเลตามกฎหมายภายในของอินโดนีเซียและกฎหมายระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ยังมียุทธศาสตร์ด้านต่างประเทศ คือ การประสานการตรวจการณ์กับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค

ทั้งนี้ อินโดนีเซียจะยังคงสานต่อพิมพ์เขียวที่เรียกว่า “Green-Water Navy” ซึ่งถือเป็น Naval Modernization Plan ที่ประกาศไว้ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๘ นับเป็นการเสริมสร้างกองกำลังทางเรือของอินโดนีเซียให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการปฏิบัติการครอบคลุมทั้งในน่านน้ำอาณาเขตและในทะเลเปิดที่อยู่รอบอินโดนีเซียของกองทัพเรือ นอกจากนี้ อินโดนีเซียจะยังคงเน้นการใช้ระบบ Network Centric – Integrated Maritime Surveillance System โดยอินโดนีเซียเป็นหนึ่งในโลกที่มีการใช้ระบบดังกล่าวยาวที่สุด ซึ่งครอบคลุมแนวชายฝั่งช่องแคบมะละกาเป็นระยะทางกว่า ๑,๒๐๕ กิโลเมตร และครอบคลุมแนวชายฝั่งทะเลสุลาเวสีเป็นระยะทางประมาณ ๑,๒๘๕ กิโลเมตร

๓.๒.๒ สาธารณรัฐสิงคโปร์

สิงคโปร์เป็นรัฐชายฝั่งที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงทางทะเล เนื่องจากมีที่ตั้งบริเวณทางเข้าของช่องแคบมะละกา ซึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือเพื่อขนส่งสินค้าและบรรทุกน้ำมันจากภูมิภาคตะวันออกกลางไปยังจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ปัจจุบันมีเรือบรรทุกสินค้าและเรือบรรทุกน้ำมันที่แล่นผ่านช่องแคบมะละกา มากกว่า ๖,๐๐๐ ลำต่อปี ทำให้สิงคโปร์มีสถานะเป็นศูนย์กลางด้านการเดินเรือ และศูนย์กลางการขนส่งสินค้าจากการมีท่าเรือสิงคโปร์

ยุทธศาสตร์ต่างประเทศของสิงคโปร์ คือ มุ่งขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเล เช่น การจัดตั้งกองเรือลาดตระเวนช่องแคบมะละการ่วมกับมาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทยเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๗ การลาดตระเวนทางอากาศ “Eyes in the Sky” เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๘ การซื้อรบกับมาเลเซียเพื่อต่อต้านการก่อการร้าย ตลอดจนข้อตกลงในระดับพหุภาคี ได้แก่ การจัดทำข้อตกลงด้านการป้องกันประเทศกับสมาชิกอื่นๆ รวม ๕ ประเทศ (Five Power Defence Arrangement - FDPA) ประกอบด้วย สิงคโปร์ มาเลเซีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และอังกฤษ เพื่อเน้นความร่วมมือในการลาดตระเวน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการสื่อสารระหว่างหน่วยปฏิบัติการของสมาชิก FDPA

สิงคโปร์ยังคงให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลภายใน ๕ ปีข้างหน้า โดยมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรือให้ทันสมัย และสร้างความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคเพื่อให้เกิดความปลอดภัยทางทะเล รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อทั้งสหรัฐฯและจีน ที่ต้องการเข้ามาขยายอิทธิพลในภูมิภาคต่อไป นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ของกองทัพเรือสิงคโปร์ได้แบ่งภารกิจออกเป็น ๓ ด้าน คือ ๑) การติดตามภัยคุกคามกองทัพเรือสิงคโปร์มียุทธศาสตร์ที่ทันสมัยในการตรวจจับกลุ่มก่อการร้าย โจรสลัด และการกระทำผิดกฎหมายในทะเล สิงคโปร์ยังมีหน่วยงาน Maritime Port Authority (MPA) ของรัฐบาลในการติดตามความเคลื่อนไหวของเรือที่ล่องละเมียดน่านน้ำสิงคโปร์ ๒) การป้องกัน กองทัพเรือสิงคโปร์จัดตั้งชุดปฏิบัติการที่ได้รับการฝึกฝนทำงานร่วมกับหน่วยตำรวจชายฝั่งเพื่อปกป้องน่านน้ำ และดำเนินมาตรการป้องกันการทำผิดกฎหมายทางทะเล และ ๓) การตอบโต้ กองทัพเรือสิงคโปร์มีเรือลาดตระเวนที่ได้รับการออกแบบให้โจมตีหรือสกัดกั้นเรือที่ล่องละเมียดน่านน้ำสิงคโปร์ได้อย่างรวดเร็ว

๓.๒.๓ ประเทศมาเลเซีย

นโยบายด้านการป้องกันประเทศและความมั่นคงแห่งชาติของมาเลเซียมีเป้าหมายหลักคือ มุ่งปกป้องและป้องกันผลประโยชน์ของชาติซึ่งมีพื้นฐานหลักจากอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน และความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ การดำเนินนโยบายสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันด้วยการเน้นความร่วมมือกับนานาชาติ

ทำให้มาเลเซียจัดหายุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยเข้าประจำการอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพ ให้มีความสมดุล สามารถทำการรบได้ครบทุกมิติ คุ้มครองผลประโยชน์ของชาติทางทะเล และถ่วงดุลอำนาจทางทหาร ในภูมิภาค รวมไปถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ โดยหวังจะผลิตยุทโธปกรณ์ เพื่อใช้ภายในประเทศและ ถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ตลอดจนเร่งพัฒนาการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีไร้คนขับ เพื่อให้กองทัพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ภายใต้หลักการสำคัญของยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติมาเลเซีย คือ การพึ่งพาตนเอง (Self Reliance) ทั้งนี้ มาเลเซียยังมีเป้าหมายใน ๕ ปีข้างหน้าเพื่อเป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างประเทศ ในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ด้านการผลิตอาวุธ การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ด้านการพัฒนาขีดความสามารถและกลยุทธ์การป้องกันประเทศสำหรับกองทัพเรือมาเลเซีย ได้ให้ความสำคัญและคงศักยภาพอันเป็นเลิศในการปกป้องอำนาจอธิปไตยในน่านน้ำมาเลเซีย โดยใช้ศักยภาพ ของกองทัพอากาศและกองทัพเรือมาเลเซียขบไล้การบุกรุกในรูปแบบต่างๆที่เข้ามาในน่านน้ำมาเลเซีย โดยเฉพาะพื้นที่มาเลเซียฝั่งตะวันออก ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สำคัญของประเทศ รวมไปถึง การพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพเรืออย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทะเล การควบคุมดูแลบริเวณท่าเรือบริเวณที่เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ อาทิ ช่องแคบมะละกา ช่องแคบลิงคิปอร์ เส้นทางเดินเรือ ระหว่างมาเลเซียและสิงคโปร์ รวมทั้งทะเลตะวันออก (เกาะบอร์เนียว) เป็นต้น

ด้านบทบาทของกองทัพเรือมาเลเซีย ประกอบด้วย การปกป้องผลประโยชน์ทางทะเล ของมาเลเซีย การปกป้องอำนาจอธิปไตยในน่านน้ำมาเลเซีย บทบาทการทำสงครามต่อต้านศัตรูที่รุกรานทางทะเล การปกป้องการเดินเรือและแท่นขุดเจาะน้ำมันในทะเล การทำลายภัยคุกคามกองทัพเรือของมาเลเซีย รวมไปถึง การฝึกฝนซ้อมรบ การปกป้องทรัพยากรทางทะเล การสำรวจทะเล การช่วยเหลือหน่วยงานด้านพลเรือนในการต่อต้าน โจรสลัดและปกป้องเขตเศรษฐกิจพิเศษจำเพาะ พร้อมทั้งยังช่วยสนับสนุนกองทัพบกและกองทัพอากาศ ในการค้นหา และกักขัง ให้การช่วยเหลือบรรเทาภัยพิบัติ รวมทั้งสนับสนุนนโยบายต่างประเทศอื่นๆ ของมาเลเซีย

๓.๒.๔ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

การดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของฟิลิปปินส์ได้ให้ความสำคัญ ดังนี้ ๑) การรักษาอธิปไตยเหนือดินแดนและเขตเศรษฐกิจจำเพาะซึ่งรวมถึงทะเลจีนใต้ ๒) การคุ้มครองทรัพยากรทางทะเล ทั้งสัตว์น้ำและแหล่งน้ำมัน ๓) การรักษาความปลอดภัยและป้องกันภัยคุกคาม ๔) ต่อต้านและปราบปรามอาชญากรรม ทางทะเล ได้แก่ ปัญหาโจรสลัด การค้ามนุษย์ ทั้งนี้ ฟิลิปปินส์ให้ความสำคัญกับพื้นที่เขตติดต่อทางทะเล ระหว่างฟิลิปปินส์ มาเลเซียและอินโดนีเซีย ๕) ต่อต้านและปราบปรามขบวนการต่อต้านรัฐ โดยเฉพาะที่เกาะมินดาเนา ๖) กระชับความร่วมมือกับมิตรประเทศในด้านการฝึกอบรมทางทหารและซ้อมรบร่วม

การดำเนินยุทธศาสตร์ของฟิลิปปินส์ ภายใต้ประธานาธิบดีและคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ น่าจะยังคงดำเนินยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลเช่นเดิม เนื่องจากฟิลิปปินส์ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยประมาณ ๗,๑๐๗ เกาะ ชายฝั่งทะเลยาว ๓๖,๒๘๙ กิโลเมตร ซึ่งยาวเป็นอันดับ ๕ ของโลก การมีพื้นที่ติดกับทะเลจีนใต้ และมีปัญหาเกี่ยวกับจีน ทำให้ฟิลิปปินส์เกี่ยวข้องโดยตรงกับความขัดแย้งในทะเลจีนใต้แต่ไม่ถึงขั้นเผชิญหน้า ทั้งนี้ จากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา อาจส่งผลให้ฟิลิปปินส์มีความเข้มแข็งและเพิ่มศักยภาพทางทะเลได้ หลังจากสหรัฐอเมริกากลับเข้ามาใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางทหารในฟิลิปปินส์ ซึ่งจะเริ่มในปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๓

๓.๒.๕ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

เวียดนามจะยังคงดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงตามกรอบของสมุดปกขาว (White Paper on National Defense) ที่จัดทำโดยกระทรวงกลาโหม เมื่อ พ.ศ.๒๕๕๒ และยุทธศาสตร์ทางทะเล พ.ศ.๒๕๖๓ (Vietnam's Maritime Strategy for 2020) ที่จัดทำขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๕๐ ที่ได้ระบุว่าทะเลตะวันออกมีความสำคัญในด้านภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจของเวียดนาม จึงประเมินได้ว่ายุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของเวียดนาม ในห้วง ๕ ปีข้างหน้า เวียดนามจะมุ่งเน้น ๑) การพัฒนากองเรือให้ทันสมัยทั้งในเชิงป้องกันและเชิงรุก ๒) การต่อเรือ ได้เองภายในประเทศ ๓) การสร้างดุลอำนาจทางทะเลกับประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะหลังเกิดข้อพิพาทในทะเลจีนใต้กับจีน เวียดนามจะคงนโยบายตั้งประเทศมหาอำนาจทั้งสหรัฐฯ อินเดีย และญี่ปุ่น เข้ามาถ่วงดุลทางทะเลกับจีน ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนด้านอาวุธยุทโธปกรณ์จากประเทศมหาอำนาจในการปรับปรุงศักยภาพทางทะเล ๔) การใช้แนวทางกฎหมายระหว่างประเทศหรือการเจรจาวิภาคีเพื่อระงับปัญหาพิพาททางทะเลมากกว่าการใช้กำลัง และ ๕) การร่วมมือกับประเทศอาเซียนในการแก้ปัญหาทางทะเล

ทั้งนี้ ภัยคุกคามทางทะเลที่เวียดนามให้ความสำคัญ ได้แก่ อธิปไตยเหนือหมู่เกาะพาราเซลและสแปรตลี อธิปไตยเหนือทรัพยากรธรรมชาติบริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะของเวียดนาม ปัญหาการล้นล้ำเข้ามาทำประมงในน่านน้ำเวียดนาม และภัยพิบัติทางธรรมชาติ สำหรับศักยภาพทางทะเลของเวียดนามในระยะต่อไปจะเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะจากกรณีความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เวียดนามเร่งพัฒนาศักยภาพทางกองทัพเรือ โดยเวียดนามจะเป็นประเทศที่มีเรือดำน้ำมากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการจัดหาเรือเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการลาดตระเวนและกักกันทางทะเล รวมทั้งการต่อเรือประมงตรวจการณ์เพิ่ม พร้อมทั้งปรับปรุงระบบควบคุมบังคับบัญชาและการข่าวกรองให้สามารถรองรับรูปแบบสงครามสมัยใหม่มากขึ้น

๓.๒.๖ บรูไนดารุสซาลาม

บรูไนให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางทะเลเนื่องจากมีทรัพยากรน้ำมันบริเวณชายฝั่งทะเลอาณาเขต รวมทั้งทรัพยากรประมง ทั้งนี้ บรูไนยังกำหนดค่านิยมของภัยคุกคามความมั่นคงทางทะเลของบรูไน ประกอบด้วย การก่อการร้าย หรือการกระทำใดๆ เพื่อลักลอบขูดเจาะน้ำมัน ภัยพิบัติจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การรั่วไหลของน้ำมันซึ่งก่อให้เกิดมลพิษทางทะเล และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การลักลอบขนส่งสินค้าผิดกฎหมาย และการลักลอบการทำประมง

บรูไนยังมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพให้ทันสมัยเพื่อรับมือกับภัยคุกคามต่างๆ ภายใน ๕ ปีข้างหน้า โดยกองทัพเรือบรูไนมียุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเล คือ การเฝ้าระวังภัยคุกคามโดยกองทัพเรือมีภารกิจในการลาดตระเวนน่านน้ำบรูไนเพื่อตรวจจับการลักลอบทำประมง ขูดเจาะน้ำมัน และการกระทำผิดกฎหมายอื่นๆ รัฐบาลบรูไนยังจัดตั้งคณะกรรมการด้านความมั่นคงทางทะเล ทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับภัยคุกคามทางทะเล และการตอบโต้ โดยจัดตั้งกองกำลังเฉพาะกิจ (Special Force) ซึ่งเป็นชุดปฏิบัติการระหว่างเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศบรูไนไว้ปกป้องน่านน้ำ และมีเรือลาดตระเวนที่มีศักยภาพโจมตีหรือสกัดกั้นเรือที่ละเมิดน่านน้ำบรูไนได้อย่างรวดเร็ว

๓.๒.๗ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

เมียนมาให้ความสำคัญกับการคุ้มครองผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ซึ่งประกอบด้วยแหล่งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแหล่งประมง กองทัพเรือเมียนมามียุทธศาสตร์มุ่งพัฒนา กองทัพเรือให้ทันสมัย ด้วยการพัฒนาศักยภาพในการต่อเรือไว้ใช้ภายในประเทศ ควบคู่กับการรับความช่วยเหลือ จากมิตรประเทศ ได้แก่ จีน อินเดีย ปากีสถาน อิสราเอล และสิงคโปร์ นอกจากนี้ กองทัพเรือเมียนมายังมีโครงการ จัดหาเรือดำน้ำ ซึ่งได้เตรียมการมาระยะหนึ่งแล้ว โดยส่งกำลังพลไปฝึกและศึกษาการปฏิบัติงานในเรือดำน้ำ กับกองทัพเรืออินเดียและปากีสถานอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ กองทัพเรือเมียนมายังปรับปรุงโครงสร้างการส่งกำลังบำรุงทางทะเล ด้วยการปรับปรุงสถานียทหารเรือตามเกาะต่างๆ เพื่อรองรับจำนวนเรือที่จะออกปฏิบัติการเพิ่มขึ้นในอนาคต และปฏิรูปการฝึกด้วยการส่งนายทหารไปศึกษาอบรมหลักสูตรต่างๆ ในต่างประเทศ ทั้งยังจัดหาเครื่องฝึกจำลองยุทธ ที่ทันสมัยมาใช้ในการฝึกกำลังพล รวมทั้งเริ่มโครงการต่อเรือใช้เองตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๔ จนถึงปัจจุบันกองทัพเรือเมียนมา ยังคงพัฒนาขีดความสามารถอย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๘ ราชอาณาจักรกัมพูชา

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงทางทะเลของกัมพูชาเป็นไปในเชิงป้องกัน ซึ่งตามแผนนโยบาย พัฒนาประเทศ “จิตุโณน” (ยุทธศาสตร์สี่เหลี่ยม) ระยะที่ ๓ รัฐบาลกัมพูชามุ่งเน้นการจัดการประเด็นข้อพิพาท ทั้งทางบกและทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง โดยกองทัพเรือกัมพูชามุ่งเน้นการรักษาความมั่นคง ทางทะเลในการเฝ้า ตรวจ และรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ทั้งนี้ เมื่อ พ.ศ.๒๕๕๒ รัฐบาลกัมพูชาจัดตั้ง คณะกรรมการความมั่นคงทางทะเลแห่งชาติ (National Committee on Maritime Security - NCMS) ขึ้น มีภารกิจหลักคือ ส่งเสริมอำนาจอธิปไตยทางทะเลและบังคับใช้กฎหมายทางทะเล ซึ่งมีหลักการทำงาน ๔ ประการ คือ ๑) ตระหนักรู้ถึงขอบเขตทางทะเลและการรักษาความมั่นคงทางทะเล ๒) การปกป้องผลประโยชน์ในน่านน้ำ ของประเทศอย่างยั่งยืน ๓) ต่อด้านภัยคุกคามทางทะเลทุกด้าน และ ๔) การตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในน่านน้ำ

๔. สถานการณ์ความมั่นคงทางทะเลไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

ในอนาคตประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อาจมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แต่ไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อภูมิภาคมากนัก รวมไปถึงหลายประเทศมีแนวโน้มในการเพิ่มศักยภาพของกองทัพอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่ม ขีดความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติตน และอาจนำไปสู่ภาวะตึงเครียดได้ในบางพื้นที่ โดยสถานการณ์ ของประเทศเพื่อนบ้านที่มีผลกระทบต่อการจัดการทางทะเลของไทย สามารถสรุปสาระที่สำคัญเป็นรายประเทศได้ ดังนี้

๔.๑ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

๔.๑.๑ ปัญหาเขตแดนทางทะเลที่ยังไม่สามารถตกลงได้ ยังคงมีปัญหาการกำหนดเส้นเขตแดน บริเวณเหนือเกาะสุรินทร์ถึงปากแม่น้ำปากจั่นซึ่งจะต้องมีการเจรจาในโอกาสต่อไป

๔.๑.๒ **ปัญหาชายแดน** แม้เมียนมาและไทยจะมีความร่วมมือในการปราบปรามยาเสพติดอย่างใกล้ชิด และยังประสบความสำเร็จในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่นำไปสู่การจับกุมขบวนการค้ายาเสพติดของทั้งสองฝ่าย แต่สถานการณ์ยาเสพติดในห้วงต่อไปมีแนวโน้มทวีความรุนแรง เนื่องจากการที่รัฐบาลเมียนมาดำเนินนโยบายกีดกันกองกำลังชนกลุ่มน้อยที่ยังไม่ยอมหยุดต่อต้าน และการแปรสภาพเป็นกองกำลังพิทักษ์ชายแดน (Border Guard Force BGF) อย่างต่อเนื่อง ทำให้กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่เร่งลำเลียงยาเสพติดมาพักคอยไว้ตามแนวชายแดนเป็นจำนวนมาก และอาจใช้กำลังคุ้มกันขบวนการลำเลียงยาเสพติด ทั้งนี้ไทยอาจประสบปัญหาการค้ายาเสพติดโดยใช้ไทยเป็นทั้งทางผ่านและแหล่งจำหน่ายยาเสพติดมากขึ้น โดยเฉพาะเส้นทางทะเล

๔.๑.๓ **ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายสัญชาติเมียนมา** ไทยยังคงต้องประสบกับปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายชาวเมียนมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานเถื่อน โดยในห้วงที่ผ่านมาไทยและเมียนมาได้พยายามจัดระเบียบแรงงานด้วยการเปิดให้มีการพิสูจน์สัญชาติและลงทะเบียนแรงงานอย่างถูกกฎหมาย ทั้งนี้จากสถิติการจดทะเบียนแรงงานชาวเมียนมาของกระทรวงแรงงานในปี ๒๕๕๗ (ข้อมูล ณ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๗) ระบุว่า มีแรงงานชาวเมียนมาที่ถูกกฎหมายในไทยสูงถึง ๑,๐๑๓,๓๐๐ คน ในขณะที่ปัจจุบันคาดว่า มีแรงงานชาวเมียนมาจดทะเบียนอย่างถูกกฎหมายและผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายที่ยังไม่มาจดทะเบียน รวมประมาณ ๑ - ๑.๕ ล้านคน สำหรับเรื่องปัญหาแรงงานต่างด้าวชาวมียนมานั้น ปัจจุบันมีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวและให้สวัสดิการขั้นพื้นฐานแก่แรงงานชาวเมียนมาในไทย ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความร่วมมือในการแก้ปัญหาแรงงานอย่างจริงจังระหว่างไทยและเมียนมา

๔.๑.๔ **ปัญหาประมง** การทำประมงสัตว์น้ำในเขตทะเลเมียนมาให้ผลตอบแทนสูงกว่าการทำในเขตทะเลประมงไทย ทำให้เรือประมงไทยเข้าไปทำสัมปทานการประมงในเมียนมาเป็นจำนวนมาก แต่หลังจากเมียนมาได้ยกเลิกสัมปทาน ทำประมงในน่านน้ำเมียนมาเต็มทั้งหมด และได้เปิดสัมปทานทำประมงใหม่หลังปี ๒๕๔๔ โดยเน้นการเปิดสัมปทานให้แก่เรือประมงเมียนมาและบริษัทประมงที่ขอสัมปทาน แต่ปัจจุบันเมียนมาได้ยกเลิกสัมปทานการประมงทั้งหมด

๔.๑.๕ **การเติบโตด้านเศรษฐกิจและสังคมของเมียนมา** เมียนมามีการเติบโตในด้านธุรกิจ ส่งก๊าซธรรมชาติจากนอกชายฝั่งทะเลเป็นสินค้าออกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นรายได้หลักในการนำไปพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประเทศตะวันตก ประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงประเทศไทย ต่างก็สนใจที่จะเข้าไปลงทุนในการสำรวจขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาตินอกชายฝั่งทะเลของเมียนมา รวมไปถึงการที่เมียนมาเร่งสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานซึ่งจะเป็นการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติเข้าไปมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่เมียนมามีทรัพยากรจำนวนมากขณะที่นานาชาติมีความต้องการมากขึ้น ทำให้ท่าทีของชาติมหาอำนาจต่างๆ ต่อรัฐบาลเมียนมาแข็งกร้าวมากขึ้น

๔.๒ ประเทศมาเลเซีย

๔.๒.๑ **ปัญหาเขตแดนทางทะเล** ทั้งไทยและมาเลเซียได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๒ กำหนดให้พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล ๗,๒๕๐ ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่พัฒนาร่วม (Joint Development Area - JDA) และได้มีการจัดตั้งบันทึกความเข้าใจระหว่างราชอาณาจักรไทยและมาเลเซียเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การร่วมเพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ดินใต้ทะเล ในบริเวณที่กำหนดของไหล่ทวีป

ของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย โดยร่วมกันแสวงหาประโยชน์ในพื้นที่ดินใต้ทะเลและแบ่งปันบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ข้อตกลงดังกล่าวจะสิ้นสุดลงในปี ๒๕๗๒

๔.๒.๒ **ปัญหากลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง** มาเลเซียให้ความร่วมมือกับไทยมากขึ้นในการแก้ไขปัญหา กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงที่เคลื่อนไหวอยู่ในบริเวณชายแดนไทย – มาเลเซียเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการลาดตระเวนร่วม บริเวณชายแดน (Joint Border Patrol) อย่างไรก็ตาม ควรขยายความร่วมมือให้มากยิ่งขึ้น

๔.๒.๓ **ปัญหาประมง** มาเลเซียได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการประมงครอบคลุมเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Maritime Fishery Zone) กำหนดให้เรือประมงที่เดินทางผ่านน่านน้ำมาเลเซียต้องแจ้งให้มาเลเซียทราบล่วงหน้า และเก็บอุปกรณ์ทำการประมงให้เรียบร้อย ซึ่งปัจจุบันเรือประมงไทยมีความเข้าใจและปฏิบัติตามที่ทางการมาเลเซียกำหนด จึงทำให้ปัญหาการถูกจับกุมน้อยลง นอกจากนี้ มาเลเซียยังได้อนุญาตให้เรือประมงไทยทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะได้ แต่ต้องเป็นไปในลักษณะของการร่วมทุนกับบริษัทประมงของมาเลเซียเท่านั้น โดยการให้เอกชนมาเลเซีย เข้าเรือไทยและชักธงมาเลเซีย

๔.๓ **ราชอาณาจักรกัมพูชา**

๔.๓.๑ **ปัญหาพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล** ยังคงมีปัญหาเขตแดนทางทะเล ที่ไม่สามารถตกลงกันได้ ทั้งนี้ความขัดแย้งเรื่องพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเลจะมีแนวโน้มเข้มข้นขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณพื้นที่อ้างสิทธิทับซ้อนดังกล่าวเป็นบริเวณที่คาดว่าจะมีทรัพยากรทางพลังงานที่อุดมสมบูรณ์

๔.๓.๒ **ปัญหาสายเสด็จ** จากนโยบายปราบปรามยาเสพติดของไทย ทำให้ผู้ค้าด้านเมียนมาและลาว เปลี่ยนฐานการผลิตและเส้นทางลำเลียงผ่านมาทางแม่น้ำโขงเข้าสู่ลาวและกัมพูชาเพื่อส่งผ่านไทยและนำไปประเทศที่ ๓ โดยใช้ไทยเป็นทางผ่าน รวมทั้งมีการลำเลียงยาเสพติดผ่านทางทะเลด้วย

๔.๓.๓ **ปัญหาประมง** ปัจจุบันกัมพูชาได้อนุญาตให้ไทยทำประมงในรูปแบบของตัวท้องถิ่น โดยเฉพาะในเขตเกาะกง ซึ่งไม่ได้อยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลางกัมพูชา ในขณะที่รัฐบาลท้องถิ่นดูแลไม่ทั่วถึง ทำให้เกิดการทุจริต จึงมีปัญหาคารักลอบทำการประมง ปัญหาเรือประมงมีพฤติกรรมเป็นโจรสลัดและปัญหา การทำประมงล้ำแดนซึ่งส่วนหนึ่งมาจากเขตแดนทางทะเลที่ยังตกลงกันไม่ได้

๔.๔ **สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม**

๔.๔.๑ **ปัญหาประมง** ในห้วงที่ผ่านมานโยบายการจับกุมเรือประมงไทยที่ลักลอบเข้าทำประมง ในเวียดนามมีแนวโน้มลดลง หลังจากมีกลไกในการประสานงานและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน พร้อมทั้ง ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวประมงทั้งสองฝ่ายทราบถึงพื้นที่เขตทางทะเลแทนการออกมาตรการหรือ บทลงโทษในการกระทำความผิด อย่างไรก็ตามแนวโน้มการกระทำความผิดของเรือประมงเวียดนามกลับมีแนวโน้ม ที่สูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในห้วงปี ๒๕๕๕ – ๒๕๕๖ ที่ผ่านมาได้ปรากฏการรุกล้ำน่านน้ำของเรือประมงเวียดนาม ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเวียดนามได้ขอความร่วมมือกับไทยในการลดหย่อนโทษหรือปล่อยตัวลูกเรือ โดยไม่ดำเนินคดี รวมทั้งบางกรณีได้มีการประท้วงกล่าวหาว่า ไทยใช้มาตรการที่รุนแรงต่อเรือประมงเวียดนาม ซึ่งเป็นประเด็นที่อาจกระทบต่อความสัมพันธ์ที่ควรติดตามอย่างใกล้ชิด

๔.๔.๒ ปัญหาเขตแดนทางทะเล ไทยและเวียดนาม มีพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลประมาณ ๓,๙๐๓ ตารางกิโลเมตร ซึ่งผู้แทนทั้งสองฝ่ายบรรลุข้อตกลง รวมทั้งได้ลงนามระหว่างกันเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๔๐ ในส่วนของปัญหาการประมงและการจัดระเบียบทางทะเล ได้จัดตั้งคณะกรรมการระดับสูงว่าด้วยการแก้ไขปัญหาประมงและการจัดระเบียบทางทะเลร่วมกัน (Standard Operating Procedures - SOP) โดยได้ติดตั้งโทรศัพท์สายตรงเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในทะเล นอกจากนี้การจัดเรือเข้าร่วมปฏิบัติการลาดตระเวนทางทะเลระหว่างกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือเวียดนาม เป็นประจำปีละ ๒ ครั้ง ได้ช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และลดปัญหาความขัดแย้งทางทะเลระหว่างกัน และในอนาคตควรมีความร่วมมือด้านอื่นๆ อาทิ โครงการสำรวจและจัดการทรัพยากรทางทะเลร่วมไทยกับเวียดนามในบริเวณอ่าวไทย โครงการร่วมมือทำธุรกิจด้านประมง การคุ้มครองเรือประมง การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล การปราบปรามโจรสลัด และจับกุมผู้กระทำความผิดทางทะเล ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างกองทัพเรือของทั้งสองประเทศ รวมทั้งจะเป็นการนำไปสู่ความร่วมมือในด้านอื่นๆ ที่จะเป็ประโยชน์ต่อประเทศไทยอีกทางหนึ่งด้วย

๔.๕ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย

๔.๕.๑ ปัญหาเขตแดน ไทยกับอินโดนีเซียได้ทำข้อตกลงแบ่งเขตไหล่ทวีปในตอนเหนือของช่องแคบมะละกา และในทะเลอันดามัน เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๔

๔.๕.๒ ปัญหาประมง อินโดนีเซียประกาศห้ามเรือประมงต่างชาติเข้าไปทำการประมงในน่านน้ำอินโดนีเซียโดยเด็ดขาด ยกเว้นเรือประมงที่จดทะเบียนกับบริษัทของอินโดนีเซีย หรือร่วมทุนกับอินโดนีเซียเท่านั้น ทั้งนี้ กฎหมายประมงอินโดนีเซียฉบับใหม่ ที่ ๔๕/๒๐๐๙ ซึ่งแก้ไขปรับปรุงกฎหมายประมงฉบับที่ ๓๑/๒๐๐๔ ได้มีผลบังคับใช้แล้ว นอกจากนี้ ไทยและอินโดนีเซียได้กำหนดกรอบความร่วมมือด้านการประมง โดยมีคณะกรรมการความร่วมมือด้านการประมง ภายใต้คณะกรรมการไทย-อินโดนีเซีย เป็นกลไกหลัก เพื่อพัฒนาความร่วมมือ และแก้ไขปัญหาด้านการประมง

๕. สถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ทางทะเลของประเทศไทย

๕.๑ ปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลโดยมนุษย์ ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ แต่การพัฒนาโดยไม่คำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัวของทรัพยากร เป็นเหตุให้มีการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาระดับโลก ทะเลไทยนับได้ว่าเป็นแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก เช่น มีปลาน้ำเค็มกว่า ๒,๑๐๐ ชนิด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของชนิดพันธุ์ปลาของโลก แต่ในปัจจุบันนี้ความหลากหลายทางชีวภาพเหล่านี้กำลังประสบปัญหา มีการลดลงทั้งจำนวนชนิด คุณภาพ และปริมาณ โดยเป็นผลมาจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรเกินศักยภาพของระบบนิเวศ เพราะรัฐ สังคม เอกชน และประชาชนขาดความตระหนักในเรื่องคุณค่า ความรับผิดชอบ และการอนุรักษ์ รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ การให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและเพียงพอจากภาครัฐ

การก่อกมลพิษทางทะเลและการทำลายสภาวะแวดล้อม ก็เป็นปัญหาที่หนักหน่วงยิ่งเช่นกัน โดยเฉพาะการปล่อยน้ำเสียหรือการนำขยะไปทิ้งในทะเล การทำลายสภาวะแวดล้อมจากเรือและสิ่งปลูกสร้าง การลักลอบปล่อยน้ำมันและของเสียลงทะเล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศในบริเวณนั้นเป็นวงกว้าง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการรั่วไหลของน้ำมันในทะเล (Oil Spill) จากสถิติปัญหาการเกิดคราบน้ำมันรั่วไหลในทะเลจากกรมเจ้าท่าระบุว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ - ๒๕๕๖ เกิดเหตุการณ์น้ำมันรั่วไหลจำนวนทั้งสิ้น ๗๘ ครั้ง อีกทั้งการทำลายทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลจากการทำประมงและการท่องเที่ยวทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ เช่น เรืออวนลากในเขตอนุรักษ์ปะการัง การทำประมงโดยเครื่องมือผิดกฎหมาย เช่น ระเบิด ไฟฟ้า แสงไฟล่อ อวนตาถี่ อุตสาหกรรมดำน้ำ มีผลกระทบต่อวงจรชีวิตของสัตว์น้ำและสภาพสิ่งแวดล้อมอย่างมาก และเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วนที่สุด

๕.๒ กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายทางทะเลของไทย หลังจากที่ไทยเข้าเป็นภาคีสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกำลังดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ เพื่อให้ไทยสามารถใช้สิทธิตามที่อนุสัญญาฯ ให้ไว้ อีกทั้งเพื่อให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมกิจกรรมทางทะเลได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจากการตรวจสอบกฎหมายภายใน พบว่ามีกฎหมายที่ต้องแก้ไขอีกหลายฉบับ ดังนั้น ปัจจุบันไทยยังขาดกฎหมายที่ให้อำนาจในการควบคุมกิจกรรมทางทะเลได้อย่างเต็มที่ตามที่อนุสัญญาฯ ให้สิทธิ อีกทั้งยังขาดองค์ความรู้ความเชี่ยวชาญและขาดยุทธศาสตร์เชิงรุก ในการดำเนินกิจกรรมทางทะเลในทะเลหลวง (High Sea) และบริเวณพื้นที่ (The Area) ซึ่งเป็นบริเวณที่อยู่นอกเขตอำนาจของรัฐ (Area beyond national jurisdiction) นอกจากนี้ยังขาดกฎหมายเกี่ยวกับการให้อำนาจ การกำหนดและการควบคุมกิจกรรมต่างๆ ซึ่งอนุสัญญาฯ ให้สิทธิรัฐอื่นเข้ามากระทำได้ในเขตทางทะเลของไทย อาทิ การวางท่อและสายเคเบิลใต้ทะเล การทำวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล (Marine Scientific Research) เหตุดังกล่าว ส่งผลให้ประเทศไทยไม่สามารถรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้อย่างเต็มที่ และการดำเนินกิจกรรมทางทะเลของประเทศไทยไม่เกิดความยั่งยืน

๕.๓ การบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลของหน่วยงานรัฐ ยังคงขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดการประสานงานและบูรณาการระหว่างหน่วยงาน รวมทั้งไม่มีหน่วยงานเจ้าภาพในการจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลที่มีอำนาจในการสั่งการตามกฎหมาย การไม่มีศูนย์กลางข้อมูลเชิงวิชาการทางทะเล อีกทั้งแต่ละหน่วยงานยังคงขาดงบประมาณ ทำให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้กฎหมายหลายฉบับล้าสมัยและมีความซ้ำซ้อน ในอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ รวมทั้งบางครั้งมีข้อจำกัดเชิงพื้นที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนบทบัญญัติทางกฎหมายของประเทศไทยยังไม่ครอบคลุมทุกกรณีในทุกเขตทางทะเล ไม่ว่าจะเป็นในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เขตไหล่ทวีปหรือในทะเลหลวง ทำให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ดังกล่าว

๕.๔ ปัญหาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับทะเล

ด้านท่าเรือและสิ่งอำนวยความสะดวก ไทยมีท่าเรือชายฝั่งทะเลทั้งของรัฐและเอกชนหลายแห่ง แต่เกือบทั้งหมดอยู่ในอ่าวไทย ท่าเรือสินค้าสำคัญของไทยทางฝั่งอ่าวไทยประกอบด้วย ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือคลองเตย และท่าเรือสงขลา โดยปัจจุบันท่าเรือแหลมฉบังเป็นท่าเรือหลักของประเทศมีขีดความสามารถรับตู้สินค้า ๗.๕ ล้านตู้คอนเทนเนอร์ต่อปี และมีศักยภาพที่จะขยายให้รับตู้สินค้าได้สูงสุด ๒๐ ล้านตู้คอนเทนเนอร์ต่อปี ท่าเรือคลองเตยมีขีดความสามารถรับตู้สินค้าสูงสุด ๑.๕ ล้านตู้คอนเทนเนอร์ต่อปี ส่วนท่าเรือสงขลาที่มีข้อจำกัดในด้านการพัฒนา สำหรับท่าเรือฝั่งอันดามันเป็นท่าเรือที่มีขีดความสามารถรองรับเรือสินค้าได้อย่างจำกัด

ได้แก่ ท่าเรือระนอง ท่าเรือภูเก็ต และท่าเรือกันตัง การที่ไทยขาดท่าเรือสินค้าขนาดใหญ่ทางฝั่งตะวันตก ทำให้การขนส่งสินค้าและพลังงานผ่านมหาสมุทรอินเดียต้องพึ่งพาช่องแคบมะละกาเป็นหลัก ซึ่งมีความเสี่ยงด้านความมั่นคงจากการที่ประเทศไทยไม่สามารถเข้าไปดูแลช่องแคบได้อย่างเต็มที่

ด้านอุตสาหกรรมต่อเรือและซ่อมเรือ อุตสาหกรรมต่อเรือของไทยยังไม่พัฒนาและไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะอุปสงค์ภายในประเทศมีจำกัด อย่างไรก็ตาม ไทยมีศักยภาพที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเรือในประเทศให้ต่อเรือขนาดใหญ่ได้

ด้านผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและการค้าที่เกี่ยวข้องกับทะเล นับว่ามีศักยภาพสูงในด้านการค้าระหว่างประเทศ ในการที่จะสร้างความมั่งคั่งให้ประเทศ ซึ่งจะเป็นสิ่งช่วยเสริมสร้างพลังอำนาจแห่งชาติทางทะเล

ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วกำลังเป็นปัญหาเนื่องจากความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล อันเนื่องมาจากประชาชนยังขาดความตระหนักในการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ประกอบกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการบริหารจัดการพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง

๕.๕ ปัญหาทรัพยากรและการทำการประมง ปัญหาการทำประมงเกินกำลังผลิตเป็นผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรชายฝั่งทะเล ปัญหาการแย่งชิงพื้นที่ทำการประมง การประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing - IUU) และปัญหาความขัดแย้งในการใช้เครื่องมือประมงต่างชนิดกัน โดยมีความพยายามที่จะใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงแต่ผิดกฎหมายมากขึ้น เพื่อช่วงชิงทรัพยากรที่ลดลงและมืออยู่อย่างจำกัด จนก่อให้เกิดความรุนแรงระหว่างชาวประมงด้วยกัน และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้มีการกระทำผิดกฎหมายมากขึ้น สำหรับปัญหาการทำประมงต่างประเทศ เรือประมงไทยบางส่วนได้ลักลอบเข้าไปทำประมงและถูกเรือของทางการประเทศเพื่อนบ้านจับกุมอยู่บ่อยครั้ง ในขณะที่สถานการณ์การทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะและประมงนอกล่ายังมีผลไม่เป็นที่พอใจของผู้ประกอบการประมงไทย รวมทั้งยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่จากภาครัฐ ตลอดจนยังประสบปัญหาจากภัยคุกคามข้ามชาติอย่างปัญหาโจรสลัดอีกด้วย

๕.๖ การแย่งชิงทรัพยากรในทะเลระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ภายในชาติ ความต้องการใช้ทรัพยากรจากทะเลที่มีมากขึ้น ทั้งเพื่อการบริโภคในประเทศ และการผลิตเพื่อส่งออก ส่งผลให้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรในทะเลระหว่างคนในชาติ จนนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น อาทิ ความขัดแย้งระหว่างชาวประมงพื้นบ้านกับผู้ประกอบการประมงพาณิชย์ ความขัดแย้งระหว่างเรือประมงกับกิจการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ความขัดแย้งระหว่างชาวประมงกับผู้ประกอบการท่องเที่ยว ความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านชาวประมง ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเกี่ยวกับบริษัทหูดเจาะปิโตรเลียมในทะเล เป็นต้น

๕.๗ ปัญหาการค้าและขนส่งสิ่งผิดกฎหมายที่ใช้เส้นทางขนส่งทางทะเล มีการลักลอบค้าและขนส่งสิ่งผิดกฎหมายที่ท่าเรือชายฝั่งทั้งคนไทยและชาวต่างชาติโดยใช้เรือสินค้า เรือท่องเที่ยว และเรือประมงเป็นพาหนะในการกระทำความผิด โดยการลักลอบลำเลียงสินค้าผิดกฎหมาย อาทิ น้ำมันเถื่อน ยาเสพติด อาวุธสงคราม ไม้ บุหรี่ สุรา เป็นต้น โดยเฉพาะปัญหาการลักลอบค้าน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีการประมาณการว่ามีการลักลอบ

ขนถ่ายในทะเลเมื่อ พ.ศ.๒๕๕๐ กว่า ๑,๐๐๐ ล้านลิตร หรือเทียบเป็นมูลค่าที่รัฐสูญเสียประโยชน์กว่า ๘,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีน่านน้ำติดกับประเทศเพื่อนบ้าน มีการลักลอบนำสินค้าเข้าและออกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการลักลอบสินค้าอุปโภค รวมทั้งการลักลอบนำน้ำมันเชื้อเพลิงเข้าและออกไปจำหน่าย โดยเลี่ยงภาษีศุลกากรในพื้นที่จังหวัดชายฝั่งทะเลที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เมียนมา และกัมพูชา เป็นต้น เนื่องจากในประเทศไทยราคาน้ำมันถูกกว่า จึงมีกระบวนการลักลอบนำน้ำมันเชื้อเพลิงเลี่ยงภาษีศุลกากรจากประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ เข้ามาจำหน่ายทางทะเลมากขึ้น ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน จึงจำเป็นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

๕.๘ ปัญหายาเสพติด กลุ่มผู้ค้าบางส่วนใช้การลักลอบขนส่งยาเสพติดโดยทางเรือทั้งภายในภูมิภาคและนอกภูมิภาค เนื่องจากสามารถหลีกเลี่ยงการตรวจจับได้ง่าย โดยซุกซ่อนปะปนไปในตู้สินค้ารวมทั้งขนส่งได้ครั้งละจำนวนมาก

๕.๙ การลักลอบค้าอาวุธและอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงทางทะเล ยังมีการลักลอบนำอาวุธสงครามเข้าประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามัน รวมทั้งซุกซ่อนมากับเรือประมง อาวุธบางส่วนอาจถูกนำมาใช้ในประเทศไทย โดยกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มต่อต้านรัฐบาลและเครือข่ายอาชญากรรมในประเทศ ส่วนปัญหาเรื่องการขนส่งอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูงและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สร้างอาวุธดังกล่าวผ่านทางทะเลกำลังจะเป็นปัญหาสำคัญของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาวุธทำลายล้างสูงหรือเทคโนโลยี/วัสดุ/อุปกรณ์ในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ ประเด็นนี้นับว่าอ่อนไหวอย่างมากในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๕.๑๐ ปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย แรงงานต่างด้าว และการค้ามนุษย์ เนื่องจากภาคเอกชนของไทยมีความต้องการใช้แรงงานปริมาณมากและราคาถูก ประกอบกับปัญหาเศรษฐกิจภายในของประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้มีการดำเนินการในรูปแบบของขบวนการลักลอบขนคนข้ามชาติและการค้ามนุษย์ข้ามชาติ ทั้งไทยยังประสบปัญหาการที่แรงงานจากประเทศอื่นใช้เป็นเส้นทางลักลอบผ่านเพื่อไปทำงานยังประเทศที่สาม ทำให้การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายปรากฏอยู่ตลอดแนวทางทะเลอย่างต่อเนื่อง และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยหลายกรณีเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อน โดยเฉพาะเรื่องสิทธิมนุษยชนที่สื่อมวลชน NGOs องค์กรระหว่างประเทศ และรัฐบาลต่างประเทศให้ความสำคัญ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างยั่งยืนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศต่างๆ และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เน้นการแก้ไขปัญหที่ต้นเหตุ นอกจากนี้ผลจากกรณีที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แถลงรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ หรือ TIP Report ประจำปี ๒๕๕๗ ตามกฎหมายว่าด้วยการปกป้องเหยื่อการค้ามนุษย์ ค.ศ.๒๐๐๐ (Trafficking Victims Protection Act of 2000) โดยประกาศลดอันดับการค้ามนุษย์ของไทยมาอยู่ที่ระดับ ๓ (Tier 3 Watch List) ซึ่งถือว่าเป็นระดับต่ำสุด โดยรายงานดังกล่าวระบุถึงปัญหาการปราบปรามการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง การนำแรงงานต่างด้าวมาบังคับใช้แรงงานและค่าประเวณีของไทย ทำให้เกิดภาพลักษณ์ในเชิงลบต่อสินค้าประมงไทยในสายตาชาวต่างประเทศ และอาจนำไปสู่ความเสียหายต่อการส่งออกสินค้าของไทย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมประมง ซึ่งมีมูลค่าส่งออกถึง ๒๗๐,๐๐๐ ล้านบาท และแรงงานที่ทำงานในอุตสาหกรรมนี้

มีจำนวนประมาณ ๑ ล้านคน ตั้งแต่ภาคการทำประมง ฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สถานแปรรูปเบื้องต้น อุตสาหกรรมประมงต่อเนื่อง และอุตสาหกรรมสนับสนุนอื่นๆ

๕.๑๑ ปัญหาภัยพิบัติและอุบัติเหตุทางทะเล

ภัยพิบัติทางทะเล สถานการณ์ที่มีความเสี่ยงต่อประเทศไทย ได้แก่ พายุ สึนามิ (Tsunami) คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศตามแนวชายฝั่งเนื่องจากการกัดเซาะ และการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและจะส่งผลกระทบต่ออย่างมากในระยะเวลาอันใกล้ รวมทั้งปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่กำลังเป็นประเด็นปัญหาสำคัญทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตลอดจนความเป็นอยู่ของประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลและพื้นที่ใกล้เคียง

อุบัติเหตุทางทะเล ส่วนใหญ่มีสาเหตุจากกรณีเรือล่ม เรือจม และอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นภายในเรือ ทำให้เกิดคราบน้ำมันรั่วไหล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในบริเวณนั้น จึงจำเป็นต้องสนับสนุนและผลักดันให้เกิดการสร้างยุทธศาสตร์และแผนรองรับในการเตรียมความพร้อม และการเผชิญภาวะฉุกเฉินอย่างเป็นระบบและทันท่วงที

๕.๑๒ **ปัญหาผู้ก่อการร้าย** ในห้วงปี ๒๕๕๕ – ๒๕๕๗ ไทยได้รับผลกระทบจากปัญหาการก่อการร้ายสากล โดยตรงจากการที่กลุ่มก่อการร้ายเข้ามาโจมตีผลประโยชน์ของอิสราเอลและของชาติตะวันตกในไทย รวมทั้งพบกรณี ความเกี่ยวข้องของสมาชิกกลุ่มก่อการร้ายเข้ามาจัดหาเอกสารเดินทางปลอมและ สารและชิ้นส่วนประกอบระเบิด ในไทยเพื่อนำไปใช้ก่อเหตุในประเทศที่สามด้วย ขณะที่ในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็มีความเป็นไปได้ ที่เครือข่ายก่อการร้ายอาจจะแสวงประโยชน์ใช้เส้นทางคมนาคมทางทะเลในลักษณะของการหลบหนีเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายและลักลอบขนอาวุธ สำหรับการคุกคามทางทะเลจากกลุ่มก่อการร้ายนั้นเคยปรากฏ ข้อมูลทางการข่าวว่ากลุ่มก่อการร้ายมีแผนการจะโจมตีเรือเดินสมุทรของชาติตะวันตกในบริเวณล่อแหลม ที่ง่ายต่อการโจมตี เช่น บริเวณช่องแคบมะละกา หมู่เกาะในอินโดนีเซีย ในขณะที่ความหวงกัวงวล ที่เครือข่ายขบวนการก่อการร้ายสากลในอินโดนีเซียจะใช้เส้นทางผ่านทางช่องแคบมะละกา ลักลอบเข้ามาเคลื่อนไหว สนับสนุนกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไไทยนั้น แม้ที่ผ่านมายังไม่ปรากฏว่าเป็นความจริง แต่เพื่อความไม่ประมาท หน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ควรติดตามสอดส่องเรื่องนี้ไว้ด้วย

๕.๑๓ **ปัญหาการกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธ** (Piracy and Armed Robbery at Sea) ปัญหาภัยคุกคามจากโจรสลัดที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อไทย ได้แก่ พื้นที่ย่านอันตรายนในเขตน่านน้ำโซมาเลีย อ่าวกินีในเขตน่านน้ำแอฟริกาตะวันออก บริเวณช่องแคบมะละกาและทะเลจีนใต้ โดยปัจจุบันพบว่า ปฏิบัติการของโจรสลัดในเขตน่านน้ำโซมาเลียมีอัตราการลดลง เนื่องจากความร่วมมือของนานาประเทศในการจัดการปัญหา แต่ยังเป็นเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น สำหรับปฏิบัติการของโจรสลัดในจีเรีย ในน่านน้ำแอฟริกาตะวันออก ที่มีอัตราสูงขึ้น ส่วนช่องแคบมะละกาเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าสำคัญที่ไทยต้องพึ่งพา เนื่องจากท่าเรือขนถ่ายสินค้าหลัก อยู่ทางด้านอ่าวไทย การลำเลียงสินค้าสำคัญโดยเฉพาะการนำเข้าน้ำมันของไทยล้วนต้องอาศัยช่องแคบมะละกาทั้งสิ้น ดังนั้น การคุกคามของโจรสลัดในช่องแคบมะละกาที่ยังคงมีอยู่เป็นระยะ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือการลาดตระเวนร่วม ในช่องแคบมะละกาและมาตรการของรัฐชายฝั่ง ระหว่างมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และไทย รวมถึงการใช้กลไก ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือระดับภูมิภาค เพื่อการต่อต้านโจรสลัดในการแก้ไขปัญหานี้ได้แก่ ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือ

ระดับภูมิภาคเพื่อการต่อต้านการกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธในเอเชีย (Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against Ships in Asia - ReCAAP) และมาตรการป้องกันภัยจากโจรสลัดที่กำหนดโดยองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization - IMO)

๕.๑๔ **ปัญหาการกระทำผิดกฎหมายการเดินเรือ** มีเรือประเภทต่างๆ ที่ทั้งทำเป็นเรือประมงและเรือท่องเที่ยวจำนวนมากที่กระทำผิดกฎหมาย เช่น การไม่จดทะเบียนเรือ ผู้ปฏิบัติงานในเรือไม่มีใบอนุญาตที่ถูกต้อง ทั้งนี้การควบคุมและตรวจสอบยังเป็นไปอย่างจำกัด เนื่องจากยังขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย

๕.๑๕ **คุณลักษณะของประชากร** ลักษณะของประชากรไทยนิยมประกอบอาชีพทางบกมากกว่าทางทะเล ทำให้คนไทยขาดโลกทัศน์ทางทะเล ขาดบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับทะเล ขาดทรัพยากรมนุษย์ในด้านทะเล ขาดแคลนแรงงานบนเรือพาณิชย์และเรือประมง ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนากิจกรรมทางทะเลของคนไทย รวมทั้งการที่คนไทยสนใจหรือเข้าใจในเรื่องทางทะเลค่อนข้างน้อย สามารถสะท้อนให้เห็นได้จากการกำหนดนโยบายในอดีตของรัฐที่ขาดการให้ความสำคัญกับการใช้และรักษาผลประโยชน์จากทะเล

๖. ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทะเลทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และอนุภูมิภาค

๖.๑ **องค์การสหประชาชาติ (United Nations - UN)** เป็นองค์การระหว่างประเทศระดับโลกก่อตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ.๑๙๔๕ มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา มีสมาชิกประกอบด้วยประเทศเอกราชต่างๆ จากทุกภูมิภาคทั่วโลก สำหรับประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ ๕๕ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๙ ปัจจุบันองค์การสหประชาชาติให้ความสำคัญกับภัยคุกคามไว้หลายรูปแบบซึ่งส่วนใหญ่เป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะความมั่นคงทางสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ อันประกอบด้วย ภัยจากการลักลอบค้ายาเสพติด การหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้าอาวุธ การค้าผู้หญิงและเด็ก อาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย การลักลอบค้าอุปกรณ์นิวเคลียร์ การโจรกรรมและลักลอบค้ายานพาหนะ การฟอกเงิน อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมด้านสิ่งแวดล้อม อาชญากรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญา การติดสินบนเจ้าหน้าที่ การแทรกซึม และการครอบงำทางธุรกิจ การโจรกรรมศิลปวัตถุ ฯลฯ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทะเลนั้น กรอบการประชุม UN มีการหารือกันใน ๒ หัวข้อใหญ่ ได้แก่ ๑) การจัดตั้งกรอบกฎหมายระหว่างประเทศ การส่งเสริมให้ประเทศต่างๆ เข้าเป็นภาคีและนำกฎหมายไปบังคับใช้ รวมทั้งการจัดระเบียบ/วางกฎเกณฑ์/พัฒนามาตรฐานและมาตรการระหว่างประเทศในการรักษาความมั่นคงและความปลอดภัยทางทะเล ๒) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการภัยคุกคามต่างๆ ในทะเล อาทิ โจรสลัด อาชญากรรมข้ามชาติ สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการประชุมหารือในกรอบองค์การ/องค์การทางทะเลระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในระดับสากลและภูมิภาคด้วย อาทิ International Maritime Organization (IMO), ASEAN Regional Forum (ARF), ASEAN Maritime Forum (AMF), Asia - Europe Meeting (ASEM) เป็นต้น

๖.๒ **องค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization - IMO)** เป็นทบวงการชำนัญการพิเศษขององค์การสหประชาชาติ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๑ โดยเริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ.๒๕๐๒ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางความร่วมมือระหว่างสมาชิก

ในการกำหนดมาตรฐาน ข้อบังคับ และแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการเดินเรือ การคุ้มครองรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางทะเล มีสมาชิกจำนวน ๑๖๗ ประเทศ สำหรับประเทศไทยได้เข้าเป็นสมาชิกตั้งแต่วันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ.๒๕๑๖ และจากเหตุการณ์การก่อการร้ายเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๔ IMO ได้ตระหนักถึงความปลอดภัยทางทะเลและท่าเรือสำคัญของโลกมากขึ้น จึงได้ออกนโยบายและมาตรการความปลอดภัยทางทะเลเพิ่มขึ้น เพื่อป้องกันเหตุร้ายต่างๆ อาทิ มาตรการการรักษาความปลอดภัยของเรือและท่าเรือ (International Ship and Port Facility Security - ISPS Code), อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความปลอดภัยแห่งชีวิตในทะเล ค.ศ.๑๙๗๔ (International Convention for the Safety of Life at Sea 1974 - SOLAS 1974), อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการเดินเรือระหว่างประเทศ ค.ศ.๑๙๖๕ (Convention on the Facilitation of International Maritime Traffic - FAL 1965) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล ค.ศ.๑๙๗๙ (International Convention on Maritime Search and Rescue 1979 - SAR 79), อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการปราบปรามการกระทำที่ผิดกฎหมายต่อความปลอดภัยของการเดินเรือ ค.ศ.๑๙๘๘ (Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Maritime Navigation 1988 - SUA88) เป็นต้น

ปัจจุบัน IMO เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการแก้ปัญหาโจรสลัดในน่านน้ำโซมาเลีย โดยผลักดันให้อำนาจประเทศต่างๆ เข้าไปจัดการกับปัญหาโจรสลัดในน่านน้ำโซมาเลียได้ และพยายามกระตุ้นให้ประเทศต่างๆ ส่งกองเรือรบและเครื่องบินรบเข้าลาดตระเวนในบริเวณน่านน้ำที่คาดว่ามีการก่อโจรสลัดโซมาเลียปฏิบัติการอยู่ โดยเฉพาะเส้นทางเดินเรือบริเวณอ่าวเอเดน ซึ่งเป็นเส้นทางหลักในการขนส่งน้ำมันทางทะเลระหว่างตะวันออกกลางไปยังภูมิภาคอื่นทั่วโลก เพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับเรือที่ผ่านไปมายังบริเวณนั้น รวมทั้งแนะนำการปฏิบัติเพื่อให้ปลอดภัยจากการถูกยึดหรือปล้นเรือ ตลอดจนการปฏิบัติเมื่อต้องเผชิญกับกลุ่มโจรสลัดด้วย

๖.๓ สหภาพยุโรป (European Union - EU) เป็นการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศในยุโรป ประกอบด้วยประเทศสมาชิก ๒๘ ประเทศ โดยในปัจจุบันสหภาพยุโรปได้ให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงและความปลอดภัยของเส้นทางเดินเรือเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเส้นทางในมหาสมุทรอินเดียและทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ซึ่งเป็นเส้นทางเดินเรือสู่ยุโรปที่มีความสำคัญต่ออยู่ทั้งด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ และเมื่อเกิดปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเมืองในโซมาเลียและปัญหาโจรสลัด สหภาพยุโรปจึงสนับสนุนข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ที่ ๑๘๓๘ (ค.ศ.๒๐๐๙) และ ๑๘๔๖ (ค.ศ.๒๐๐๙) อย่างเต็มที่ โดยได้จัดตั้งกองกำลังทางทะเล European Union Naval Force Somalia (EU NAVFOR) ขึ้น ภายใต้กรอบนโยบายร่วมด้านความมั่นคงและการป้องกันยุโรป (European Security and Defence Policy – ESDP) โดย EU NAVFOR มีภารกิจสำคัญได้แก่ ๑) คุ้มกันกองเรือของโครงการอาหารโลกที่ปฏิบัติการเกี่ยวกับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมไปยังโซมาเลีย ๒) คุ้มกันและรักษาความปลอดภัยเส้นทางเดินเรือบริเวณอ่าวเอเดนและชายฝั่งโซมาเลีย และ ๓) ปราบปรามขบวนการโจรสลัด โดยยานติของ EU NAVFOR ครอบคลุมถึงการจับกุมโจรสลัด/ผู้ต้องสงสัย การยึดเรือโจรสลัด/เรือที่ถูกโจรสลัดยึดครองรวมทั้งสินค้าบนเรือ โดยจะส่งตัวบุคคลที่ถูกจับกุมไปดำเนินคดีในประเทศสมาชิกหรือที่ประเทศเคนยา ซึ่งสหภาพยุโรปมีข้อตกลงอยู่ มีพื้นที่ปฏิบัติการครอบคลุมบริเวณอ่าวเอเดน แนวชายฝั่งโซมาเลีย ตอนใต้ของทะเลแดง พื้นที่บางส่วนของทะเลแดง และหมู่เกาะเซเชลส์นอกจากนั้น ยังปฏิบัติการลาดตระเวน

ร่วมกับประเทศ/กลุ่มอื่น ได้แก่ กองเรือเฉพาะกิจผสม ๑๕๑ (กองกำลังเฉพาะกิจของ UN) NATO รัสเซีย อินเดีย ญี่ปุ่น และจีน

๖.๔ **อาเซียน (Asia-Europe Meeting - ASEM)** มีประเทศสมาชิก ๔๖ ประเทศ ได้แก่ ฝ่ายยุโรป ๒๗ ประเทศ (ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป) ฝ่ายเอเชีย ๑๖ ประเทศ (ประเทศสมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ และประเทศเอเชียตะวันออก และเอเชียใต้ ๖ ประเทศ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มองโกเลีย อินเดีย และปากีสถาน) ประเทศสมาชิกฝ่าย Temporary Third Category ๓ ประเทศ (ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และรัสเซีย) และองค์การระดับภูมิภาค ๒ องค์การ (สหภาพยุโรป และอาเซียน) โดยในปัจจุบัน ASEM ให้ความสำคัญกับประเด็นปัญหาโจรสลัดโซมาเลียเป็นอย่างมาก และได้จัดการประชุมเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวถึง ๒ ครั้ง เมื่อ พ.ศ.๒๕๕๓ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกฝ่ายเอเชียในการป้องกันและแก้ไขโจรสลัดร่วมกัน

๖.๕ **อาเซียน (ASEAN)** เป็นกรอบความร่วมมือที่สำคัญที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาเซียนกำหนดวิสัยทัศน์ว่าจะร่วมมือกันแก้ปัญหาในระดับภูมิภาค เช่น ก่อการร้าย สิ่งแวดล้อม การค้ามนุษย์ ยาเสพติด และอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนข้อมูล การพัฒนากฎหมายสำหรับสืบสวน ใต้สวน ตัดสิน จับกุม และส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างประเทศสมาชิก การบังคับใช้กฎหมายและการแบ่งปันข่าวกรอง ชาติสมาชิกในอาเซียนยังได้เห็นพ้องที่จะก่อตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political - Security Community - APSC) ภายใน พ.ศ.๒๕๕๘ โดยแผนปฏิบัติการสำหรับประชาคมความมั่นคงอาเซียนได้ระบุให้ประเทศสมาชิกต้องร่วมมือป้องกันการก่อการร้าย การก่อความไม่สงบ และขบวนการแบ่งแยกดินแดนในประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ ยังระบุถึงความร่วมมือในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ การกักขัง ช่วยเหลือและรักษาความมั่นคงทางทะเล การจัดตั้งประชาคมความมั่นคงอาเซียนนับเป็นความพยายามปรับตัวครั้งสำคัญเพื่อรับมือกับการท้าทายจากปัญหาความมั่นคงทั้งรูปแบบเก่าและใหม่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๖.๖ **ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy - ACMECS)** ระหว่างไทย กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนามเป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับอนุภูมิภาค โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายประเทศสมาชิกทั้ง ๕ ประเทศ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างสมดุล โดยมีการลงนามในปฏิญญาพุกาม (Bagan Declaration) ร่วมกันเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่เมืองพุกาม สหภาพเมียนมา พร้อมทั้งให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการซึ่งครอบคลุมความร่วมมือ ๖ สาขา ได้แก่ การอำนวยความสะดวก การค้าการลงทุน เกษตรและอุตสาหกรรม การเชื่อมโยงคมนาคม การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม (ตามมติที่ประชุมผู้นำ ACMECS ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๕ - ๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๑ ณ กรุงฮานอย) กิจกรรมภายใต้กรอบ ACMECS เน้นการลดความยากจน เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเองและการเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกัน โดยเน้นการทำงานที่ส่งเสริมและต่อยอดโครงการความร่วมมือที่มีอยู่แล้วในภูมิภาคเพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ชายแดนของประเทศสมาชิกเป็นพื้นที่แห่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเจริญก้าวหน้าทางสังคมวัฒนธรรม พร้อมทั้งเป็นการผสมผสานผลประโยชน์ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และสร้างความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีระหว่างประเทศสมาชิก

๖.๗ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย – มาเลเซีย – ไทย (Indonesia – Malaysia – Thailand Growth Triangle - IMT-GT) ได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๖ โดยผู้นำทั้ง ๓ ประเทศได้เห็นชอบที่จะให้ผลักดันการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในลักษณะไตรภาคี ระหว่างภาคใต้ของไทย ภาคเหนือของมาเลเซีย และพื้นที่บนเกาะสุมาตรา ของอินโดนีเซีย พื้นที่ความร่วมมือประกอบด้วย พื้นที่เกือบทั้งหมดของเกาะสุมาตรา ของอินโดนีเซีย ได้แก่ แคว้นอาเจะห์ จังหวัดสุมาตราเหนือ จังหวัดสุมาตราตะวันตก จังหวัดสุมาตราใต้ จังหวัดบังกูลู จังหวัดเรียว และจังหวัดจัมบี พื้นที่ทางตอนเหนือและตะวันตกของมาเลเซีย ได้แก่ เกดะห์ เปรัง ปีนัง ปะลิส สลังงอร์ และกลันตัน และพื้นที่ ๘ จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ได้แก่ สงขลา ปัตตานี นราธิวาส ยะลา สตูล ตรัง พัทลุง และนครศรีธรรมราช โดยธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank - ADB) ได้ศึกษาความเป็นไปได้และกำหนดแนวทางการดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง ๓ ประเทศ ให้มีการใช้ทรัพยากรทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด เน้นความร่วมมือด้านการผลิต การส่งเสริมการลงทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมุ่งให้มีการพัฒนาการเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะโครงข่ายคมนาคมขนส่งและระบบสาธารณสุขพหุภาคีระหว่างประเทศ

ที่ผ่านมา IMT-GT ได้มีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การดำเนินงานของกรอบความร่วมมือให้กระชับและเน้นไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยเน้นการพัฒนาพื้นที่ในรูปแบบของสะพานเศรษฐกิจ สงขลา – ปีนัง – เมดาน (Songkhla – Penang - Medan Economic Development Corridor) ภายใต้การกำหนดประเด็นความร่วมมือบนพื้นฐานของการเชื่อมโยงศักยภาพการพัฒนาของพื้นที่สะพานเศรษฐกิจในแต่ละประเทศ เพื่อให้เป็นฐานเศรษฐกิจหลักที่สนับสนุนและกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ต่อเนื่องใน IMT - GT ต่อไป โดยในปัจจุบันแนวทางการดำเนินงาน ได้เน้นความร่วมมือตามแผนงานและโครงการที่ภาคเอกชนสนใจและเป็นโครงการที่ปฏิบัติได้โดยไม่ขัดผลประโยชน์แห่งชาติสมาชิก ซึ่งมีกรอบการพิจารณาแผนงาน/โครงการร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนการอำนวยความสะดวกและปรับกฎระเบียบโดยภาครัฐ ซึ่งสาระสำคัญของการพัฒนาความร่วมมือ ได้แบ่งเป็น ๙ ด้าน ดังนี้ ๑) การคมนาคมขนส่งทางบกและทางน้ำ ๒) พลังงาน ๓) การค้า ๔) การคมนาคมขนส่งทางอากาศ ๕) การเงินและการลงทุน ๖) อุตสาหกรรม ๗) ทรัพยากรมนุษย์และการเคลื่อนย้ายแรงงาน ๘) การท่องเที่ยว และ ๙) การสื่อสารโทรคมนาคม

๖.๘ ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (Bay of Bengal Initiative for Multi - Sectoral Technical and Economic Cooperation หรือ BIMSTEC) เป็นกรอบความร่วมมือระหว่าง ๗ ประเทศในภูมิภาคอ่าวเบงกอล ได้แก่ บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย เมียนมา เนปาล ศรีลังกา และไทย มีกรอบความร่วมมือ ๑๔ สาขา ได้แก่ ๑) การค้าและการลงทุน ๒) เทคโนโลยี ๓) คมนาคม ๔) พลังงาน ๕) ท่องเที่ยว ๖) ประมง ๗) เกษตร ๘) สาธารณสุข ๙) การจัดการสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ ๑๐) การต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ๑๑) การลดความยากจน ๑๒) วัฒนธรรม ๑๓) ปฏิสัมพันธ์ในระดับประชาชน และ ๑๔) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งนี้กลุ่มประเทศ BIMSTEC ถือได้ว่าเป็นตลาดที่มีศักยภาพ โดยมีประชากรรวมถึง ๑,๓๐๐ ล้านคน แต่ปัจจุบันยังมีการค้า การลงทุน และการเดินทางติดต่อกันค่อนข้างน้อย ทำให้ยังมีโอกาสในการที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันได้อีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการค้าการลงทุน

โดยประเทศสมาชิกได้ให้สัตยาบันในกรอบความตกลงเขตการค้าเสรี BIMSTEC แล้ว ทั้งนี้ สำหรับประเทศไทยแล้ว BIMSTEC จะช่วยประสานนโยบาย Look West ของไทย เข้ากับนโยบาย Look East ของอินเดีย

๖.๙ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (Asia Pacific Economic Cooperation - APEC) เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างเขตเศรษฐกิจในภูมิภาค จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๒ ปัจจุบันมีทั้งหมด ๒๑ เขตเศรษฐกิจ ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไน แคนาดา ซิลิ จีน ฮองกง อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย เม็กซิโก นิวซีแลนด์ ปาปัวนิวกินี เปรู ฟิลิปปินส์ รัสเซีย สิงคโปร์ ไต้หวัน ไทย สหรัฐอเมริกา และเวียดนามมีสัดส่วนการค้าของกลุ่มรวมกันมากกว่าร้อยละ ๔๗ ของมูลค่าการค้าโลก APEC ได้มีการพัฒนาองค์กรของตนเองให้มาเป็นกลจักรสำคัญ ในการส่งเสริมระบบการค้าเสรี และให้มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม

๖.๑๐ ความร่วมมือในการลาดตระเวนในช่องแคบมะละกา (Malacca Straits Patrol - MSP) เป็นความร่วมมือของรัฐชายฝั่งช่องแคบมะละกาอันประกอบด้วยประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ในการร่วมกันส่งเรือและอากาศยานไปลาดตระเวนในช่องแคบมะละกา เพื่อรักษาความปลอดภัยและความมั่นคง รวมทั้งเพื่อแสดงถึงความเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบของรัฐชายฝั่งช่องแคบมะละกาในการดูแลรักษาความปลอดภัยของช่องแคบ

๖.๑๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมไทย - มาเลเซีย (Joint Development Strategy - JDS) เป็นความตกลงระหว่างไทยและมาเลเซีย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สตูล สงขลา ยะลา นราธิวาส และปัตตานี) และ ๔ รัฐทางเหนือของมาเลเซีย (ปะลิส เกดะห์ กลันตัน และเงาะอำเภอบึงกาลันฮูลูของรัฐปะระ) ครอบคลุมใน ๙ สาขา ได้แก่ ๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการเชื่อมโยงคมนาคม ๒) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์รวมทั้งการศึกษา ๓) การท่องเที่ยว ๔) วัฒนธรรมและการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระดับประชาชนต่อประชาชน ๕) การค้าและการลงทุน ๖) การเกษตร ประมง ปศุสัตว์ และชลประทาน ๗) การเงินและการคลังโดยเฉพาะการพัฒนาธนาคารอิสลามในประเทศไทย ๘) พลังงาน และ ๙) การบรรเทาสาธารณภัย

๖.๑๒ การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) เป็นผลสืบเนื่องจากมติของที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๔ โดยผู้นำรัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียนได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะแสวงหาเวทีในการนำรัฐสมาชิกเข้ามาร่วมมือในกรอบความร่วมมือทางด้านความมั่นคง และส่งเสริมการหารือด้านความมั่นคงกับประเทศคู่เจรจา ปัจจุบัน ARF มีประเทศที่เข้าร่วม ๒๒ ประเทศกับ ๑ กลุ่ม ประกอบด้วย สมาชิกอาเซียน ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม ประเทศคู่เจรจาของอาเซียน (Dialogue Partners) ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย จีน รัสเซีย และสหภาพยุโรป โดยการขยายกรอบการหารือที่มีอยู่แล้วระหว่างอาเซียนกับคู่เจรจา ARF เป็นเวทีปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองและความมั่นคง โดยมุ่งที่จะส่งเสริมความไว้วางใจ ความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศผู้เข้าร่วม รวมทั้งพัฒนาแนวทางการดำเนินการทางการทูตเชิงป้องกัน ซึ่งมุ่งป้องกันการเกิดและขยายตัวของความขัดแย้ง

๖.๑๓ **โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub region - GMS)** เป็นความร่วมมือของ ๖ ประเทศ คือ ไทย เมียนมา ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank - ADB) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลักการดำเนินงานของ GMS ที่สำคัญคือ การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ - ใต้ (North-South Economic Corridor) การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (East - West Economic Corridor) เชื่อมโยงเมียนมา - ไทย - ลาว - เวียดนาม และการพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย - กัมพูชา - เวียดนาม

๖.๑๔ **สมาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Rim Association for Regional Cooperation - IOR - ARC)** มีประเทศสมาชิกทั้งหมด ๒๐ ประเทศ คือ ออสเตรเลีย อินเดีย คอโมโรส เซเชลส์ แอฟริกาใต้ เคนยา สิงคโปร์ โอมาน มอริเชียส อินโดนีเซีย มาดากัสการ์ มาเลเซีย โมซัมบิก ศรีลังกา แทนซาเนีย เยเมน ไทย บังกลาเทศ อิหร่าน และสหรัฐอเมริกาบราซิล นอกจากนี้ ยังมีประเทศคู่เจรจา (dialogue partners) ได้แก่ อียิปต์ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร จีน สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส รวมทั้งมีองค์การการท่องเที่ยวแห่งมหาสมุทรอินเดีย (Indian Ocean Tourism Organization - IOTO) เป็นผู้สังเกตการณ์ โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ของ IOR - ARC มุ่งเน้นโครงการศึกษาด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation) เพื่อส่งเสริมการขยายปริมาณการค้าและการลงทุนระหว่างกัน โดยมีรูปแบบกิจกรรมกำหนดเป็นโครงการศึกษา ระหว่างสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกัน

๖.๑๕ **ความร่วมมือพหุภาคีทางทะเลอื่นๆ**

สหรัฐอเมริกาได้เสนอมาตรการความร่วมมือหลายมาตรการเพื่อจัดการกับปัญหาที่สหรัฐอเมริกา เห็นว่ากระทบกับผลประโยชน์ของตนและของชาติอื่นๆ ร่วมกัน เช่น มาตรการการค้าที่ปลอดภัยในภูมิภาคความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก (Secure Trade in the Asia Pacific Economic Cooperation Region - STAR) ภายใต้มาตรการดังกล่าว สหรัฐอเมริกาได้ให้ความช่วยเหลือและความรู้ความชำนาญที่จะยกระดับความปลอดภัย ท่าเรือและสนามบินของแต่ละประเทศ เพื่อที่จะป้องกันการก่อการร้าย นอกจากนี้มีข้อตกลงเพื่อความมั่นคงในการหยุดยั้งการแพร่กระจายอาวุธที่มีอนุภาพทำลายล้างสูง (Proliferation Security Initiative - PSI) เป็นแผนการระดับโลกของสหรัฐอเมริกา ที่ต้องการความร่วมมือจากนานาประเทศในการช่วยกันสกัดกั้น การแพร่กระจายอาวุธที่มีอนุภาพทำลายล้างสูงทุกรูปแบบ ในทุกหนทาง นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกา ยังได้เสนอมาตรการ เพื่อรักษาความปลอดภัยทางทะเลเพิ่มขึ้น และผลักดันให้ประเทศในภูมิภาคนำมาตรการเหล่านั้นไปปฏิบัติ เช่น มาตรการรักษาความปลอดภัยของตู้คอนเทนเนอร์ (Container Security Initiative - CSI)

ความร่วมมือพหุภาคีที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือระดับภูมิภาค เพื่อต่อต้านการกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นเรือโดยใช้อาวุธในเอเชีย (Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against Ships in Asia - ReCAAP) เป็นข้อตกลงที่ริเริ่มโดยประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีเป้าหมายที่จะเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งปัจจุบันมี ๒๐ ประเทศ ทั้งประเทศสมาชิก ในภูมิภาคเอเชียและนอกภูมิภาค เพื่อส่งเสริมการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับโจรสลัดและก่อตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูล (Information Sharing Center - ISC)